

karanlık kitaplık

JEREMIAS GOTTHELF

kara örümcek

ithaki

"Dünya edebiyatında
daha fazla takdir ettiğim bir eser yoktur."
—Thomas Mann

Poe'nun çağdaşı İsviçreli yazar Jeremias Gotthelf, en tanınmış eseri *Kara Örümcek*'te şeytanla anlaşma mitini farklı bir şekilde işliyor. Lovecraft'tan onlarca yıl önce Lovecraftvari olarak tanımlanabilecek *Kara Örümcek*, erken on dokuzuncu yüzyıl tuhaf kurguları arasında kendisine sağlam bir yer edinmiştir.

Bir vaftiz töreninde buluşan davetliler, ailenin büyükbabasından ibretlik bir hikâye dinlerler. Açlıktan ölmek üzere olan köylülerin derebeyi zulmünden kurtulmak için daha büyük bir kötüye başvurmalarıyla bütün köyün üzerine bir lanet çöker. Bu lanet kendini tüylü bacakları, meşum bakışları ve vadettiği azap dolu ölümle bir örümcek sıfatında gösterir. Zehri ve gücü sınır tanımayan örümceğe tek çare şüphesiz ki Tanrı'ya sığınmaktır. Ve en büyük bedeli yine masumlar ödemek zorunda kalacaktır.

Kötülükten mi korkmalı, Tanrı'dan mı?

Çeviren: Barış Tanyeri

www.ithaki.com.tr

ithaki

9 786057 762658

/ithakiyayinlari

JEREMIAS GOTTHELF

Asıl adı Albert Bitzius olan İsviçreli yazar 1797'de dünyaya gelmiştir. Babası gibi Gotthelf de din eğitimi alıp rahiplik mesleğini icra etmiştir. Yazarlığa başlaması ise hayli geç, 1837'de gerçekleşmiştir. Mahlas olarak seçtiği Jeremias Gotthelf ismi esasında otobiyografik özellikler taşıyan ilk kitabının başkarakterine aittir. En bilinen eseri *Kara Örümcek* (1842) olan Gotthelf kırsal yaşam odaklı gerçekçi üslubuyla dikkat çeker. 1854 yılında yine İsviçre'de vefat etmiştir.

Kara Örümcek

Jeremias Gotthelf
Orijinal Adı: *Die schwarze Spinne*

İthaki Yayınları - 1597
Karanlık Kitaplık - 26

Yayım Sorumlusu: *Alican Saygı Ortanca*
Editör: *Emre Aygün*
Yayıma Hazırlayan: *Mustafa Güdük*
Düzelti: *Alican Saygı Ortanca*
Kapak Tasarım ve İllüstrasyonu: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Ocak 2020, İstanbul

ISBN: 978-605-7762-65-8

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Barış Tanyeri, 2019
© İthaki, 2020

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 40200

karanlık kitaplık

Jeremias Gotthelf

Kara Örümcek

Almancadan Çeviren
Barış Tanyeri

ithaki

Güneş dağların üzerinde yükseldi, duru bir ihtişamla dostane ama dar vadiyi aydınlattı ve güneşinin tadını çıkarmak için yaratılmış varlıkları neşe dolu yaşama uyandırdı. Güneşle yaldızlanmış ormanın ucunda karatavuk sabah şarkısını söylerken çiğ düşmüş çimlerde parıldayan çiçeklerin arasında hasret dolu bıldırcının aşk şarkısıyla ona eşlik ettiği duyulabiliyordu; kara köknarlar üzerinde kızışmış kargalar çiftleşme danslarını yapıyor ya da tüyü bitmemiş yavrularının dikenli yatakları başında müşfik ninniler gaklıyorlardı.

Doğa, güneşli yamacın ortasında verimli ve korunaklı topraklar bitirmişti; bu toprakların üzerinde ise etrafı içindeki birkaç uzun elma ağacının geç meyvelerini sergilediği muhteşem bir bahçeyle çevrili, parıldayan, görkemli, güzel bir ev duruyordu; evin kuyusundan sulanan bereketli çimenlerin bir yarısı otluktaki yerlerini almışken diğer yarısı toplanmamış halde dikiliyordu. Evin etrafında cumartesi akşamları gündüzle gece arasındaki birkaç fırça darbesiyle elde edilmesi mümkün olmayan bir pazar parıltısı asılıydı; ki bu parıltı geleneksel saflığın değerli bir mirasıdır ve tıpkı aile şerefi gibi her gün muhafaza edilmesi gerekir zira tek bir saat bile başıboş bırakıldığı takdirde lekelenebilir ve kan lekelerine benzeyen, boya badanaya bana mısın demeyen bu izler nesillerce silinmez.

Tanrı elinden çıkmış toprak ile insan elinden çıkmış evin son derece saf bir şekilde parlıyor olması yok yere değildi; bu kutlu bayram gününde masmavi gökte her ikisinin de üzerinde bir yıldız parlıyordu. Meleklerin ve kurtuluşlarını yerde değil, gökteki Tanrı'da arayan insanların bedenlerinden sıyrıldıktan sonra ruhlarının inip çıktığı merdivenin halen ayakta olduğunun bir kanıtı olarak Oğul'un Baba'ya döndüğü gündü; tüm bitki dünyasının, insanlara kaderlerinin her sene yenilendiğini göstermek istermişçesine göğe doğru uzandığı ve coşkunca çiçek açtığı gündü. Tepelerin ötesinden görkemli sesler geliyordu, menşei belli değildi ve dört bir yandan geliyor gibiydi; öte vadilerdeki kiliselerden geliyordu; Tanrı'nın tapınaklarının, kalpleri tanrılarının sesine açık olan herkes için açıldığını ilan eden çanlardan geliyordu.

Güzel evin etrafında hummalı bir koşturmaca vardı. Kuyunun yakınlarında atlar büyük bir ihtimamla tımar ediliyordu ve heybetli annelerinin etrafında oyunbaz taylar zıpırlık peşindeydi; kuyunun yanındaki yalakta halinden memnun inekler susuzluklarını gideriyorlardı ve çiftlik yamağı, ineklerin bu memnuniyetlerini yeterince iyi temizleyemediği için süpürge ve küreği ikinci defa eline almak zorunda kalmıştı. Saçlarını iki örgü halinde kulaklarının ardına atmış gürbüz hizmetçi kızlar ellerinde bezler, dinç hareketlerle sıhhatli yüzlerini yıkıyor ya da yoğun bir gayretle açık kapıdan içeri su taşıyorlardı; kısa bacadan mavi göğe doğru kuvvetli ve dimdik bir kara duman sütunu yükseliyordu.

Büyükbaba beli bükülmüş bir biçimde değneğine dayanarak yavaşça evin etrafında dolanıyor, sessizce ırgatların ve hizmetçilerin koşturmasını izliyordu. Arada bir atları okşuyor, sarsak sarsak dolanan bir ineği dizginliyor, dalgın çiftlik yamağına orada burada duran gözden kaçmış saman demetlerini gösteriyor ve bezmek nedir bilmeden uzun yeleğinin derin cebinden ateş çubuğunu çıkarıp bir türlü düzgünce harlamamasına rağmen sabahları büyük keyif aldığı piposunu tekrar yakıyordu.

Büyükanne evin önünde, kapının yanındaki tertemiz silinmiş

banka oturmuş, harika bir ekmeği, dikkatsiz aşçı ve hizmetçiler gibi bir balinayı boğacak boyutlarda değil, ince ince ve eşit büyüklüklerde ağır bir kâsenin içine dilimliyordu. İyi besili, mağrur tavuklar ve güzel güvercinler ayağının dibindeki ekmek kırıntıları için didişiyorlardı ve utangaç, ufak bir kumru bir şey kapamayınca büyükanne ona kendisi bir parça atıyor, dostane sözlerle diğerlerinin anlayışsız ve tez canlı olduklarını söyleyip onu teselli ediyordu.

Evin içindeki geniş, tertemiz mutfakta köknar odunları muazzam bir ateşle çatırdıyor, irikıyım bir kadının tahta kepçeyle karıştırdığı geniş tencerede kahve çekirdekleri çıtırdıyor ve hemen yanında yeni yıkanmış bir hizmetçinin dizlerinin arasındaki kahve değirmeninden gıcırtılar yükseliyordu; açık kapıda elinde ağzı açık kahve çuvalıyla duran güzel ve hafif soluk tenli kadın seslendi: "Ebe, kahveyi bugün çok koyu kavurma, insanlar cimrilik yaptığımı düşünmesinler. Vaftiz babasının eşi hayli itimatsız ve her şeyi kötüye yoruyor. Bugün biraz fazla kahve koysan zararı olmaz. Şaraplı çorbayı zamanında hazırlamayı unutmayasın sakın! Büyükbabama göre, vaftiz babasına kiliseye gitmeden önce şaraplı çorba verilmezse vaftiz olmazmış. Yani cimrilik etme, duyuyor musun? Safran ve tarçın çinili raftaki tabakta, şeker masanın üzerinde; şarabı da lazım olanın bir yarı fazlası kadar koy; vaftiz töreninde böyle şeylerin zayi olacağından kaygılanmak yersiz olur."

Anlaşıldığı üzere bugün hanede bir vaftiz yapılacak ve ebe daha önce çocuk doğarken ebelik görevini nasıl mahirce yerine getirdiyse şimdi aşçılık görevini de aynı şekilde yerine getiriyor ama âdetlerin gerektirdiği her şeyi bu basit ocağa rağmen zamanında pişirmesi için acele etmesi gerek.

Kilerden elinde büyük bir parça peynirle, yapılı bir adam çıktı, parlak raftan gözüne kestirdiği ilk tabağı alıp peyniri koydu; götürüp salondaki ceviz ağacından yapılma kahverengi masanın üzerine koyacaktı ki güzel ve soluk tenli kadın arkasından seslendi: "Ah Benz, ah Benz, vaftiz için daha güzel tabaklarımız olmadığını görürlerse nasıl gülerler biliyor musun!" Camları ardında evin hazinelerini ser-

gileyen ve afili adı büfe olan, kiraz ağacından yapılma, parıltılı dolaba gitti. Büfeden mavi kenarlı, ortasında etrafı atasözleriyle çevrili büyük bir çiçek buketi işli güzel bir tabak çıkardı. Atasözlerinden bazıları şöyleydi:

Ey insan yer etsin aklında
Göl olur damlaya damlaya.

Tanrı nimet dağıtıyordu insanlara
Ben maalesef saklanıyor idim o esnada

Alev alevdir cehennemin dört bir yanı
Çömlekçi işine bakar pek bir hummalı

İnek otlar ve geviş getirir
Her insanın sonu mezardır

Güzel kadın peynirin yanına Bern fırıncılarının spesiyali olan, kadın saçı gibi örülmüş, en özel un, yumurta ve tereyağıyla pişirilen, güzel bir kahverengi-sarı renkte, bir yaşında bir çocuk kadar büyük ve bir o kadar ağır olan devasa bir ekmek koydu; ekmeğin her iki yanına birer tabak daha koydu. Tabakların birinde iştah açıcı kanepeler, mayalı çörekler, diğerinde ise gözleme dilimleri yer alıyordu. Ocaktaki üzeri güzel çiçek desenleriyle süslü, ağzı kapalı sürahi sıcak, yoğun kremayla doluydu ve üç ayaklı, parlak, sarı kapaklı demlikte kahve pişiyordu. Vaftize gelecekler için dünyada Bern sakinleri hariç bırakın köylüleri, prenslerin bile nadiren bulabilecekleri bir kahvaltı masası hazırlanmıştı. Binlerce İngiliz, İsviçre'de koşturmasına karşın ne bu kendilerini paralayan lordların ne de bacakları kaskatı kesilmiş leydilerin böylesi bir kahvaltı görmüşlüğü vardı.

"Çabuk gelseler bari, her şey hazır," diye iç çekti ebe. "Neyse, her şey yolunda gitsin ve herkes muradına ersin de; hem papaz dakiklik konusunda pek titiz ve zamanında gelmeyenleri çok fena azar-

lıyor." "Büyükbabam bebek arabasını almamıza da izin vermiyor," dedi genç kadın. "Çocuklar vaftize kucakta taşınmak yerine arabayla götürülürse ömrü boyunca bacaklarını doğru düzgün kullanmayı öğrenemeyeceklerine inanıyor. Keşke vaftiz anası da gelse, o hep işi uzatıyor; vaftiz babaları daha kısa kesiyor ve gerekirse geriden yetişebiliyorlar." Vaftiz ana babanın gecikmesinin telaşı bütün evi sarmıştı. "Gelmediler mi daha?" sesleri evin dört bir yanından yükseliyor, köşelerde anlık beliren yüzler anne babanın yolunu gözlüyor ve Türk, onları çağırmak istermiş gibi tüm gücüyle havlıyordu. Büyükanne ise şöyle diyordu: "Eskiden böyle miydi hiç, insanlar böyle günlerde zamanında kalkmaları gerektiğini bilirdi çünkü Rab kimseyi beklemez." En sonunda yamak mutfağa dalıp haberi verdi, vaftiz anası gelmek üzereydi.

*Neujahrkindlein** gibi terden sırılsıklam ve elleri yüklü bir şekilde geldi. Bir elinde içinde güzel, beyaz bir beze sarılı Bern ekmeği bulunan büyük, çiçek desenli bir torbanın siyah iplerini tutuyordu. Bu yeni annenin hediyesiydi. Diğer elindeki torbadaysa çocuk için bir kıyafet ve harika beyaz çoraplar vardı. Bir kolunun altında içinde kendine ait çiçek buketi ve muhteşem siyah ipekten kurdeleleriyle örgü beresi bulunan bir kutu taşıyordu. Tanrı'ya şükürler ve neşeyle karşılandı, öyle ki kendisine uzatılan elleri dostça sıkmak için taşıdıklarını bir kenara koyacak zamanı bile olmadı. Ona yardımcı olmak için dört bir yandan uzanan eller yükünü aldılar ve genç kadının da kapıya gelmesiyle yeniden başlayan selamlaşma faslı ancak ebe herkesi salona çağırınca son buldu: Hoşbeşi âdet olduğu üzere içeride de yapabilirlerdi.

Ebe zarif hareketlerle vaftiz anasını masaya oturttu ve kadın her ne kadar sabah kahvesini içtiğini söylemiş olsa da genç kadın yine de ona kahve getirdi. Vaftiz anası, halasının, bir şey yemeden evden çıkmasına müsaade etmeyeceğini, bunun kızlar için kötü olduğunu söylediğini anlattı. Ama halası artık yaşlanmıştı ve genç hanımlar

* Yılbaşında çocuklara hediye getirdiği rivayet edilen çocuğa Bern bölgesinde verilen isim. *—çn*

(hizmetçiler) zamanında kalkmak istemiyorlardı, bu yüzden geç kalmıştı; ona kalsaydı çoktan gelmiş olurdu. Kahvenin içine yoğun kremadan döküldü ve her ne kadar vaftiz anası istemediğini ve sevmediğini söylese de genç kadın kahveye bir parça şeker attı. Vaftiz anası Bern ekmeğinin kendi için kesilmesine uzun bir süre boyunca engel olduysa da en sonunda razı geldi ve önüne koyulan koca dilimi yemek zorunda kaldı. Keza peynire de uzun süre direndi, gerek olmadığını söyledi. Sütün yağsız olduğunu düşündüğü için burun kıvırdığı öne sürülünce yine teslim oldu. Ama kesinlikle kek yemeyecekti, zira midesinde yer kalmamıştı. Temiz olmadıklarını düşündüğü ve daha iyilerine alışkın olduğu söylendiğinde, yemek dışında elinden ne gelirdi? Bir şeyler yeme baskısı altında küçük yudumlarla kahvesini bitirdiğinde asıl kavga başladı. Fincanını ters çevirdi, midesinde hiçbir şey için yer kalmadığını söyledi ve onu rahat bırakmadıkları takdirde kendisinin de birkaç fesatlık çıkarmak zorunda kalacağını ekledi. Bunun üzerine genç kadın, kahveyi hiç beğenmediğine üzüldüğünü, ebeye kahveyi olabildiğince güzel yapmasını emrettiğini, kimsenin içmek istemeyeceği kadar kötü olmasını engellemek için elinden hiçbir şey gelmediğini, sorunun kremada da olamayacağını çünkü kendi elleriyle hazırladığını ve normalde böyle bir şey yapmayacağını söyledi. Zavallı vaftiz anasının elinden, bir fincan kahve daha içmek dışında ne gelirdi?

Bu esnada ebe sabırsızca etrafta dolanıyordu, en sonunda dilini tutamayıp, "Benden hazırlamamı istediğiniz bir şey varsa söylemeniz yeter, bir dolu vaktim var bunun için!" dedi. "Ortalığı velveleye verme," dedi genç kadın. Öte yandan imayı anlayan zavallı vaftiz anası burnundan soluyarak sıcak kahveyi mümkün olduğunca hızlı bir şekilde içti ve dilini yakan yudumlarının arasına şu cümleleri sıkıştırdı: "Çoktan işe koyulmuş olurdum... Sindiremeyeceğim kadar çok şey yemek zorunda kalmasaydım... Ama şimdi geliyorum."

Ayağa kalktı ve torbalarını açtı. Bern ekmeğini, kıyafeti, çorapları, güzelce boyalı yüzüne vaftize dair bir özdeyiş işlenmiş kâğıda sarılı ışıltılı bir taleri çıkardı ve bu sırada, daha iyi şeyler getireme-

diği için özür dileyip durdu. Öte yandan evin annesi de sürekli, bu kadar masrafa girmeye hiç gerek olmadığını, bunları neredeyse kabul edemeyeceklerini ve bilseler daha en başında ondan vaftiz anası olmasını istemeye cüret edemeyeceklerini söyledi.

Genç kız en sonunda ebe ve evin hanımıyla birlikte işe koyularak ayakkabı ve çoraplarından minik çiçek buketi ve nadide beresine kadar güzel bir vaftiz anası haline gelmek adına elinden gelen her şeyi yaptı. Ebe sabırsızlanıyor olmasına karşın bu işlem zaman alıyordu ve vaftiz anası hiçbir şeyi beğenmiyor, sürekli olarak bir kusur buluyordu. Derken büyükanne içeri girdi ve gelip vaftiz anasının ne kadar güzel olduğunu görmek istediğini söyledi. Laf arasında da kilise çanının ikinciye çaldığını ve iki vaftiz babasının da dış basamaklarda olduklarını aktardı.

Biri genç, biri yaşlı iki adam gerçekten de dışarıda oturuyorlardı; şarap, kızarmış ekmek, yumurta, şeker, tarçın ve safrandan yapılan eski ama güzel bir Bern çorbası olan, dumanı tüten şaraplı çorba hayrına ne zaman isteseler içebilecekleri kahveye burun bükmüşlerdi. Safran kullanımı da keza eskilere dayanıyordu ve vaftiz yemeklerinde çorbaya, yahniye ya da tatlı çaya katılması âdettendi. Çorbayı içmeye koyulduklarında insanların "Kuzen" lakabını taktıkları yaşlı vaftiz babası çocuğun babasına takılmaya başladı. "Bugün senden hiçbir şey esirgemeyeceğiz çünkü çorbaya bakılırsa sen de bizden hiçbir şey esirgememişsin. Geçen salı günü Bern'den safran getirtmek için kuryeyle on ikilik kese göndermiş olmalısın." İnsanlar kuzenin ne demek istediğini anlamayınca yaşlı adam açıklama yaptı: "Geçenlerde bir komşum vaftiz yemeği düzenledi. Kuryesine büyük bir çuval ve altı kreuzer vermiş ve değerli sarı tozdan altı kreuzerin yettiği kadar almasını ve çuvala koyup getirmesini söylemiş çünkü evin kadınları baharatı ziyafetteki tüm yemeklerde kullanmak istiyormuş ama bırak çuvalı, bir buçukluk keseyi zar zor doldurmuş."

Sonra vaftiz anası taze sabah güneşi gibi geldi ve dengi olan vaftiz babaları tarafından Tanrı'nın selamıyla karşılanıp masaya davet edildi. Önüne büyük bir kâse şaraplı çorba konuldu; bunu yemesi

gerekiyordu, zira çocuğun hazırlanmasına daha vakit vardı. Zavallı vaftiz anası hayli mırın kırın etti ve bütün gün yemek yemesine gerek kalmayacak kadar doymuş olduğunu, zar zor nefes aldığını söyledi ama nafile. Hem yaşlı adam hem de genç olanı kâh şaka yollu kâh ciddi ısrar edince kadın kaşığı eline aldı ve gariptir, kaşıkladığı çorba da midesinde kendine yer buldu. Sonra ebe güzelce giyinip kuşanmış çocukla birlikte gelip başına gül pembesi, ipek kurdeleli, süslü şapkasını çocuğun başına taktı, onu güzel merasim yorganının üzerine yatırdı, tatlı emziği ağzına koydu ve kimseyi geciktirmek istemediğini, her şeyin hazır olduğundan emin olmak istediğini ve istedikleri zaman başlayabileceklerini söyledi. İnsanlar çocuğun etrafına toplandılar ve münasip olduğu üzere onu övdüler. Gerçekten de besili, tatlı bir oğlandı. Anne övgülerden pek memnun oldu. "Keşke sizinle kiliseye gidip çocuğum Tanrı'nın gözetimine girerken orada olabilsem. İnsan vaftiz törenine katıldığında verdiği sözleri hatırlıyor. Daha koca bir hafta evin damının altından ayrılamayacak olmam çok can sıkıcı, özellikle de herkes ekim işleriyle meşgulken." Büyükanne ise gelininin, fakir bir kadınmış gibi doğumdan sonraki sekiz gün içinde ilk kilise ziyaretini yapmasına müsaade etmeyeceğini söyleyerek itiraz etti. Ebe de, genç kadınların çocuklarıyla kiliseye gitmesinden hiç hoşlanmadığını söyledi. Sürekli olarak evde bir şeylerin ters gittiğinden endişelendikleri için kilisede sahici bir huşuya eremiyor, dönüş yolunda da ihmalkâr davranmış olduklarını düşünüp duruyor hatta bazıları hastalanıp ölüyorlardı.

Sonra vaftiz anası yorganıyla birlikte çocuğu kucağına aldı. Ebe, vaftiz anasının göğsündeki hoş çiçek buketini bozmamaya itina ederek köşeleri siyah püsküllü, güzel, beyaz vaftiz beziyle çocuğun üzerini örttü ve şöyle dedi: "Tanrı'nın inayeti üzerine olsun." Büyükanne ellerini kavuşturdu, sessizce ve şevkle hayır duası etti. Anne, grupla birlikte kapıya kadar gitti ve şöyle dedi: "Oğlum, bebeğim, seni üç koca saat boyunca göremeyeceğim, buna nasıl katlanacağım!" Ve hemen gözleri doldu, önlüğüyle hızlıca yaşlarını sildi ve eve girdi.

Vaftiz anası güçlü kollarındaki neşeli çocukla birlikte hızla tepeden aşağı doğru iniyordu. İki vaftiz babası, baba ve büyükbaba hemen arkasındaydı ama hiçbirinin aklına vaftiz anasının yükünü almak gelmemişti. Genç vaftiz babasının şapkasındaki harika çiçekler bekâr olduğuna işaret ediyordu ve gözlerinde vaftiz anasından epey hoşlandığını gösteren bir ışık yanıyor olmasına karşın hisleri büyük bir ilgisizlik perdesi ardına gizlenmişti.

Büyükbaba kendisinin kiliseye götürüldüğü gün havanın ne kadar berbat olduğunu, dolu ve yıldırımlardan ötürü kiliseye gidenlerin neredeyse hayatını kaybedeceklerini düşünmeye başladıklarını anlattı. Sonrasında ise bu fırtınadan ötürü insanlar onun hakkında pek çok kehanette bulunmuşlardı: Kimileri korkunç bir şekilde öleceğini, kimileri ise savaşta çok başarılı olacağını öngörmüşlerdi ama o hayatını diğer herkes gibi sessiz sakin bir şekilde geçirmişti ve yetmiş beş yaşından sonra erken ölmesi ya da savaşta büyük başarılar elde etmesi pek mümkün değildi. Yolun yarısını geçmişlerdi ki vaftiz bittikten sonra akrabalarla vaftiz ana baba güzel ve eski âdetler uyarınca vaazı dinlerken çocuğu eve götürmekle görevli hizmetçi kız koşarak yanlarına geldi. Genç hizmetçi de o gün elinden geldiğince güzel görünmeye çalışmış ama bu işten ötürü geç kalmıştı ve şimdi çocuğu vaftiz anasının kucağından almak istiyordu ama vaftiz anası çocuğu vermeyip ikna çabalarını da boşa çıkardı. Yakışıklı ve bekâr vaftiz babasına kollarının ne kadar güçlü olduğunu ve nelere dayanabildiğini gösterme fırsatını kaçıramazdı. Bir kadının poyrazda uçuşacak incecik kollardansa güçlü kolları olması gerçek bir köylü için daha iyiydi ve babalar öldüğünde, anneler bir başlarına hem ekmek teknesinin dümenine geçip anaforlara düşmemeye dikkat edip hem de haneyi çekip çevirmek zorunda kaldıklarında bu güçlü kollar pek çok çocuğun can simidi olmuştu.

Ama güçlü vaftiz anası sanki aniden birisi onu örgülerinden çekmiş ya da alnına vurmuşçasına geriye doğru savruldu, çocuğu genç kadına verdi ve geride kalıp çorap lastiğini düzeltirmiş gibi yaptı. Sonra arkalarından yetişti ve erkeklerin yanında kalıp sohbetleri-

ne dahil oldu. Büyükbabanın sözünü kesti ve konuştuğu konuyu değiştirmek için türlü türlü şeyler söyledi. Ama büyükbaba yaşlı insanların âdeti olduğu üzere konuyu değiştirmedi ve her seferinde sözüne bıraktığı yerden devam etmeyi başardı. Vaftiz anası bunun üzerine çocuğun babasının yanında yürüyüp sorduğu sorularla özel bir sohbete girmek istedi ama az ve öz konuşan adam, kadının sorduğu soruları havada bırakıyordu. Belki de çocuğunu, hem de ilk erkek evladını vaftize götüren tüm babaların olması gerektiği gibi, onun da aklı düşüncelerle doluydu. Kiliseye yakınlaştıkça kalabalığın arttığını gördüler. Kimileri ellerinde dua kitaplarıyla yolun kenarında durmuş bekliyor, kimileri dar patikalardan koşarak geliyordu ve köye de büyük bir merasimle girdiler.

Kilisenin yanında meyhane vardı. Bu ikisi sıklıkla yakın bir ilişki içindedirler ve acılarla kederleri şerefli bir biçimde paylaşırlar. Vaftize katılanlar meyhaneye girdi, çocuğun altını değiştirdiler ve çocuğun babası, tüm karşı çıkmalara, hayli yiyip içtiklerine ve artık bir şey istemediklerini söylemelerine rağmen şarap sipariş etti. Ama şarap geldikten sonra herkes içti elbette; özellikle de genç hizmetçi kız, uzun bir süre boyunca bir daha fırsat bulamayacağını bildiğinden, şansı varken içmesi gerektiğini düşünmüş olmalıydı. Vaftiz anası ise tüm ikna çabalarına karşın ağzına tek bir damla koymuyordu. Israrların ardı ardası kesilmeyecek gibi olunca meyhane sahibesi, üzerine gitmemelerini, kadının gözle görülür bir biçimde renginin attığını ve şaraptan ziyade Hoffmann esansına* ihtiyacı varmış gibi durduğunu söyledi. Vaftiz anası ondan da istemedi, zar zor bir bardak su içmeyi kabul etti ama en sonunda keskin kokulu şişeden birkaç damlayı mendiline damlatmak zorunda kaldı. Üzerindeki şüpheli bakışların sorumlusu o değildi ama ne kendini savunabiliyor ne de yardım isteyebiliyordu. Vaftiz anası korkunç bir korkuya kapılmıştı ve diğerlerinin bunu fark etmelerine izin vere-

* Lokman ruhu olarak da bilinen eter, alkol karışımı. Karışımın ilaç olarak kullanılmasına ön ayak olan Alman kimyager Friedrich Hoffmann'ın adıyla da sık anılır. *–yhn*

mezdi. Kimse ona çocuğa ne isim verileceğini söylememişti ve eski âdetlere göre çocuğu papaza verirken papazın kulağına ismi onun fısıldaması gerekiyordu, zira papaz pek çok çocuğu vaftiz ettiği için yazılı isimleri birbirine karıştırması işten değildi.

Onca işle uğraşmaktan ve geç kalma korkusuyla acele ettiklerinden ismi ona söylemeyi unutmuşlardı. Vaftiz anası artık soramazdı da zira halası onu kesin bir dille uyarmış, çocuğun mutsuz olmasını istemiyorsa söylenmediği takdirde ismi soramayacağını söylemişti; çünkü söylediğine göre vaftiz anası çocuğun ismini sorarsa çocuk ömür boyu meraklı olurmuş.

Dolayısıyla ismi ne biliyor ne de sorabiliyordu. Papaz da ismi unutur ve herkesin ortasında yüksek sesle ona sorarsa ya da çocuğu yanlışlıkla farklı bir isimle vaftiz ederse insanlar nasıl da gülerdi, ömrü boyunca nasıl ayıplanırdı! Bu düşünce ona daha da korkutucu geliyordu, güçlü kuvvetli kadının bacakları rüzgârdaki bir fasulye sırığı gibi sallanıyor ve ter damlaları soluk yüzünde nehir olmuş akıyordu. Bu esnada meyhane sahibesi, papazdan azar işitmek istemiyorlarsa gitmeleri gerektiğini söyledi ve vaftiz anasına dönüp şöyle dedi: "Ayakta duracak halin yok kızım, yeni yıkanmış bir gömlek gibi bembeyazsın." Koşturmaktan olduğu cevabını verdi vaftiz anası, şimdi dışarı çıkınca açık hava iyi gelirdi. Ama iyi gelmedi, kilisedeki tüm yüzler gözüne kasvetli görünüyordu, üstüne de çocuk zırıl zırıl ağlamaya başladı. Zavallı vaftiz anası, çocuğu kucağında sallamaya başladı. Çocuk ne kadar yüksek sesle ağlıyorsa o kadar hızlı sallıyordu, göğsüne tutturmuş olduğu buketten taçyaprakları döküldü. Göğsü şiştikçe çocuk, kucağında daha da yukarı çıkıyordu, çocuk yukarı çıktıkça daha yüksek sesle bağırıyordu ve çocuk daha yüksek sesle bağırdıkça papaz duaları daha da gür bir sesle okuyordu. Sesler duvarlara çarpıp patlıyordu, vaftiz anası artık nerede olduğunu bilemez haldeydi; etrafında dalgalarının çıkardığına benzer bir kükreme vardı ve kilise onunla birlikte dans ederek havada salınıyordu. Papaz en sonunda, "Amin," dedi ve korkunç an geldi. O anda çocukların ve onların çocuklarının alay konusu olup olmayacağı belli olacaktı; ör-

tüyü kaldıracak, çocuğu papaza verecek ve ismi papazın sağ kulağına fısıldayacaktı. Titreyen ellerle yorganı yarısına kadar çekti ve çocuğu uzattı. Papaz onun yüzüne soran bakışlar atmaksızın çocuğu aldı, elini suya soktu, birdenbire sessizleşen çocuğun alnını ıslattı ve çocuğu rasgele bir isimle değil, sahici ve hakiki Hans Uli ismiyle vaftiz etti.

Vaftiz anasının yüreğinden kalkan yük bütün Emmental Dağları'ndan büyüktü; aynı zamanda güneş, ay, yıldızlar da kalkmış, birisi onu yanan bir fırından çıkarıp soğuk suya sokmuş gibiydi. Ama titremesi vaaz boyunca devam etti, durmak bilmedi. Papaz hakikaten güzel ve etkileyici bir vaaz veriyor, insan yaşamının esasen bir miraç olduğunu anlatıyordu ama vaftiz anası kendini tam olarak veremiyordu ve vaaz bitip dışarı çıkmaya başladıklarında söylenenleri çoktan unutmuştu. Gizli korkusunu anlatmak ve renginin neden attığını açıklamak için sabırsızlanıyordu. Epey gülüşmeler oldu ve merak hakkında hayli espri dinlemek zorunda kaldı; kadınların meraktan korktukları ama yine de kızlarına aktardıkları, öte yandan merakın erkek çocuklar için hiçbir zararı olmadığı konuşuldu. Sorsa bir şey olmayacağını söylediler.

Bir süre sonra güzel yulaf tarlaları, keten ekili hoş araziler ve çiçeklenmiş fevkalade çayırlar dikkatleri ve akılları üstlerine çekti. Sessizce yürümek, durup bakınmak için bolca sebep buluyorlardı ve yükselen güzelim mayıs güneşi eve varana kadar ısısını üzerlerinden eksik etmedi. Her ne kadar istemezmiş göründülerse de sunulan soğuk şarap kadehi herkese iyi geldi. Sonra evin önüne oturdular. Bu esnada mutfakta eller hayli meşguldü ve ocak gürül gürül yanıyordu. Ebe, kızgın fırına atılan üç adamdan* biriymiş gibi parlıyordu. Saat daha on bir olmadan yemek için çağrıldılar ama sonra bu çağrının hizmetçiler için olduğu anlaşıldı. Hizmetçiler yemeklerini diğerlerinden önce ve hayli zengin bir sofrada yediler. Herkes onların, özellikle de ırgatların ayakaltından çekilmiş olmasından memnundu.

* Eski Ahit'teki "Daniel'in üç arkadaşı" kıssasına gönderme. *Bkz.* Kitab-ı Mukaddes, Daniel 3:20-27. *–yhn*

Evin önünde oturanların sohbeti aheste ilerlemesine karşın sonlanmak bilmiyordu; yemekten önce midenin düşünceleri, ruhun düşüncelerini rahatsız eder ve insanlar hoşnut olmadıkları bu haletiruhiyeyi ehemmiyetsiz konular hakkındaki hafif sözcüklerin arkasına saklar. Güneş tepe noktasına varmıştı ki ışıl ışıl önlüğü ve ateşli yanaklarıyla ebe kapıda belirdi ve hepsinin beklediği haberi verip, herkes geldiyse yemek yiyebileceklerini söyledi. Ne var ki misafirlerin çoğu henüz gelmemişti; daha önce onlara gönderilen haberciler, Kitab-ı Mukaddes'te bahsi geçen köleler* gibi, türlü bahanelerle dönmüşlerdi ama arada bir fark vardı: Davetlilerin hepsi, gelmek istediklerini ama henüz gelemeyeceklerini aktarmışlardı; bir tanesinin evinde ustalar, diğerinin evindeyse misafirleri vardı ve bir diğerinin ise halletmesi gereken ufak bir işi bulunuyordu – ama onları beklemelerine gerek olmadığını söylemişlerdi. Bu tavsiyeyi dinlemeye karar verdiler zira herkesi beklemeye karar verdikleri takdirde gökte ay yükselene kadar beklemeleri gerekebilirdi; bu esnada ebe, insanları böyle bekletmenin ne kadar saçma olduğunu mırıldandı. Elbette herkes burada olmak istiyor ve ne kadar erken gelirlerse o kadar iyi olacağını düşünüyor ama bunu belli etmek istemiyorlardı. Sonra her şeyi yeniden ısıtmak gerekecek, yemekler yetecek mi telaşı yaşanacak, türlü iş çıkacaktı.

Henüz gelmeyenler konusunda ne yapılacağı hızla çözülmüş olmasına karşın orada bulunan misafirlerle iş henüz bitmemişti zira hiçbiri içeri ilk giren olmak istemediği için masanın başına nasıl götürülecekleri gibi çözmesi zor bir sorun vardı. Nihayetinde hepsi içeri girdiler ve çorba masaya geldi. Büyükannenin dilimlediği harika beyaz ekmek dilimleri, renginde ve tadında safranın kendini belli ettiği bu güzel et suyuna çorbanın içinde o kadar yer kaplıyordu ki çorbanın kendisi zar zor görülüyordu. İnsanlar şapkalarını çıkardılar, ellerini kavuşturdular ve vakur bir biçimde, bu güzel nimetleri

* İsa Peygamber şöyle der: "Göklerin Egemenliği, oğlu için düğün şöleni hazırlayan bir krala benzer. Kral şölene davet ettiklerini çağırmak üzere kölelerini gönderdi ama davetliler gelmek istemedi." *Bkz.* Kitab-ı Mukaddes, Matta 22: 1-3. *–yhn*

verene uzun uzun dua ettiler. Sonra yavaşça kalay kaşıklarını ellerine aldılar, beyaz masa örtüsüne silip çorbalarını içmeye başladılar. Her gün bir çorba içseler başka bir şey aramayacaklarını konuştular. Çorbayı bitirdikten sonra kaşıklarını bir kez daha masa örtüsüne sildiler, herkes bir dilim alsın diye örgü ekmeği elden ele dolaştırdılar, bu sırada ilk et yemeği getirildi: Safran suyuna yapılmış kuzu yahnisi ve salamura edilmiş beyinle ciğer. Herkes ölçülü bir şekilde tabaklarını doldurduktan sonra tepsilerde üst üste yığılmış halde, damak zevkine göre ayrı ayrı hem az pişmiş hem tütsülenmiş dana eti, kuru fasulye ve kurutulmuş armut dilimleri, büyük domuz pastırmaları ve üç yüz kiloluk domuzların sırtlarından alınmış kırmızı, beyaz ve sulu et parçaları getirildi. Tüm bunlar yavaş yavaş, sırayla getiriliyor ve yeni bir misafir geldiğinde hepsi aynı sırayla önüne konuluyordu. Herkes, diğerleri nereden başladıysa oradan başlamak zorundaydı ve kimseden tek bir çeşit esirgenmedi. Bu esnada çocuğun babası Benz bir buçuk litrelik, üzeri armalar ve atasözleriyle süslü muhteşem, beyaz şişelerden herkesin bardağını ağzına kadar dolduruyordu. Yetişemediği zaman ise uşaklığı başkasına yaptırıyor, ağırbaşlı bir biçimde herkesi içmeye davet ediyordu: "Bol bol için, içilsin diye var." Ebe ne zaman yemek getirmek için içeri gelse Benz ve diğerleri bardaklarını ona doğru uzatıyordu ancak ebe herkesin bardağını doldurmakla vakit harcansa mutfakta işler çığırından çıkabilirdi.

Genç vaftiz babasıyla hayli dalga geçtiler. Vaftiz anasını içirmeyi bilmediğini, doğru düzgün kadeh kaldırmayı öğrenmesi gerektiğini yoksa asla evlenemeyeceğini söylediler. "Ah, Hans Uli'nin öyle bir niyeti olmadığı aşikâr," dedi nihayetinde vaftiz anası, bugünlerde bekâr erkeklerin aklında evlilikten başka şeyler vardı ve zaten çoğu evlenmek istemiyordu. "Tabii ya," dedi Hans Uli, "ben de benzer düşünüyorum. Bugünlerde *çoğu* kadın pek bir yavan, onlardan eş mi olur? Çoğu zannediyor ki iyi bir eş olmak için başına mavi ipekten bir eşarp bağlamak, yazın narin eldivenler takmak ve kışın süslü pantuflar giymek yeterli. İnsanın ahırda ineği yoksa bedbahttır ama

bunu değiştirmek mümkündür; fakat onu evinden ve yuvasından edecek bir kadınla evlenirse işi bitmiştir çünkü kadın atsan atılmaz satsan satılmaz. Bu yüzden evlilikten başka meseleleri düşünmek ve kadınlar hakkında kafa yormayı bırakmak daha iyi."

"Evet evet, tamamen haklısın," dedi yaşlı olan vaftiz babası. Kısa boylu, sade görünümlü bir adamdı, mütevazı kıyafetler giyiyordu ama insanlar ona son derece saygı duyuyor ve çocukları olmadığı için ona kuzen adını veriyorlardı. Adamın kendine ait bir çiftliği ve yüz bin İsviçre Frankı tutarında da sermayesi vardı. "Evet, haklısın," dedi tekrar. "Artık kadınlarda iş yok. Tek tük vardır belki ama sayıları bir elin parmaklarını geçmez ve zaten onlara rast gelmek çok zor. Çok ahmaklar ve kibirliler, tavuskuşu gibi giyiniyorlar ve şaşkın leylekler gibi şikâyet edip duruyorlar ve yarım gün çalışsalar üç gün başları ağrıyor, dört gün yataktan çıkmıyorlar. Ben eşimle tanıştığım günlerde böyle değildi, iyi bir ev hanımından ziyade bir ev soytarısı ya da hatta bir ev şeytanı bulacağından korkmana gerek yoktu."

"Dur bakalım, vaftiz babası Uli," dedi vaftiz anası. Bir süredir konuşmak istiyordu ama fırsat bulamamıştı. "Duyan da yalnızca senin zamanında düzgün köylü kızlar vardı zanneder. Sen yaşlı birine yakışır şekilde onlara bakmıyor, dolayısıyla onları tanımıyorsun. Oysa hâlâ varlar ve senin hanımının genç olduğu zamanlardaki kadar iyiler. Övünmek gibi olmasın ama babam zaman zaman olduğum gibi devam edersem meşhur bir kadın olan rahmetli annemi bile gölgede bırakacağımı söyler. Geçen sene babamın pazara götürdüğü domuzlar kadar besilisinin görülmüşlüğü yoktu. Kasap, babama domuzları besleyen kızı görmek istediğini söylüyormuş. Peki ya günümüzdeki erkekler; Tanrı aşkına, ne sıkıntıları var bunların? Ağızlarında pipoları meyhanelerde oturuyorlar, beyaz şapkalarını bir tarafa eğmişler, gözlerini şehir kapıları gibi kocaman açmışlar ve her gördükleri dokuz kuka oyununun, tartışmanın ve rezil insanın peşinden koşuyorlar. Bu konularda çok iyiler. Ama iş inek sağmaya ya da tarla sürmeye geldiğinde resmen bir ayağı çukurda gibi davranıyorlar. Ellerine bir keser alınca da bir beyefendi ya da kâtip

gibi bön bön etrafa bakınıyorlar. Arada sırada, kesinlikle evlenmeyeceğim diyorum, nasıl biri olacağını bilmedikten sonra evlenmenin anlamı olmadığını söylüyorum. Tek tük köylüler var tabii ama insan nasıl bir koca olacağını bilemiyor."

Bunun üzerine diğerleri hayli gülünce genç kızın yüzü kızardı ve onunla dalga geçmeye başlayıp bir erkeğin nasıl bir koca olacağı anlaşılana kadar ne kadarlık bir gözlem sürecinin gerektiğini sordular.

Kahkahalar ve espriler arasında hayli et yeniyordu ve armut dilimleri de gözden kaçırılmamıştı. En sonunda yaşlı vaftiz babası şöyle dedi: "Masadan kalkıp biraz dinlensek mi? Burada bacaklarım kaskatı kesildi ve et yedikten sonra pipo öyle güzel gidiyor ki sormayın." Bu öneri herkesin hoşuna gitti ama vaftiz edilen çocuğun anne babası insanları masadan kalkmamaları için ikna etmeye çalıştılar zira bir kez kalktılar mı onları bir daha masanın başına oturtmak çok zor olurdu. "Merak etme yenge," dedi Kuzen, "masaya lezzetli bir şey koyarsan hemen geri gelmemiz için tek laf etmene bile gerek kalmaz. Hem biraz hareket edelim de yeni yemeklere yer açalım." Erkekler ahırları gezdiler, eski saman duruyor mu diye samanlığa baktılar, güzel çimleri övdüler ve hasat zamanı nimetlerinin ne kadar olabileceğini kestirmek için ağaçları incelediler.

Kuzen, halen meyve veren ağaçlardan birinin altında durdu ve, "Biraz durup pipo tüttürmek için bundan daha güzel bir yer olamaz. Hem serin hem de kadınlar yemeğin hazır olduğunu söylediklerinde yakında oluruz," dedi. Diğer kadınlarla birlikte bostanı ve tarlaları gördükten sonra vaftiz anası da gelip erkeklerin yanına oturdu. Peşinden diğer kadınlar da geldiler ve güzel etekleri kirlenmesin diye özen göstererek kendilerini tek tek çimlerin üzerine bıraktılar ancak açık kırmızı kenarları olan iç eteklerinde yeşil çimden bir hatıra kalacak gibiydi.

Herkesin etrafında toplandığı ağaç tepenin hafif eğimli yamacında, evin üst tarafında yer alıyordu. Göze ilk çarpan şey *güzel ve yeni* evdi; evin ardında manzara vadinin kalanına, buradaki zengin

çiftliklere, daha ileride de yeşil tepeler ve başka karanlık vadilere kadar uzanıyordu.

"Muhteşem bir evin var ve her şey yolunda gidiyor," dedi Kuzen, "artık buraya yerleşip her şeye yer bulabilirsiniz; sizin gibi parası ve inşaat için yeterince odunu olan insanların kötü bir eve nasıl katlandıklarını hiç anlayamamışımdır zaten." "Latife ediyor olmalısın, Kuzen," dedi büyükbaba, "*ikisi* de övünülecek şeyler değil. Hem inşaat çetrefil bir iş, başlaması kolay ama ne zaman biteceği belli olmuyor. Ve nerede olursa olsun insanın karşısına beklenmedik engeller çıkıyor."

"Bu ev çok ama çok hoşuma gitti," dedi kadınlardan biri. "Biz de ne zamandır yeni bir ev istiyoruz ama masraflar gözümüzü korkutuyor. Ama kocam gelince buraya bir baksın. Böyle bir evimiz olsa daha ne isterim ki? Yanlış anlamazsanız bir şey sormak istiyorum, şu ilk pencerenin yanındaki kaba saba siyah kolonu neden bıraktınız? Eve hiç yakışmıyor."

Büyükbabanın yüzü düştü, piposundan derin bir nefes aldı ve en sonunda cevap verdi. Evi yaparken tahta eksik kalmış ve etrafta da benzerini bulamamışlardı, aceleyle eski evden birkaç tane getirmişlerdi. "Ama," dedi kadın, "siyah tahta parçası pencereye kısa geliyor, alttan ve üstten desteklemek zorunda kalmışsınız. Hem eminim komşularınızdan biri seve seve yeni bir parça tahta vermekten memnun olurdu." "Evet, pek zekice davranmadık ama komşularımızı rahatsız edip durmak da pek yakışık almazdı. Tahta ve taşıma konusunda bize zaten epey yardım ettiler," dedi yaşlı adam.

"Hadi ama," dedi Kuzen, "bizi yorma da doğruyu söyle. Epey dedikodu duydum ama gerçekte olan biteni bir türlü öğrenemedim. Hem kadınlar kızartmayı hazırlayana kadar zaman da geçmiş olur, bu yüzden her şeyi anlat." Büyükbaba anlatmaktan kaçınmaya devam ettiyse de en sonunda razı oldu; Kuzen'le kadınlar onu konuşturana kadar ısrarlarına devam ettiler. Büyükbaba onlara açık bir şekilde anlatacağı şeyin aralarında kalmasını ve başkalarına ulaşmamasını istediğini söyledi. Anlatacağı hikâyeden ötürü bazı insanlar

eve yaklaşmaktan imtina edebilirlerdi ve yaşını başını almışken ailesine böyle bir kötülük yapmak istemiyordu.

"O tahta parçası ne vakit gözüme çarpsa," diye söze girdi muhterem ihtiyar, "insanlığın doğduğu yer olduğu söylenen Doğu'dan insanların bu kadar uzağa nasıl geldiklerini ve bu dar vadideki bu kuytuyu nasıl bulduklarını düşünüp şaşar, buraya kadar kovalanmış ya da sürülmüş olanların katlanmak zorunda kaldıkları zorlukları ve kim olduklarını merak ederim. Epeyce sordum soruşturdum ama bu bölgede çok eskiden beri yerleşim olduğu hatta Kurtarıcımız dünyaya gelmeden önce bile Sumiswald diye bir şehir olduğu dışında hiçbir şey öğrenemedim, ki bu bilgi de yazılı olarak hiçbir yerde yer almıyor. Şimdi hastane olan kalenin altı yüz küsur yıllık olduğu herkesçe biliniyor ve muhtemelen o zamanlarda burada bir ev vardı ve etrafındaki bölgeyle birlikte kaleye aitti, öşür veriyor ve derebeyine angaryaya gidiyordu. O zamanlar insanlar toprağa bağlı kölelerdi ve bugünlerde reşit olan insanların sahip olduğu türden hakları yoktu. O günlerde insanlar arasında epey eşitsizlik vardı ve bazı serfler iyi muamele görürken ağır, neredeyse dayanılmaz bir baskı gören, hayatı pamuk ipliğine bağlı komşuları olması işten bile değildi. Yaşam şartları efendilerine bağlıydı; efendiler de birbirlerinden son derece farklılardı ama hepsinin serfleri üzerinde neredeyse sonsuz gücü vardı. Başlarına bir şey geldiği takdirde serflerin gidip şikâyetçi olabilecekleri kimse yoktu. Bu kaleye bağlı olan serflerin başka kalelere ait olan serflerden çok daha kötü durumda oldukları söyleniyor. Diğer kalelerin çoğu tek bir aileye aitmiş, babadan oğula geçiyormuş ve bu yüzden efendi, gençliğinde serfleri tanımaya başlarmış ve pek çok efendi tebaasının babası gibiymiş. Ama bu kale Tötonlar olarak bilinen şövalyelerin elindeymiş ve başlarındakine de Komtur ya da kumandan adı veriliyormuş. Bu üst düzey yetkililer sürekli değişiyormuş, dolayısıyla bir Saksonyalı bir Suabiyalı oluyormuş; bu yüzden sadakat oluşmuyormuş ve her yeni efendi beraberinde kendi topraklarının âdetlerini getiriyormuş.

Şövalyeler kâfirlerle savaşmak için Polonya ve Prusya'ya gönde-

rilmişler ve her ne kadar dinibütün insanlar olsalar da orada neredeyse kâfirce bir yaşam benimsemişler. Sanki gökte Tanrı yokmuş gibi davranmaya başlamışlar ve geri döndüklerinde kendilerini halen kâfir topraklarında düşünüp öyle yaşamaya devam etmişler. Gölgelerde keyifli bir yaşam sürmeyi çorak topraklardaki kanlı savaşlara yeğleyenler ya da yaralarını sarmak, bedenlerini kuvvetlendirmek peşindekiler, tarikatın –kendilerine böyle diyorlarmış– Almanya ve İsviçre'deki malikânelerine gelirlermiş ve hepsi kendi dilediğince davranırmış. Bunlar arasında en gaddarlarından biri Suabiyalı Hans von Stoffeln diye biriymiş. Anlatmamı istediğiniz olaylar da onun zamanında yaşanmış. Bu hikâye bizde babadan oğula geçer.

Bu Hans von Stoffeln şuradaki Bärhegen Tepesi'ne bir kale inşa ettirmeyi kafasına koymuş; şimdi bile hava fırtınaya döndüğünde kale hortlaklarının hazinelerini gün ışığına çıkardıkları görülebilen şu yerde duruyormuş kale. Normalde şövalyeler kalelerini yol üstüne yaptırırlarmış, bugünlerde meyhanelerin yol üstüne yaptırıldığı gibi; zira farklı bakımlardan olsa da ikisi de yoldan geçen insanları söğüşleme amacı taşıyor. Şövalyenin neden bu ıssız tepenin çorak topraklarına kale yaptırmak istediğini bilmiyoruz ama sırf o öyle istediği için, kaleye ait olan köle köylüler inşa etmek zorundalarmış. Şövalye, içinde bulundukları mevsimde hangi işin yapılması gerektiğini, samanın ne zaman toplanacağını, hasadın ya da ekimin ne zaman yapılacağını umursamıyormuş. Yalnızca şu kadar el arabası, şu kadar adam gerekiyor, son tuğla şu vakit yerleştirilmiş, son çivi şu zaman çakılmış olacak demiş. Normalde iş karşılığında öşür az alınırmış ama bu şövalye onu da yapmamış hatta kırk günlük oruçtan sonra yine âdetten olan yahniyi dağıtmayı bırak, yumurta bile dağıtmamış; kimseye merhamet göstermiyor ve yoksulların ihtiyaçlarını umursamıyormuş. Adamlarını kâfirce, kırbaçlar ve küfürlerle işe koşuyormuş ve birisi yorulduğu, yavaş hareket ettiği ya da dinlenmek istediği vakit yaşına ya da durumuna bakmadan kırbaçlatıyormuş. Vahşi şövalyeler tepenin üzerinde kırbacın şakladığını duyduklarında sevinçten dört köşe oluyor ve işçilere farklı eziyetlerde

de bulunuyorlarmış; örneğin kendi keyiflerine göre birinin işini iki katına çıkarıyorlarmış. İnsanların korkusundan ve ter dökmesinden keyif alıyorlarmış.

En sonunda, duvarları beş arşın kalınlığında olan kale bitmiş. Kimse neden tepeye yapıldığını bilmiyormuş ama işçiler en sonunda bittiği için sevinmişler. Son tuğla yerleştirilmiş, son çivi çakılmış.

Alınlarından teri silmişler, kederli gözlerle kendi evlerine bakmışlar, içlerini çekerek bu lanetli yapıdan ötürü işlerinde ne kadar geride kaldıklarını hesaplamaya çalışmışlar. Ama önlerinde uzun bir yaz, tepelerinde ise Tanrı varmış ve bu yüzden cesaretlerini toplayıp sabanlarını almışlar ve ağır bir açlık yaşamış olan, yapılacak işi yeni bir acı olarak gören eş ve çocuklarını teselli etmişler.

Ama daha sabanı tarlaya sürmeden haberci gelmiş ve kaleye ait olan tüm köylülerin belirli bir akşam, belirli bir saatte Sumiswald'deki kaleye gelmeleri gerektiğini söylemiş. Hem endişelenmiş hem de umutlanmışlar. Kalenin mevcut efendileri tarafından kötü muamele, keyfi bir gaddarlık ve sertlik görmüş olmalarına karşın yaptıkları benzersiz iş karşılığında bir şeyler alacaklarını düşünmüşler ve kendileri böyle düşündüğü için efendilerinin de böyle düşündüklerini sanmışlar; söylenen akşam bir hediye verileceğini ya da öşürde indirime gidileceğini tahmin etmişler.

Belirlenen akşam, belirlenen vakitte güm güm atan kalpleriyle kaleye gitmişler ama uzun bir süre boyunca kalenin avlusunda beklemişler ve bu esnada efendileri gibi kâfir topraklarına gidip gelmiş yaverler onlarla dalga geçmiş. O zamanlar da, şimdi olduğu gibi, bir efendinin alçak yaveri bile muhterem köylüleri hor görmeyi, onlarla dalga geçmeyi kendine hak görüyormuş.

En sonunda büyük salona kabul edilmişler, ağır kapılar önlerinde açılmış; güneş yanığı tenleriyle şövalyeler ağır, meşe masada oturuyormuş. Ayaklarının diplerinde köpekleri, başlarında ise von Stoffeln varmış. Haşmetli adamın kafası iki Bern kilesi çekermiş, gözleri araba tekeri kadar büyükmüş ve sakalı yaşlı bir aslanın yelesi gibiymiş. Kimse içeri ilk giren olmak istemediği için herkes birbirini

itmiş; bunun üzerine şövalyeler öylesine kahkahalarla gülmüşler ki kadehlerindeki şarap dökülmüş ve köpekleri öfkeyle kıpırdanmışlar; zira köpekler titreyen bacaklar, ürkek kimseler gördü mü av kokusu almış gibi olurlar. Köylüler huzursuz olmuş ve evlerine dönmek istemişler. Birbirlerinin arkasına saklanmaya başlamışlar. En sonunda köpekler ve şövalyeler susmuşlar ve von Stoffeln yüz yıllık bir meşeye aitmiş gibi duran bir sesle konuşmaya başlamış. "Kalem bitti ama halen bir şey eksik. Yaz geliyor ve kalede gölgelik yok. Bir ay içinde gölgelik yapacaksınız. Münneberg'den dalları ve kökleriyle birlikte yüz tane tam büyümüş kayın ağacı getirecek ve Bärhegen'e dikeceksiniz. Tek bir ağaç eksik olursa malınızla, canınızla ödersiniz. Aşağıda yiyecek içecek var ama yarın ilk kayın Bärhegen'de olacak."

Yiyecek içeceği duyan köylülerden biri şövalyenin insafa geldiğini düşünmüş ve yapmaları gereken işlerden, karılarının ve çocuklarının aç olduğundan, istediği işi gelecek kış yapmalarının daha kolay olacağından bahsetmeye başlamış. Bunun üzerine şövalye öfkeyle başını kaldırmış ve tepenin üzerinde çakan şimşek gibi bir sesle konuşmuş. İnsaflı olduğu takdirde onların küstahlaşacağını söylemiş. Polonya'da insanların sırf canları bağışlandı diye yerlere kapandığını, burada çocukları ve hayvanları, bir çatıları ve işleri olmasına karşın gözlerinin doymadığını anlatmış. "Ama benim de adım Hans von Stoffeln ise sizi itaatkâr ve kanaatkâr yapacağım. Eğer bir ay içinde yüz kayın ağacı buraya gelmemiş olursa üzerinizde yara izi bulunmayan tek bir yer kalmayana kadar sizi kırbaçlatıp karılarınızı ve çocuklarınızı da köpeklere yedireceğim."

Bunun üzerine kimse itiraz etmeye cüret edememiş ve bir şey yiyip içecek halde de değillermiş. Hiddetli emri duyduktan sonra herkes dışarı ilk çıkan olmak istediği için kapıya koşmuş. Şövalyenin kulakları sağır eden sesi, diğer şövalyelerin kahkahaları, yaverlerin alayları ve köpeklerin ulumaları da peşlerinden gelmiş.

İlk sapağı dönüp kalenin görünmediği bir yere vardıklarında yolun kenarına oturup içli içli ağlamaya başlamışlar. Kimsenin birbirini teselli edecek hali yokmuş, kimse hiddetlenecek cesarete de sahip

değilmiş; zira yoksulluk ve kırbaç darbeleri içlerinden cesareti silmiş ve yalnızca figan edecek kadar güçleri varmış. Kayınları, dalları ve kökleriyle birlikte üç küsur saat tutan dolambaçlı yollardan getirip dik tepenin zirvesine kadar çıkarmaları gerekiyormuş; oysa bu dağın yanında nice güzel kayın varmış ama onların kesilmemesi gerekiyormuş. İşin bir ay içinde bitirilmesi lazımmış; bu da her iki günde üç, her üç günde dört tane ağaç taşımaları ve bunları at arabalarıyla uzun vadiden geçirip tükenmiş durumdaki hayvanlarıyla dik tepeye çıkarmaları demekmiş. Her şey bir yana, içindeki bulundukları ay, köylülerin kışın yiyecek ekmek bulabilmek için tarlalarında gece gündüz çalışması gereken mayısmış.

Herkes kendi derdine düştüğünden, birbirlerine bakmadan böyle biçare bir halde ağlıyor, kimse bedbahtlığını karısı ve çocuğu görsün istemediğinden eve de gidemiyorlarmış. Birdenbire karşılarına uzun, ince bir avcı dikilmiş. Kimse adamın nereden geldiğini görmemiş. Baştan aşağı yeşiller içindeymiş, havalı beresinin üzerinde kırmızı bir tüy sallanıyormuş, esmer yüzünde kırmızı, ufak bir sakalı varmış ve eğik burnuyla sivri çenesi arasında sarkıtın arkasında gizli bir mağara gibi neredeyse görünmeyen ağzını açıp sormuş: "Neyiniz var, ey güzel insanlar? Neden yerdeki taşları ve ağaçtaki dalları sarsacak denli dövünürsünüz?" Soruyu iki kez sormuş, ikisinde de cevap alamamış.

Bunun üzerine yeşiller içindeki esmer adamın yüzü daha da kararmış, sakalı daha da kızarmış, öylesine kızarmış ki yanan köknar dalları gibi çıtırdayıp çatırdamaya başlamış; ağzı bir ok başı şeklini almış, sonra açılarak son derece tatlı ve uysal bir biçimde sormuş: "Ey güzel insanlar, böyle oturup yakınarak ne elde etmiş oluyorsunuz ki? Yeni bir Tufan yaratana ya da gökteki yıldızları kaçırana kadar ağlayabilirsiniz ama bunlar da pek işinize yaramaz. İyi niyetli, size yardımı dokunabilecek insanlar gelip size soru sorduklarında inlemeye devam etmek yerine cevap verirseniz daha çok işinize yarar." Bunun üzerine yaşlı bir adam ak düşmüş başını iki yana sallamış ve şöyle demiş: "Alınma ama bir avcı ağlamamıza sebep konuyu

çözmekte yardımcı olamaz ve insanın kalbi kederle dolduğunda ağzından sözcük çıkmaz."

Yeşiller içindeki adam sivri başını iki yana sallamış. "Baba, sözcüklerin boş değil belki ama doğru da değil. İnsan neye vurursa vursun, ister taşa ister ağaca, bir inilti olsun ses çıkar. İnsan da böyle inlemeli, karşısına çıkan herkesle derdini paylaşmalıdır, zira belki de içlerinden biri ona yardım edebilir. Ben yalnızca bir avcıyım ama kim bilir, belki de evimde tahta, taş ya da kayın ve köknar taşıyabilecek bir çift koşum hayvanım vardır?"

Koşum hayvanı sözü zavallı köylülerin kulaklarından girip kalplerine inmiş ve bir umut kıvılcımı yakmış. Herkes gözlerini avcıya dikmiş ve ağzı açık kalan yaşlı adam tekrar konuşmaya başlamış. İnsanın karşısına ilk çıkan kişiye gönlündekini söylemesi her zaman doğru değilmiş ama niyetinin iyi olduğunu söylediği ve belki de yardım edebileceği için ondan sır saklamalarına gerek yokmuş. İki seneden uzun bir süre boyunca uğraşıp yeni kaleyi inşa ettiklerini ve bu sürede çok eziyet çektiklerini söylemiş. Bölgede yokluk çekmeyen tek bir hane bile yokmuş. Şimdi en sonunda rahat bir nefes aldık, işlerimize bakabileceğiz, yeni bir cesaretle tarlalarımızı sürebileceğiz derlerken Komtur'un, bir ay içinde yeni kalenin yanına Münneberg'de yetişmiş kayın ağaçlarından gölgelik bir yol yapmalarını emrettiğini anlatmış. Bitkin düşmüş hayvanlarıyla bunu nasıl yapabileceklerini kara kara düşündüklerini ve yapsalar bile faydası olmayacağını fark ettiklerini söylemiş. Tarlalarını süremeyecek ve açlıktan öleceklermiş, tabii güzün çalışmaktan ölmezlerse. Bu haberle nasıl eve gidip ailelerinin yüzüne bakacak, eski kederlere yenilerini ekleyeceklermiş?

Yeşiller içindeki adamın yüzüne acıma dolu bir ifade yerleşmiş, uzun, ince ve kara elini tehditkâr bir şekilde kaleye doğrultmuş ve böylesi bir tiranlıktan büyük bir intikam alacağına dair yemin etmiş. Ve onlara *yardım etmek* istediğini söylemiş. Hiçbir diyarda eşi benzeri bulunmayan koşum hayvanlarıyla, köylülerin Kilchstalden üzerinden Sumiswald'ın bu tarafına getirebildikleri bütün kayınları

Bärhegen'e taşıyacakmış ve bunu onlara iyilik, şövalyelere nispet olsun diye yapacak, karşılığında çok az bir ücret alacakmış.

Bu beklenmedik teklif karşısında zavallı adamlar kulak kesilmişler. Ücret konusunda anlaşabildikleri takdirde kurtulmuş olacaklarmış zira yalnızca, kayınları Kilchstalden'e kadar getirirlerse kendi tarlalarını mahvolmaktan kurtarabilirlermiş. Bu yüzden yaşlı adam şöyle demiş: "O halde ücret olarak ne istediğini söyle de anlaşalım." Yeşiller içindeki adamın yüzüne kurnaz bir ifade oturmuş; sakalı çıtırdamış, gözleri yılan gözleri gibi titremiş ve dudaklarının iki ucu arasında korkunç bir gülümseme belirmiş. "Dediğim gibi, çok şey istemiyorum, tek istediğim, vaftiz olmamış bir çocuk."

Bu sözler adamların arasına bir yıldırım gibi düşmüş, gözlerindeki perde kalkmış ve rüzgârdaki samanlar gibi dört bir yana uçuşmuşlar.

Yeşilli adam öyle bir kahkaha patlatmış ki deredeki balıklar saklanmış ve kuşlar çalılıklara doğru uçmuşlar. Şapkasındaki tüy bir o yana bir bu yana sallanırken sakalı da inip kalkıyormuş.

"Düşünün taşının ve eşlerinize danışın, üç gece sonra tekrar burada olacağım!" Kaçanların arkasından keskin sesiyle böyle bağırmış ve bu sözler zavallı köylülerin kulaklarına diken gibi saplanıp kalmış.

Beti benzi atmış, ruhları ve tüm uzuvları titreyen adamlar evlerine gitmişler; hiçbiri başını çevirip diğerine bakamıyormuş ve dünyaları verseniz bakmazmış da. Böylesine aklı baştan gitmiş halde, peşine şahin düşmüş güvercinlerin yuvalarına kaçışına benzer bir şekilde evlerine girmişler ve tüm korkularını da beraberlerinde götürmüşler. Yol üstünde adamların elini kolunu titreten haberi duyan herkes aynı şekilde korkuya kapılmış.

Kadınlar baş başa konuşabilmek için meraktan titrer halde kocalarının peşlerinden gitmişler. Herkes kendi eşine kalede duyduklarını anlatmış, kadınlar öfkelenmiş ve lanetler yağdırmış; erkekler bir de karşılarına kimin çıktığını ve onlara yaptığı teklifi anlatmışlar. Bunun üzerine kadınlar isimsiz bir dehşete kapılmış ve sanki yeşil-

ler içindeki menfur avcı kendi çocuğunu istemiş gibi, her biri feryatlarıyla yeri göğü inletmiş. Ama diğerleri gibi dövünmeyen bir kadın varmış. Lindau'dan geldiği söylenen ve buradaki çiftlikte yaşayan bu kadın son derece zeki ve cesurmuş. Yaman siyah gözleri varmış ve ne Tanrı'dan ne insandan korkarmış. Erkeklerin şövalyenin taleplerini reddetmediğini duyunca sinirlenmiş; orada olsaymış ne diyeceğini bilirmiş. Yeşiller içindeki adamı, yaptığı teklifi ve erkeklerin nasıl kaçtığını duyduğunda ise hayli öfkelenmiş ve erkekleri korkaklıkla, yeşiller içindeki adamın gözünün içine cesurca bakmamakla suçlamış. Cesur olsalar adamın belki de başka bir ücreti kabul edeceğini ve kale için yapılacağından, işi Şeytan yaptığı takdirde onların ruhlarının zarar görmeyeceğini söylemiş. Bizzat orada olamadığı için hayli sinirlenmiş, Şeytan'ı görmek ve nasıl göründüğünü bilmek istermiş. Kadın öfkeden ağlamamış, bilakis kendi kocasına ve tüm diğer erkeklere sert sözcükler savurmuş.

Ertesi gün feryat figan dindikten sonra erkekler bir araya gelip kafa kafaya vermişlerse de bir çözüm bulamamışlar. Önce şövalyeyle tekrar konuşmayı düşünmüşler ama kimse canını ya da malını riske atmak istememiş. İçlerinden biri dövünüp ağlayan kadınları ve çocukları şövalyeye göndermeyi teklif etmiş ama kadınlar konuşmaya başladıklarında susmuş, zira o günlerde erkekler toplandığı zaman kadınlar da yakınlarda olurmuş. Kadınlar, Tanrı'ya itaatkâr olmayı denemek dışında ne yapabileceklerini bilmiyorlarmış, Tanrı'dan yardım istemek için bir ayin düzenlemeyi önermişler ya da gece olunca komşularından *gizlice* yardım isteyebilirlermiş, zira efendileri açık bir şekilde yardım almalarına izin vermezmiş. İki gruba ayrılacak, yarısı kayınlarla uğraşırken diğer yarısı yulaf ekip hayvanlarla ilgilenecekmiş. Tanrı yardım ederse bu şekilde günde en az üç tane kayını Bärhegen'e taşımayı başarabilirlermiş; yeşilli adamdan ise kimse bahsetmemiş ama aklına getiren olmuş mu, orası kayıtlarda yok.

İkiye bölünüp alet edevatlarını hazırlamışlar ve mayısın ilk günü gelip çattığında Münneberg'de toplanan adamlar biriktirdikleri ce-

saretle çalışmaya başlamışlar. Ağaçlara zarar gelmesin, yeniden dikerken yaralanmasınlar diye bir kayının etrafını geniş bir halka şeklinde kazmak, köklerini dikkatlice korumak gerekiyormuş. Henüz gün ağarmadan üç kayın yolculuğa hazır hale gelmiş zira yolda elleriyle ve hayvanlarıyla birbirlerine yardıma koşabilmek adına her seferde üç ağaç taşımaya karar vermişler. Güneş tepe noktasına vardığında henüz üç kayını ormandan çıkaramamışlar ve güneş dağların ötesine geçtiğinde ise henüz Sumiswald'dalarmış. Kalenin durduğu dağın eteğine anca ertesi sabah varmışlar ve daha ağaçları dikmeleri gerekiyormuş. Üzerlerinde bir talihsizlik var gibiymiş. Birbiri ardına aksilikler yaşanıyormuş: Koşumlar kopuyor, arabalar bozuluyor, atlar ve öküzler bayılıyor ya da itaatsizlik ediyorlarmış. İkinci gün daha da berbatmış. Çıkan yeni sıkıntılarla uğraşmaları gerekmiş. Zavallı adamlar bıkıp usanmadan didinmelerine karşın hiçbir kayın yerine dikilmemiş ve daha dördüncü kayın Sumiswald'den çıkarılmamış bile.

Von Stoffeln adamlara küfretmiş, hepsini azarlamış ve küfredip azarladıkça talihsizlikleri daha da artmış, hayvanları daha da dik kafalı hale gelmiş. Diğer şövalyeler gülüp dalga geçiyor, köylülerin eğilip büküldüklerini, von Stoffeln'in hiddetlendiğini görüp neşeleniyorlarmış. Çıplak tepeden von Stoffeln'in yeni kalesine bakıp gülüyorlarmış. Bunun üzerine von Stoffeln bir ay içinde güzel ve iki katı ağaçtan oluşan gölgelik bir yol istediğini söylemiş. Sonra küfretmiş, şövalyeler gülmüş, köylüler ağlamışlar.

Köylüler korkunç bir ümitsizliğe kapılmış. Tüm arabaları zarar görmüş, koşum hayvanları yorulmuş, iki gün içinde üç tane kayını bile yerine dikememişler ve tükenmiş bir haldelermiş.

Gece olmuş, kara bulutlar yükselmiş ve senenin ilk şimşeği çakmış. Adamlar yolun kenarına oturmuşlar. Oturdukları yer üç gün önce oturdukları yermiş ama bundan haberleri yokmuş. Lindaulu kadının eşi olan köylü Hornbach da iki ırgatıyla birlikte oradaymış. Sumiswald'den gelecek kayınları bekliyor ve bu esnada elemleri üzerine düşünmek, biraz da dinlenmek istiyorlarmış.

Tam o anda, bir odadan kaçan rüzgârın çıkardığına benzer bir ıslıkla, başının üzerinde büyük bir sepetle bir kadın yanlarına gelmiş. Gelen, köylü Hornbach'ın, efendisiyle birlikte savaşa gittiğinde görüp tanıştığı Lindaulu karısı Christine imiş. Christine evde oturup sessizce işlerini yapan, ev ve çocuk dışında hiçbir kaygısı olmayan kadınlardan değilmiş. Her daim olan biteni bilmek ister, fikrini belirtemediği konuların kötü sonuçlanacağını düşünürmüş.

Bu sebepten ötürü adamlara yemeklerini bir hizmetçiyle göndermeyip başının üzerindeki ağır sepetle kendisi getirmiş ve uzun bir süre boyunca onları aramış, bulunca da bu yüzden onlara çıkışmış. Ama bu arada da boş durmamış zira hem konuşup hem de iş yapabiliyormuş. Sepeti indirip yulaf, ekmek ve peyniri çıkarmış ve oradaki herkes için yulafın içine bir kaşık koyup aç olanların gelip yemesini söylemiş. Sonra işlerin nasıl gittiğini ve iki günde ne kadarının bittiğini sormuş. Ama adamların ne iştahı varmış ne de ona cevap vermeye yüzleri. Hiçbiri elini kaşığa uzatmamış, hiçbiri kadına cevap vermemiş. Yalnızca, sene geçip de yevmiyesini aldığı ve masaya her oturduğunda yemek bulduğu sürece hasat zamanı yağmur mu yağıyor, güneş mi açıyor umursamayan uçarı bir ırgat kaşığa uzanmış ve Christine'e, henüz hiçbir kayının dikilmediğini ve sanki üzerlerine kötü bir büyü yapılmış gibi olduğunu söylemiş.

Lindaulu kadın bunun üzerine onları azarlamış ve bu lafların abes kuruntular olduğunu, her birinin kundaktaki bebekler gibi davrandığını söylemiş; çalışıp ağlamanın, dövünüp beklemenin kayınların Bärhegen'e gelmesini sağlamayacağını anlatmış. Şövalyenin onlara yapacağı bütün kötülükleri hak ettiklerini söylemiş; ama kadınları ve çocukları bunu hak etmediği için meseleyi farklı bir şekilde ele almaları gerektiğini belirtmiş. Tam o anda kadının omuzu üzerinde uzun, siyah bir el belirmiş ve tiz bir ses haykırmış: "Evet, çok haklı." Ve yeşiller içindeki adamın sırıtan yüzü karşılarında belirmiş. Şapkasındaki kırmızı tüy şen şakrak bir öne bir arkaya sallanıyormuş. Dehşete kapılan adamlar fırtınadaki samanlar gibi etrafa dağılmışlar.

Yalnızca Lindaulu Christine kaçamamış ve 'şeytan görsün yüzünü' lanetinin ne demek olduğunu bizzat yaşamış. Büyülenmiş gibi olduğu yerde duruyor, şapkadaki kırmızı tüyü ve kara surattaki kırmızı sakalın neşeyle bir aşağı bir yukarı oynamasını izliyormuş. Kaçan adamların arkasından attığı tiz kahkahalar dindikten sonra yeşilli adam yüzünü Christine'e çevirdiğinde şefkatli bir ifadesi varmış ve nazikçe onun elini tutmuş. Christine elini çekmeye çalıştıysa da yeşiller içindeki adamdan kaçış artık mümkün değilmiş, eli kızgın maşalar arasında cızırdayan bir et parçası gibiymiş. Adam güzel sözcükler söylemeye başlamış ve kırmızı sakalı da neşeli bir şekilde inip kalkıyormuş. Uzun zamandır bu kadar güzel bir kadın görmediğini, göğsünde kalbinin neşeyle attığını söylemiş; ayrıca en çok cesur kadınları, erkekler kaçarken olduğu yerde durabilenleri sevdiğini belirtmiş.

Böyle konuşunca yeşiller içindeki adam Christine'in gözüne daha az korkutucu görünmeye başlamış: Makul bir şekilde konuşmak mümkün, diye geçirmiş içinden ve ondan çok daha azılı adamlar gördüğü için kaçmaktan da vazgeçmiş. Nasıl konuşacağını bilirse iyilik yapmasını sağlayabileceğini hatta belki de diğer erkekler gibi onu da kandırılabileceğini düşünmüş. Yeşiller içindeki adam insanların ondan neden korktuklarını anlamadığını, iyilik yapmak istediğini ve ona karşı kaba olduklarında onlara hoşlarına gidecek şekilde davranmamasına neden şaşırdıklarını anlayamadığını söylemiş. Christine tüm cesaretini toplayıp insanları korkutmasının korkunç bir şey olduğunu söylemiş. Neden vaftiz edilmemiş bir çocuk istediğini, başka herhangi bir ücrette anlaşmanın mümkün olduğunu, insanların böyle bir isteği şüpheli bulduğunu, sonuçta bir çocuğun bir insan olduğunu, hiçbir Hıristiyanın vaftiz edilmemiş bir çocuğu teslim etmeyeceğini söylemiş. "Âdetim olduğu üzere bu ücreti alıyorum ve başka bir şeyi kabul etmiyorum. Hem henüz kimsenin tanımadığı bir çocuğu kim umursar ki? Kimse henüz onlarla neşe bulmamışken, üzerine titrememişken erkenden ayrılmak en iyisi. Benim için, ne kadar genç o kadar iyi, bir çocuğu kendi

tarzımda yetiştirmeye ne kadar erken başlarsam o kadar yol alır. Vaftiz ise hiçbir işime yaramıyor, bu yüzden istemiyorum." Yeşiller içindeki adam böyle deyince Christine onun başka bir ücreti kabul etmeyeceğini anlamış ama aklında hep aynı düşünce dönüp duruyormuş: Gerçekten kandırılamayan tek kişi bu mu?

Böylece kadın ona, kişi bir şey elde etmek istiyorsa kendisine yapılabilen ödeme her neyse ona razı olmalı, demiş. Şu anda hiçbir evde vaftiz edilmemiş çocuk yokmuş ve bir ay içinde de hiçbir bebek doğmayacakmış ama kayınların yine de teslim edilmesi gerekiyormuş. Yeşiller içindeki adam nazikçe ve kur yaparcasına cevap vermiş. "Çocuğun hemen verilmesine gerek yok. İlk doğan çocuğun vaftiz edilmeden bana getirileceğine söz verilse yeter." Christine bu sözleri duyunca sevinmiş. O topraklarda epey bir zaman yeni bir çocuk doğmayacağını biliyormuş. Yeşiller içindeki adam sözünü tuttuktan ve kayınlar dikildikten sonra ona ne çocuk ne de başka bir şey verilmesi gerekecekmiş; korunmak için ayinler yapar ve dualar eder, sonra da onu nasıl kandırdıklarını düşünüp dalga geçebilirlermiş. Bu yüzden nazik teklifi için ona candan bir şekilde teşekkür etmiş, bunun değerlendirilebileceğini ve erkeklerle bu konuda konuşmak istediğini söylemiş. "Ama," demiş yeşiller içindeki adam, "düşünecek ya da konuşacak bir şey kalmadı. Size bugün burada olmanızı söylemiştim ve kararınızı şimdi duymak istiyorum; başka yerlerde de yapacak çok işim var, yalnızca sizin için gelmedim buraya. Teklifimi kabul etmeli ya da reddetmelisin, sonrasında tek laf istemiyorum." Christine dil dökmeye başlamış zira tüm yükü kendi omuzlarına almak istemiyormuş. Hatta zaman kazanma umuduyla ona kur yapmış ama yeşiller içindeki adam hiç oralı değilmiş ve sözünden dönmemiş. "Ya şimdi ya asla," demiş ve çocuk için anlaşmayı yaptıktan sonra köylülerin gece yarısına kadar Kilchstalden'e getirebilecekleri bütün kayınları Bärhegen'e götüreceğini, bulundukları noktada hazır bekleyeceğini söylemiş. "Hadi güzel kadın, düşünme artık," demiş yeşiller içindeki adam ve tatlı bir şekilde Christine'in yanağına dokunmuş. Christine'in kalbi çılgınca

atmaya başlamış ve daha sonra suçu paylaşabilmek için erkeklerin de orada olmasını dilemiş. Ama kaybedecek zaman yokmuş, günah keçisi olacak bir erkek ortada görünmüyormuş ve kendisinin yeşiller içindeki adamdan daha kurnaz olduğu, onu alt edebileceği düşüncesi hâlâ aklının bir köşesindeymiş. Bunun üzerine Christine kendisinin anlaşmayı kabul ettiğini ama daha sonra erkekler istemezlerse bu yüzden onu sorumlu tutmaması gerektiğini söylemiş. Yine de elinden geleni yapacağına dair söz verince adam yeterince tatmin olduğunu söylemiş. Sonra Christine'in bedeni ve ruhu titremeye başlamış zira yeşiller içindeki adamın anlaşmasını kendi kanıyla imzalayacağı korkunç ânın geldiğini düşünmüş. Ama yeşiller içindeki adam işini çok kolaylaştırmış ve tatlı kadınlardan asla imza istemediğini, bir öpücüğün yeterli olduğunu söylemiş. Christine'in yüzünün karşısında dudaklarını büzmüş ve Christine büyülenmiş gibi kaskatı kesilmiş olduğundan ötürü kaçmak istese de kaçamamış. Sonra o köşeli ağız Christine'in yüzüne değmiş ve Christine kor halinde keskin bir demirin etini ve kemiğini, ruhunu ve bedenini deldiğini hissetmiş. Aralarında çakan sarı ışıkta Christine yeşiller içindeki adamın hazla çarpılmış şeytani yüzünü görmüş ve üzerlerinde çakan şimşek göğü ikiye böler gibi olmuş.

Yeşiller içindeki adam ortadan kaybolmuş ve Christine taşlaşmış, o korkunç anda yere kök salmış gibi kalakalmış. En sonunda bacaklarına güç geri gelmiş ama aklı, dev bir okyanus dalgalarını kuleler kadar yüksek uçurumlardan kara bir koyağa çaldığında çıkan kükremeler ve çağıltılarla dolu gibiymiş. Nasıl ki deniz çağlarken insan kendi sesini bile duyamazsa Christine de kafasındaki gürlemeler arasında kendi düşüncelerini duyamıyormuş. Tepeyi bilinçsiz halde koşarak tırmanmış. Yanağında yeşiller içindeki adamın ağzının değdiği yer yanıyor, ısısı giderek yükseliyormuş; ovalamasına ve yıkamasına rağmen alevler bir türlü dinmemiş.

Azılı bir gece bastırmış. Zirveler ve uçurumlar, gecenin ruhları kara bulutlarda düğün kutlaması yapıyormuşçasına uluma ve gürlemelerle doluymuş, rüzgârlar ürkütücü danslara ıslıklarıyla eşlik edi-

yor ve düğün meşaleleri yerine şimşekler çakıyor, düğün kutsaması yerine gök gürlüyormuş. Senenin bu zamanında böylesi bir gece görülmüş şey değilmiş.

Karanlık vadisindeki büyük bir evin etrafında hareketlilik varmış ve evin çatısı altına epey kişi sığınmış. Normalde fırtınalarda köylüler kendi yuvası için endişelendiğinden kendi çatısı altında kalır, fırtına dinene kadar evini korurmuş. Ama şimdi ortak dertleri, fırtınaya karşı hissettikleri korkudan daha büyükmüş. Münneberg'den kaçanlar fırtınadan ötürü zaten önünden geçmek zorunda oldukları bu eve sığınmışlar, keza Bärhegen'den kaçanlar da. Kendi dertlerinden ötürü gecenin dehşetini unutmuş haldeymiş ve kötü talihlerinden ötürü söylenip yakınırlarmış. Tüm dertlerinin üzerine bir de doğanın öfkesi eklenmiş. Atlar ve öküzler kaçmış ya da inatçılık yapmış, arabaları parçalamış, uçurumlara atlamışlar ve insanlar da yaralanmış, kırık çıkıkları olanlar pansumanlı halde acıdan inliyorlarmış.

Yeşiller içindeki adamı görmüş olanlar da kapıldıkları muazzam korkudan sonra bu eve kaçmışlar; yaşadıklarını titreyerek anlatıyorlarmış. Geniş odanın karanlık köşelerine dağılmış olanlar, anlattıklarını dinlemek için adamların etrafında oturdukları ateşe doğru yaklaşmışlar ve rüzgâr çatı kirişlerinden geçtiğinde ya da gök gürlediğinde insanlar çığlık atıyorlarmış zira yeşiller içindeki adamın çatıdan içeri gireceğini düşünüyorlarmış ama gelen giden olmadığını görünce korkuları dinmiş. Yine de sıkıntılılarmış ve acı içindekilerin haykırışları yükseliyormuş. İçlerinde insanın ruhuna mal olması işten bile olmayan düşünceler yükselmeye başlamış. Hepsinin toplamının mı, yoksa tek bir vaftiz olmamış çocuğun mu daha değerli olduğunu düşünüyorlarmış, öyle ki tek bir ruha karşı işlenen suçun binlerce canın kurtuluşundan daha ağır basacağını yavaş yavaş unutmuşlar.

Bu düşüncelerini sakin sakin dillendirmeye başlamışlar ve sözleri, acı çekenlerin iniltilerine karışmış. Yeşiller içindeki adam hakkında sorular sormuş ve diğerleri onunla daha düzgün konuşmadıkları

için mırın kırın etmişler; içlerinden kimseyi almadığını ve ondan ne kadar az korkarlarsa onlara o kadar az zarar verebileceğini söylemişler. Doğru zamanda, doğru yerde cesur olmayı başarmış olsalar belki de bütün vadidekilere yardım etmiş olabilecekleri üzerine konuşmuşlar. Sonra adamlar bahane üretmeye başlamış. Şeytan'la şaka olmayacağından, ona elini verenin kolunu kaptıracağından bahsetmemişler; bilakis yeşiller içindeki adamın ne kadar korkunç göründüğünden, alevli sakalından, bir kalenin kulesine benzeyen şapkasındaki alevli tüyden, katlanamadıkları korkunç sülfür kokusundan bahsetmişler. Kendisiyle hemfikir olduğu takdirde sözlerinin eşi tarafından desteklenmesine alışkın olan Christine'in kocası ise kokunun dayanılır olup olmadığını Christine'e sormaları gerektiğini söylemiş. Onun ne kadar cesur biri olduğunu herkes biliyormuş ama etraflarına baktıklarında Christine'i görememişler. Köylüler başkasını değil, yalnızca kendi canını düşünmüş ve şimdi güvende oldukları için diğer herkesin de güvende olduğunu düşünüyorlarmış. Christine'i o korkunç andan sonra bir daha görmediklerini, eve de dönmediğini ancak o sırada fark etmişler. Bunun üzerine Christine'in kocası dövünmeye başlamış ve diğerleri de ona eşlik etmişler zira herkes onlara yalnızca Christine'in yardım edebileceğini biliyor gibiymiş. Birdenbire kapı açılmış ve Christine içeri girmiş. Saçlarından sular sızıyormuş, yanakları kıpkırmızıymış ve gözleri tekinsiz bir ateşle hiç olmadığı kadar kara bir şekilde yanıyormuş. Onu daha önce hiç göstermedikleri bir sıcaklıkla içeri buyur etmişler ve her biri konuşulanları ilk anlatan ve onun için ne kadar endişelendiklerini ilk söyleyen olmak istemiş. Kısa bir süre sonra Christine nereye varmak istediklerini fark etmiş ve içindeki öfkeyi esprili sözlerin arkasına saklayıp, korkudan alelacele kaçtıklarını ve kendisi gibi zavallı bir kadını kimsenin umursamadığını, yeşiller içindeki adamın ona ne yapacağını görmek için dönüp arkalarına bile bakmadıklarını söyleyerek erkekleri suçlamış. Bunun üzerine bir merak fırtınası kopmuş ve herkes yeşiller içindeki adamla arasında neler geçtiğini öğrenmek istemiş. En arkada oturanlar daha iyi duyabil-

mek, kadınlar yeşiller içindeki adamla yüz yüze gelmiş olan birini daha iyi görebilmek için kalkıp ateşe doğru yaklaşmışlar. Christine önce bir şey anlatmayacağını, bunu hak etmediklerini, vadilerinde ona bir yabancı gibi muamele ettiklerini, kadınların ona kötü lakaplar taktığını, erkeklerin ise onu her işte tek başına bıraktığını söylemiş ama diğerlerinden daha iyi niyetli olmasa ve hepsinden cesurca davranmış olmasa içinde bulundukları sıkıntıdan kurtulmalarının mümkün olmayacağını söylemiş. Christine böyle uzun uzun konuşmuş, Konstanz Gölü'nün kale göletinden daha büyük olduğu konusunda kadınların ona inanmadıklarını anlatmış, onu ikna etmeye çalıştıklarında açmış ağzını yummuş gözünü. Sonra anlatacağı şeyi kötü yorumlayacaklarını ve işler iyi giderse ona teşekkür etmeyeceklerini ama kötü giderse tüm suçu ve sorumluluğu ona yükleyeceklerini söylemiş.

En sonunda tüm grup Christine'in önünde resmen diz çöküp yalvarmış ve yaralılar da feryat figân yakarmışlar. Bunun üzerine Christine yumuşar gibi olmuş, nasıl yerinden ayrılmadığını ve yeşiller içindeki adamla yaptığı anlaşmayı anlatmış; ama öpücük hakkında, yanağını nasıl yaktığı ve zihninde nasıl bir fırtınaya yol açtığı hakkında tek bir laf etmemiş. Ama çapraşık düşüncelerini paylaşmış. En önemli şeyin kayınların Bärhegen'e getirilmesi olduğunu söylemiş; bir kez ağaçlar dikilsin, ne yapılacağına ondan sonra karar verilebilirmiş; önemli olan şey kendisinin bildiği kadarıyla o zamana kadar hiçbir çocuğun doğmayacağıymış.

Hikâyeyi dinleyenler soğuk soğuk terlediklerini hissetmişler ama ne yapacaklarına karar verebileceklerini bilmek insanların hoşuna gitmiş.

Yalnızca genç bir kadın tek kelime etmeden öyle içli içli ağlamaya başlamış ki insan, yüzünün altına tutsa ellerini yıkayabilirmiş. Yaşlı ve saygıdeğer, uzun boylu, önünde diz çökülecek ya da kaçılacak yüzü olan bir kadın öne çıkıp konuşmuş ve kesin bir şey üzerine belirsizlik koymanın ve sonsuz yaşamla kumar oynamanın dinsizlik olduğunu söylemiş. Kötü ile münasebeti olanın kendini ondan bir

daha kurtaramayacağını ve ona elini verenin ruhunu ve bedenini de kaptıracağını da eklemiş. "Tanrı'dan başka kimse bu kederden kurtulmamıza yardım edemez ve sıkıntılı zamanda ona sırtını dönen sıkıntılar içinde boğulur." Ama yaşlı kadının tavsiyelerini küçük görmüşler ve genç kadına susmasını, ağlamanın ve yakınmanın hiçbir işe yaramadığını, farklı türden bir yardıma ihtiyaçları olduğunu söylemişler.

Nihayetinde bu anlaşmayı denemeye karar vermişler. Başlarına içinde oldukları durumdan daha kötüsünün gelmesi pek mümkün değilmiş; insanların daha önce de habis ruhları kandırdıkları olmuş, ola ki ne yapacaklarını bilemez duruma gelirlerse bir rahipten tavsiye verip yol göstermesini isteyebilirlermiş. Ama daha sonra itiraf ettikleri üzere kimileri gizliden gizliye, vaftiz edilmemiş bir çocuk için rahibe o kadar para dökmeye ve sıkıntıya girmeye gerek olmadığını düşünüyormuş.

Christine'in dediğinin yapılacağına karar verildiğinde bütün kasırgalar evin üstünde birleşmiş, etraflarını vahşi avcı orduları sarmış gibi, evin direkleri sallanmış, kirişleri bükülmüş ve ağaçlar bir şövalyenin göğüs zırhına çarpan mızraklar gibi eve çarpıp parçalanmış. İçeridekilerin beti benzi atmış, dehşete kapılmışlar ama kararlarından caymamış ve gün ağarırken harekete geçmişler.

Güzel, berrak bir gün doğmuş ve fırtına, büyü izleri silinmiş. Baltaları eskisine nazaran iki kat daha keskin gibiymiş, toprak yumuşakmış, kayınlar tam istedikleri gibi düşüyor ve tek bir arabaya bile bir şey olmuyormuş. Hayvanlar istekli ve güçlülermiş, insanlar sanki görünmez bir el tarafından tüm talihsizliklere karşı korunuyorlar gibiymiş.

Yalnızca tek bir gariplik varmış. O günlerde Sumiswald'de, arkadaki vadiye uzanan bir yol yokmuş, zira orada yalnızca azgın Grüne Nehri'nin beslediği bir bataklık varmış. Dolayısıyla Stalden'deki köy yolundan ve kilisenin önünden geçmeleri gerekiyormuş. Önceki günlerdeki gibi birbirlerine akıl verebilsinler, yardım edebilsinler ve hayvanlarını paylaşabilsinler diye her seferinde üç

araba sürüyorlarmış; Sumiswald'den geçip içinde küçük bir şapel bulunan Kilchstalden'e inmeleri gerekiyormuş, kayınları oradaki düz yola dikeceklermiş. Stalden'e çıkıp da kilisenin önünden geçen düz yola vardıkları anda arabalarının ağırlığı azalmak yerine artmış. Arabalara fazladan hayvan bağlamak, onları gaddarca kırbaçlamak, tekerlekleri elleriyle itip döndürmek zorunda kalmışlar. Yine de en uysal atlar bile, kilisenin bahçesinden bir şey çıkmış da karşılarında duruyormuş gibi, yürümemekte inat ediyormuş. Kiliseden, uzaktan gelen ölüm çanları gibi belli belirsiz bir çan sesi gelince en güçlü insanları bile garip bir korku sarmış ve kiliseye yaklaştıkça hem insanlar hem de hayvanlar titremeye başlamışlar. Kiliseyi geçtikten sonra tekrar işleri kolaylaşmış, rahatça arabalarını boşaltmışlar ve yeniden yüklenmek için rahatça geri dönmüşler.

O gün, kararlaştırılan yere altı tane kayın bırakılmış ve ertesi sabah olduğunda altı kayının da Bärhegen'in tepesine dikildiğini görmüşler, hem de koca vadide kimsenin tek bir tekerlek, arabacı, kişneme ya da tekdüze öküz böğürmesi duymamasına rağmen. Altı ağaç da dileyenin gidip görebileceği üzere bayırın tepesinde dikili halde duruyormuş.

Bütün vadi hayret içindeymiş ve herkeste bir meraktır uyanmış. Özellikle de şövalyeler, köylülerin ne tür bir anlaşma yaptığını ve kayınların nasıl yerlerine yerleştirildiğini merak ediyormuş. Köylülerden bu sırrı öğrenmek için seve seve zalimliğe başvururlarmış elbet ama bir süre sonra köylülerin de her şeyi tam olarak bilmediklerini ve korku içinde olduklarını görmüşler. Ayrıca von Stoffeln şövalyelerin müdahale etmesini yasaklamış. Kayınların Bärhegen'e nasıl geldiğini umursamıyormuş, dahası köylülerin gücünün tükenmediğini görmekten de memnunmuş. Muhtemelen şövalyelerinin sözleriyle pervasız bir şey yaptırmakta olduğunu fark etmiş zira köylüler öldüğü ve tarlalar boş kaldığı takdirde en büyük zararı gören yine efendiler olacakmış; fakat önceki emrinin de arkasındaymış. Dolayısıyla köylülerin yardım görmeleri işine geliyormuş ve karşılığında ruhlarını verip vermedikleri umurunda değilmiş; ölüm bedenlerini

aldıktan sonra ruhları hiçbir işine yaramazmış. Şövalyelerine gülmüş ve köylüleri onların kötülüklerinden korumuş. Ama şövalyeler neler olup bittiğini öğrenmek istediklerinden köylüleri izlemeleri için yaverlerini göndermişler; yaverleri ertesi sabah görünmez bir el tarafından sokuldukları çukurlarda yarı ölü halde bulunmuş.

Sonra iki şövalye atlarıyla Bärhegen'e gitmiş; bunlar yiğit savaşçılar ve kâfir topraklarındayken hiçbir tehlikeden kaçınmamış kimselermiş. Sabah olduğunda şövalyeleri kaskatı kesilmiş halde yerde yatarken bulmuşlar. Şövalyeler tekrar konuşabilmeye başladıklarında kırmızılar içindeki bir şövalyenin alev alev mızrağıyla onları ezip geçtiğini söylemişler. Arada sırada meraklı bir kadın kendini tutamayıp gece yarısı olunca bir delikten ya da yarıktan vadideki yola bakıyormuş. Tam o esnada zehirli bir rüzgâr esip yüzünün şişmesine sebep oluyor, şişik yüzünden gözleri ve burnu haftalarca görünmez hale geliyor, ağzı zar zor belli oluyormuş. Bunun üzerine insanlar gözetlemekten vazgeçmişler ve gece oldu mu kimse vadiye bakmamaya başlamış.

Derken bir adam aniden ölüm döşeğine düşmüş; son duası edilecek hale gelmiş olmasına karşın gece yarısına az kaldığından ve yol Kilchstalden'den geçtiği için kimse rahibi çağırmaya cesaret edemiyormuş. Sonra Tanrı ve insanlar tarafından sevilen masum, küçük bir çocuk, babası için korktuğundan, kendiliğinden Sumiswald'e gitmeye karar vermiş. Kilchstalden'e yaklaştığında her birini iki kuvvetli sincabın çektiği ağaçları görmüş. Onların arkasında ise yüzünde ateşli bir sakal, şapkasında alevler kadar kırmızı bir tüy olan, elinde yanan bir kırbaçla siyah bir tekeye oturmuş, yeşiller içinde bir adam görmüş. Bu katar dere tepeyi göz açıp kapayıncaya kadar aşmış. Çocuk bunları görmüş ve başına bir şey gelmemiş.

Daha üç hafta geçmeden Bärhegen'de doksan tane kayın duruyor, harika bir gölgelik oluşturuyorlarmış zira hiçbiri solmamış. Ama ne şövalyeler ne de von Stoffeln bu yolda pek yürümüyorlarmış çünkü oraya gittiklerinde içlerine bir kasvet doluyormuş; mesele hakkında hiçbir şey bilmek istemiyorlarmış ama kimse dikime bir

son da vermiyormuş, hepsi de işler ters giderse bunun başkasının kabahati olacağını düşünüyormuş.

Köylüler ise her kayın dikildiğinde kendilerini daha iyi hissediyorlarmış zira dikilen her kayınla beraber efendilerini memnun etme ve yeşiller içindeki adamı aldatma şansları artıyormuş; adama bir teminat verilmediği için yüzüncü ağaç da dikildikten sonra yeşiller içindeki adamı bir daha düşünmelerine ne gerek kalacakmış ki? Yine de tam emin olamıyorlarmış; her gün onları kandırıyor olabileceğini ve yarı yolda bırakabileceğini düşünüyorlarmış. Mayısın bitimine bir hafta kadar kala son kayınları Kilchstalden'e götürmüşler ve o gece genci de yaşlısı da uyumamış; gecikme olmadan, çocuk ya da büyük kimseyi rehin vermeden işin nihayete ereceğine kimse inanamıyormuş.

Ertesi sabah genci yaşlısı şafaktan epey önce kalkmışlar ve her birinin içinde aynı merak ve korku karışımı varmış ama kayınları götürdükleri yere uzun bir süre boyunca kimse gitmeye cesaret edememiş; yeşiller içindeki adamı kandırmaya çalışanlar için oraya bir tuzak kurulmuş olabileceğinden korkuyorlarmış.

En sonunda Alpler'den peynir getiren genç ve sert mizaçlı bir sığırtmaç cesaretini toplamış ve ağaçları bıraktıkları yere gittiğinde kayınların orada olmadığını, bir tuzak da kurulmadığını görmüş. Yine de emin olamamışlar; sığırtmacı Bärhegen'e göndermişler. Orada her şeyin yolundaymış, ağaçlar solmamış, nizami bir şekilde diziliymiş ve içlerinden hiçbirinin ağzı yüzü de şişmemiş, bir yerlerine zarar gelmemiş. Gönülleri sevinçle dolmuş, yeşiller içindeki adam ve şövalyelerle dalga geçmeye başlamışlar. Sığırtmacı üçüncü kez gönderip von Stoffeln'e şunları söylemişler: Bärhegen'de iş bitti, gelip kayınları sayabilirsiniz. Von Stoffeln'in yüzü kül rengine dönmüş ve köylülere evlerine dönebileceklerini söylemiş. Yaptıkları her şeyi yıkmalarını da söyleyebilirmiş pekâlâ ama şövalyeleri onun korktuğunu düşünmesin diye bunu yapmamış; üstelik köylülerin yaptıkları anlaşmayı ve bunu kimle yapmış olabileceklerini de bilmiyormuş.

Sığırtmaç haberi getirdiğinde köylülerin içinde meydan okuyan duygular doğmuş; mest olan gençler gölgelikte dans etmişler, uçurumlardan, dağlardan seken çoşkun şarkıları Sumiswald kalesinin duvarlarına çarpmış. İhtiyatlı ihtiyarlar onları ikaz edip durmalarını söylemiş ama coşkun gönüller yaşlıların temkinlerine kulak asmayıp eğer ki bir talihsizlik varsa bunun sebebinin yaşlıların tereddüt ve uyarılarından kaynaklandığını söylemişler. O zamanlar meydan okumanın kendi başına talihsizliklere sebep olabileceği bilinmiyormuş. Kutlamalar dağlardan vadilere, oradan tüm evlere ulaşmış ve insanlar kilerlerinde buldukları bir parça olsun eti pişirmiş ve ellerindeki azıcık tereyağını kullanıp çörekler yapmışlar.

Etler yenmiş, çörekler silinip süpürülmüş, gün geçmiş ve yeni bir gün ağarmış. Bir kadının bir çocuk doğuracağı gün giderek yaklaşıyor ve o gün yaklaştıkça korkuları daha da artıyormuş: Yeşiller içindeki adam gelip kendine ait olanı talep edecek mi ya da onlara tuzak kuracak mı diye meraklanıyorlarmış.

Çocuk doğuracak o kadının feryatları... ah, bunu tahayyül edebilmek ne mümkün? Feryatları bütün evi sarıyor, evin bütün fertlerinin içini yakıyormuş ama kimse ne yapacağını bilmiyormuş zira güvenilmeyeceğini bildikleri biriyle anlaşma yapmışlar. O mukadder gün yaklaştıkça zavallı kadın Tanrı'ya daha çok sığınıyor, Kutsal Ana'ya yalnızca kollarıyla değil, aynı zamanda tüm bedeni ve ruhuyla da sarılıyor, kutlu Oğul adına onu korumasını diliyormuş. Ve kısa bir süre içinde anlamış ki ölümde de hayatta da, insan sıkıntı içindeyken en büyük teselli Tanrı imiş, zira onun olduğu yerde kötülük olmaz, kötülüğün gücü oraya uzanamazmış.

Doğum esnasında Tanrı'nın bir rahibi kutsalların kutsalı olan Mesih'in bedeni ile yanında bulunur ve kuvvetli dualarla ona eşlik ederse hiçbir kötü ruhun ona ya da çocuğuna yaklaşamayacağına inanmaya başlamış. Ayrıca o zamanın âdetlerine göre bir çocuğun doğar doğmaz vaftiz edilmesi mümkünmüş. Böylelikle zavallı çocuk büyüklerinin küstahlığının yol açabileceği tehlikelerden sonsuza dek korunmuş olurmuş. Diğerleri de buna inanmaya başlamış-

lar ve genç kadının feryatları yüreklerine dokunmuş ama yine de Şeytan'la anlaşma yaptıklarını rahibe itiraf etmekten utanıyorlarmış ve o günden beridir kimse ne günah çıkarmaya ne onunla konuşmaya gidiyormuş. Rahip son derece dindar bir adammış ve onlara aklındaki her şeyi evirip çevirmeden söylüyor olmasına karşın kalenin şövalyeleri bile ona ilişmiyorlarmış. Köylüler anlaşma yapıldıktan sonra onun bile kendilerini engellemek için bir şey yapamayacağını düşünmüşler ama kimse bunu itiraf eden ilk kişi olmak istemiyormuş; vicdanları buna engel oluyormuş.

Feryatlar en sonunda kadınlardan birinin içine dokunmuş, koşup her şeyi rahibe anlatmış ve genç kadının isteklerini aktarmış. Dindar adam dehşete kapılmış ama boş sözcüklerle vakit kaybetmemiş; zavallı bir ruh için cesurca savaşmak üzere güçlü düşmana karşı harekete geçmiş. Sonsuz yaşam tacını takmak istediği için en çetin savaştan bile kaçınmayan türden bir adammış ve düzgün savaş vermeyen kimsenin bu tacı takamayacağını biliyormuş.

Kadının doğumu beklediği evin etrafına kutsal suyla, kötü ruhların içine adım atamayacağı kutsal bir çember çizip kapı eşiğini ve bütün odayı kutsamış ve kadın huzurlu bir şekilde doğurduktan sonra rahip bir rahatsızlık olmadan çocuğu vaftiz etmiş. Dışarısı da sakinmiş, berrak gökte parlak yıldızlar ışıl ışılmış, ağaçların yaprakları arasında sessiz bir rüzgâr oynaşıyormuş. Birileri uzaklardan kişnemeye benzer kahkaha sesleri duyduğunu söylemiş ama diğerleri bunun ormanın ucundaki baykuşların sesi olduğunu düşünmüşler.

Orada toplanan herkes son derece mutluymuş ve tüm korkularının kaybolduğunu düşünmüşler; yeşiller içindeki adamı bir kere kandırabildikleri için daha pek çok kez kandırabileceklerini varsaymışlar.

Büyük bir ziyafet hazırlanmış ve dört bir yandan misafirler davet edilmiş. Tanrı'nın rahibi, düşmanın henüz yenilmediğini ve Tanrı'ya karşı işledikleri günahın kefaretini henüz ödemediklerini söyleyerek onları kutlama ve ziyafet yapmamaları, bilakis huşu içinde dua etmeleri için uyarmış ama nafile. Tanrı'nın kendi eliyle, onlara güçlü

ve ağır bir kefaret göndereceğini düşünüyormuş. Ama rahibi dinlememişler, yemek ve içeceklerle gönlünü almaya çalışmışlar. Rahip üzgün bir şekilde oradan ayrılmış ve ne yaptığını bilmeyen insanlar için dua edip kendisine emanet edilen sürünün sadık çobanı gibi oruç ve dualarla savaşa hazırlanmış.

Christine kutlama yapanların tam ortasında oturuyormuş ama garip bir şekilde sessizmiş. Yanakları yanıyor, gözleri donuk donuk bakıyormuş ve yüzü garip bir şekilde seğiriyormuş. Deneyimli bir ebe olduğu için çocuk doğarken oradaymış, vaftiz sırasında cesur kalbinde korku olmadan vaftiz anası görevini yerine getirmiş ama rahip kutsal suyu çocuğun üzerine serpip teslisle onu kutsarken Christine yeşiller içindeki adamın öptüğü yere kızgın bir demir bastırılmış gibi hissetmiş. Aniden dehşete kapılarak irkilmiş ve neredeyse çocuğu yere düşürüyormuş; o zamandan bu yana acısı dinmek yerine daha da keskin bir hale gelmiş. İlk başlarda sessiz kalıp acısını bastırmış, aklı başına geldikçe ruhunda ağır düşünceler kabarmaya başlamış. Elini, gitgide daha sık bir şekilde zehirli bir yabanarısı sokmuş hissi veren yere götürmeye başlamış, sanki kemiklerine kadar ateşli iğneler batırıyorlarmış. Ama kovalayabileceği bir yabanarısı yokmuş ve acısı daha keskin, düşünceleri daha korkunç bir hal almış. İnsanlara yanaklarını göstermeye ve ne gördüklerini sormaya başlamış. Karşısına çıkan herkese sormuş ama kimse hiçbir şey görmüyormuş ve bir süre sonra kimse Christine'in yanağına bakıp da ziyafetten geri kalmaya razı gelmez olmuş. Christine en sonunda yaşlı bir kadını son bir kez bakmaya ikna edebilmiş; günün ağardığını bildirmek üzere bir horoz öterken yaşlı kadın Christine'in yanağında neredeyse görünmeyecek kadar küçük bir leke olduğunu fark etmiş. "Bir şey yok, kendiliğinden geçer," deyip uzaklaşmış.

Christine kendini teselli etmeye çalışıyor, yanağında bir şey olmadığını ve yakında kendiliğinden geçeceğini düşünüyormuş ama acısı dinmiyor, küçük nokta büyüyormuş. Onu görenler yüzündeki siyahlığın ne olduğunu sormaya başlamışlar. Christine soruların üzerinde pek durmamış ama bu sözler içini acıtıyormuş. Ağır dü-

şünceler tekrar yükselmiş, yeşilli adamın onu yanağından öptüğü ve aynı yakıcı acıyı o anda bütün uzuvlarında hissettiği düşüncesi aklından hiç çıkmamaya başlamış. Uyku uyuyamıyormuş, yediği her şey kül tadındaymış. Etrafta koşturup teselli arıyor lakin bulamıyormuş. Acısı giderek daha keskin hale geliyor, siyah nokta giderek büyüyor ve daha da kararıyormuş; noktadan kara çizgiler çıkmaya başlamış ve ağzının kenarındaki kıvrımda bir yumru oluşmuş.

Christine bu şekilde uzun günler ve uzun geceler boyunca acı çekmiş ama kalbindeki korkuyu kimseye açamıyor, yeşilli adamın o noktayı öptüğünü kimseye anlatmıyormuş; bu acıdan nasıl kurtulacağını öğrenmek için dünyaları verirmiş. Doğası gereği küstah bir kadınmış ve acısından ötürü son derece gaddar bir hale gelmiş.

Sonra tekrar bir kadın hamile kalmış. Bu kez insanlar çok korkuya kapılmamışlar, köylüler son derece kaygısızmış; rahibi zamanında çağırabildikleri sürece yeşilli adamla alay etmeye devam edebilirlermiş. Christine ise daha farklı bir durumdaymış. Doğum günü yaklaştıkça yanağındaki yanma hissi artıyor ve kara nokta daha da genişliyormuş; ortasından gayet görünür halde bacaklar çıkıyormuş ve üzerinde küçük tüyler varmış. Lekenin üstünde parlak noktalarla şeritler de belirmiş ve yumru da bir kafaya dönüşmüş. Bu kafada iki gözden gelirmiş gibi duran ışıltılı, zehirli bakışlar görülebiliyormuş. Christine'in yüzünde yerleşik duran ve büyüyen bu zehirli haçlı örümceği gören herkes çığlık atıyor, korku ve dehşetle kaçıyormuş. İnsanlar konuşuyor, epey akıl veren çıkıyormuş ama bu hastalığın ne olduğunu kimse bilmiyormuş. Öte yandan hiçbiri Christine için üzülmüyor ve herkes mümkün olduğunca ondan uzak duruyormuş. İnsanlar ondan kaçtıkça Christine de onlara yaklaşmaya çalışıyormuş; ev ev dolaşıyor, Şeytan'ın ona söz verilen çocuğu hatırlattığını hissediyor ve diğerlerini bu kurbanı vermeleri gerektiği yönünde dürüstçe ikna etmeye, içlerine cehennemi bir korku salmaya çalışıyormuş. Ama diğerleri pek oralı değilmiş; onlar Christine'in çektiği acıları çekmiyorlarmış, onlara göre Christine çektiği acılardan kendisi sorumluymuş ve ondan kaçamadıkları zaman yüzüne karşı

şöyle diyorlarmış: "Biz ne yapalım, kimse bir çocuk sözü vermediği için çocuğunu vermiyor." Christine öfkeli bir şekilde kocasının başının etini yemiş. O da diğerleri gibi kaçıyor ve kaçamadığı zaman da Christine'le soğukkanlı bir biçimde konuşup her şeyin düzeleceğini ve yüzündeki şeyin sıradan bir ben olduğunu söylüyormuş. Büyümesi durunca acının da geçeceğini ve o zaman beni koparabileceklerini de eklemiş.

Ama acı dinmiyormuş, her bacak bir cehennem ateşi, örümceğin bedeni de cehennemin kendisi gibiymiş. Kadının doğum zamanı geldiğinde Christine etrafını bir ateş denizi çevrelemiş, ateşten bıçaklar içini deşiyor ve ateşten fırtınalar aklını kavuruyormuş gibi hissediyormuş. Ama örümcek şişiyor, ayağa dikiliyor ve kısa tüylerinin arasındaki zehirli gözleri parlıyormuş. Christine korkunç acısı içinde kimseden yardım göremeyince ve doğum yapan kadının da iyi korunduğunu fark edince öfke içinde rahibin geldiği yola koyulmuş.

Rahip tepenin yamacında hızlıca ilerliyormuş ve yanında da güçlü kuvvetli bir zangoç varmış; sıcak güneş ve dik yamaç adımlarını yavaşlatmıyormuş zira mevzubahis bir ruhu kurtarmak ve sonsuz bedbahtlığı savuşturmakmış. Uzaktaki bir hastasından gelmekte olduğu için rahip geç kaldığından korkuyormuş. Christine rahibin ayaklarına kapanmış ve onu bu cehennemden kurtarması, henüz yaşamı tanımamış çocuğu kurban etmesi için yalvarmış. Örümcek giderek yükseliyormuş ve Christine'in kıpkırmızı yüzünde kara kara, korkunç bir şekilde parlıyor, rahibin üzerindeki kutsal eşya ve sembollere ters ters bakıyormuş. Rahip, Christine'i hızlıca kenara itmiş ve istavroz çıkarmış; düşmanın karşısında olduğunu görmesine karşın, bir ruhu kurtarmak adına savaştan kaçınmış. Christine ayağa fırlayıp peşinden koşmuş ve onu durdurmak için aklına gelen her yolu denemiş ama zangocun güçlü eli öfkeli kadını rahipten uzak tutmuş. Rahip zamanında eve varmış, evi korumaya almış, çocuğu kutsanmış elleriyle tutmuş ve cehennemin dişini geçiremediği ellere teslim etmiş. Dışarıda Christine korkunç bir savaş veriyormuş. Ço-

cuk vaftiz olmadan ele geçirmek için eve girmeye çalışmasına karşın güçlü adamlar ona engel oluyormuş.

Evi kuvvetli rüzgârlar dövüyormuş, etrafını soluk yıldırımlar çevirmiş ama çocuğun üzerinde Tanrı'nın eli varmış; çocuk vaftiz edilmiş, Christine ise aciz bir şekilde, beyhude yere evin etrafında dolanıyormuş. Cehennemi ıstıraplar içinde haykırıyor, bir insandan çıkması mümkün olmayan sesler çıkarıyormuş; ahırlarda hayvanlar ürperip iplerini koparmışlar; ormandaki meşelerden dehşet verici bir hışırtı yükseliyormuş.

Evin içinde yeni zafer, yeşiller içindeki adamın acizliği ve kadın suç ortağının beyhude çabaları karşısında kutlamalar başlamış; ama dışarıda Christine tarif edilmez acılar içinde yere düşmüş ve yanan yüzü dünya üzerinde hiçbir kadının bilmediği doğum sancılarıyla çarpılmış. Yüzündeki örümcek şişmeye devam ediyor, Christine'in kemiklerine ateşten iğneler batarmış gibi hissetmesine sebep oluyormuş.

Christine birdenbire yüzü yarılmış da içinden yanan kömürler çıkmaya başlamış, yüzü ve uzuvları üzerine üşüşmüş, yüzündeki her şey canlanmış, tüm bedeninden ateşli bir akın geçiyormuş gibi hissetmiş. Çakan bir şimşeğin soluk ışığında uzun bacaklı ve zehirli sayısız kara örümceğin bedeni üzerinden koşup gecenin içine daldığını ve onları daha binlercesinin takip ettiğini görmüş. En sonunda hepsi gitmiş, yüzündeki yanma hissi kaybolmuş, örümcek tekrar yerine girmiş ve neredeyse görünmez bir nokta haline gelmiş. Sönen gözleriyle doğurduğu cehennem döllerinin arkasından bakmış. Tüm bunlar yeşiller içindeki adamın kendisiyle dalga geçilmesi hakkında neler hissettiğinin bir işareti niteliğindeymiş.

Christine yeni çocuk doğurmuş bir kadın gibi tükenmiş halde, neredeyse sürünerek eve dönmüş. Yüzündeki alevler artık o kadar sıcak olmasalar da kalbindeki ateş kükremeye devam ediyormuş, bitkin uzuvları dinlenmeye özlem duyuyor olmalarına karşın yeşiller içindeki adam ona rahat vermiyormuş; işte eline geçirdiği kişiye böyle yapar o.

Evin içindeyse insanlar kutlama yapıyor ve seviniyorlarmış, bu yüzden uzun bir süre boyunca hayvanların nasıl böğürüp dövündüğünü fark etmemişler. En sonunda bazıları duyup neler olduğunu görmek için ahıra gitmişler ve korkudan bembeyaz olmuş bir halde geri dönmüşler. En iyi ineğin öldüğü, geri kalanların daha önce görmedikleri bir şekilde dövündükleri haberini getirmişler. Ters giden bir şeyler olduğunu, bunun arkasında garip güçler olduğunu söylemişler. Bunun üzerine sevinçli haykırışlar dinmiş ve herkes hayvanlara bakmak için dışarı çıkmış. Hayvanlar bağırışlarıyla yeri göğü inletiyorlarmış ama insanlar ne yapacaklarını bilememişler. Bu büyüye karşı dünyevi ve manevi her şeyi denemişler ama nafile; daha gün ağarmadan ahırda, ağılda ne kadar hayvan varsa ölmüş. Eve sessizlik çökünce etraftan böğürmeler duymaya başlamışlar ve seslerin bir ahırdan diğerine yayıldığını, hayvanların efendilerine dehşet içinde, yardım ister gibi acı acı bağırdıklarını görmüşler.

Herkes çatısı yanıyormuş gibi evine koşmuş ama kimsenin elinden bir şey gelmemiş; tüm ahır ve ağıllardaki hayvanlar ölüyormuş, insanların ve hayvanların çığlıkları yeri göğü doldurmuş. Son gidişinde vadiyi mutlu mesut bırakan güneş bu gelişinde korkunç bir kederle karşılaşmış. Gün doğduğunda insanlar ahırlarının ve ağıllarının sayısız siyah örümcekle dolu olduğunu görmüşler. Örümcekler hayvanların ve yemlerin üzerinde geziniyor, dokundukları her şeye zehir bulaştırıyormuş; yaşayan her şey önce haykırmaya başlıyor ve sonra ölüyormuş. Örümcekler içine doluştukları ahırlardan temizlenemiyormuş, sanki yerden bitiyormuş gibi bir halleri varmış; henüz istila etmedikleri ahırları onlardan korumanın da bir yolu yokmuş zira birdenbire dört duvarın içine dalıyor ya da çatı kirişlerinin arasından giriyorlarmış. Köylüler hayvanlarını otlatmaya çıkarmışlar ama aslında onları ölümün ağzına götürüyorlarmış. Zira bir inek çayıra çıkar çıkmaz toprak canlanır gibi oluyor, içinden siyah ve uzun bacaklı örümcekler çıkıyor ve bu korkunç Alp çiçekleri hayvanların bacaklarından tırmanıyormuş. Ondan sonra dağlardan vadiye kadar korkunç ve acı dolu sesler işitiliyormuş. Nasıl ki ço-

cuklar annelerine benzerse bu örümcekler de Christine'in yüzündeki örümceğe benziyormuş, daha önce böyle örümcekler gören de yokmuş.

Zavallı hayvanların sesleri kaleye kadar ulaşmış ve bir süre sonra çobanlar oraya gidip hayvanlarının zehirli hayvanlar tarafından öldürüldüğünü söylemiş. Sürülerin ardı ardına öldüğünü, yeşiller içindeki adamla bir anlaşma yapıldığını, köylülerin onu iki kere aldattığını ve örümceklerin annelerine, yani diğerlerine doğru dürüst haber vermeden yeşiller içindeki adamla kendi başına anlaşma yapan Lindaulu kadının yüzündeki örümceğe benzediğini öğrenen von Stoffeln sinirlenmiş. Hiddetle tepeyi tırmanmış ve zavallı köylülere onlar yüzünden sürülerini kaybetmeye tahammülü olmadığını söylemiş; uğradığı zararı karşılamaları, sözlerini tutmaları ve eylemlerinin sonuçlarına katlanmaları gerektiğini de eklemiş. Onlar yüzünden zarara uğramak istemiyormuş ve uğradığı zarar da onlar tarafından bin katıyla tazmin edilmeliymiş. "Ayağınızı denk alın," demiş. Onlardan ne istediğini umursamadan, onları bu duruma sokanın kendisi olduğunu düşünmeden böyle konuşmuş. Başlarına gelenin kendi suçları olduğunu düşünüyormuş.

Çoğu insan bu örümceklerin, anlaşmayı yerine getirmeleri gerektiğini bildiren bir ikaz mahiyetinde kötülük timsali tarafından gönderildiğini anlamış. Aynı zamanda Christine'in söylediğinden fazlasını bildiğini, onlara yeşiller içindeki adamla aralarında geçen her şeyi anlatmadığını düşünmüşler. Yeşiller içindeki adamı düşününce elleri ayakları titriyormuş, artık onunla dalga geçmiyorlarmış. Aynı zamanda von Stoffeln'den de korkuyorlarmış; bu ikisini memnun etmeleri karşısında cennetteki efendilerinin ne yapacağını düşünüyorlarmış. Bunlara izin verip de kefaret beklemeyecek miymiş? Köylülerin önde gelenleri uzaktaki bir çiftlikte korku içinde toplanmışlar ve Christine'e, gelip yaptığı anlaşmayı tam olarak anlatmasını söylemişler.

Christine hırpani bir görünümle, intikama susamış halde gelmiş; yine büyümeye başlayan örümcek ona acı veriyormuş.

Adamların kaygısını görüp ortalıkta hiç kadın olmadığını fark edince, olan biteni noktası virgülüne kadar anlatmış; yeşilli adamın ondan nasıl hemen söz vermesini istediğini, sonra da yanağından öptüğünü anlatmış. İlk çocuk vaftiz edildikten sonra yeşiller içindeki adamın öptüğü yerde bir örümceğin büyümeye başladığını ve ona kabir azabı yaşattığını söylemiş. İkinci çocuk vaftiz edilip yeşiller içindeki adam tekrar aldatıldığında örümceğin ona yine cehennem ıstırabı yaşatarak sayısız örümcek doğurduğunu anlatmış; yeşiller içindeki adam aldatılması karşılığında ona ölümcül bir acı veriyormuş. Şimdi örümcek tekrar büyüyor, canını yakıyormuş; bir sonraki çocuk da yeşiller içindeki adama verilmediği takdirde yeni cezanın ve şövalyelerin intikamının ne kadar korkunç olacağını kimse bilemezmiş.

Christine bunları anlattıktan sonra adamların içi titremiş ve uzun süre kimse konuşmamış. Korkunun sıktığı boğazlarından yavaş yavaş kesik sesler çıkmaya başlamış ve Christine'in anlattıklarına dair bir kanıt olmamasına karşın herkes söylediklerinin doğru olduğunu onaylamış. Yalnızca bir kişi kalkıp az ve öz biçimde yapılacak en iyi şeyin Christine'i öldürmek olduğunu söylemiş, onu öldürdükleri takdirde yeşiller içindeki adam istediği bedeni almış olacak, yaşayanlar üzerinde bir gücü kalmayacakmış. Bunun üzerine Christine vahşice gülmüş, adamın karşısına dikilip şöyle demiş: "Beni hemen burada öldürebilirsin ama yeşiller içindeki adamın istediği ben değilim, o vaftiz edilmemiş bir çocuk istiyor. Hem nasıl ki benim üzerime işaretini bıraktıysa bana karşı kaldırılan elin üzerine de rahatça işaretini bırakabilir." Konuşan adamın eli seğirmiş, yerine oturmuş ve sessizce diğerlerini dinlemeye karar vermiş. Herkes kesik kesik bir şeyler söylüyor, birinin dediğini diğeri tamamlıyormuş ve en sonunda bir sonraki çocuğu kurban etmeye karar vermişler. Ama kimse çocuğu kayınları bıraktıkları Kilchstalden'e götüren kişi olmak istemiyormuş. Herkesin iyiliği saydıkları şey için Şeytan'ı kullanmaktan çekinen olmamış ama kimsenin de onunla yüz yüze gelmek gibi bir niyeti yokmuş. Christine bunu seve seve yapabile-

ceğini söylemiş zira Şeytan'la zaten bir kere görüşmüş ve ikinci kere görüşmek ona daha fazla zarar veremezmiş. Sonraki çocuğu kimin doğuracağını herkes biliyormuş ama kimse bundan bahsetmemiş. Çocuğun babası da o sırada orada değilmiş. Konuşanı konuşamayanı, hep beraber mutabakata varmış halde dağılmışlar.

Bir sonraki çocuğu, Christine'in yeşiller içindeki adamın teklifi hakkındaki haberi getirdiği o mukadder gece niçin olduğunu bilmeden içli içli ağlayan genç kadın doğuracakmış. Önceki hadiselere bakıp kendini güvenli ya da neşeli hissedemiyormuş; yüreğinde isimsiz bir korku varmış, ne dua ederek ne de günah çıkararak rahatlayabiliyormuş. Etrafı meşum bir sessizlikle çevrili gibiymiş ve artık kimse örümcekten bahsetmiyormuş; ona bakan tüm gözler meşum gibi geliyor ve Şeytan'ı yatıştırmak için çocuğunu alacakları zamanı hesapladıklarını düşünüyormuş.

Her yanını çevreleyen bu tekinsiz güçle yüzleşirken kendini yapayalnız hissediyormuş; dindar bir kadın olan kayınvalidesi yanındaymış ama tek bir kadın kudurmuş bir topluluğa karşı ne yapabilir ki? Kocası da varmış tabii,her şeyin iyi olacağını söylüyormuş ama hayvanlarını kaybetmekten ötürü son derece üzgünmüş ve zavallı eşinin korkularını pek önemsemiyormuş. Rahip, çağırıldığında mümkün olduğunca çabuk geleceğine söz vermiş ama haberi alması yla onun gelmesi arasında geçen zamanda pek çok şey olup bitebilirmiş. Zavallı kadının rahibe haber göndermek için onu koruyacak ve kollayacak kocasından başka kimsesi yokmuş, ayrıca Christine'le aynı evde yaşıyormuş zira kocaları kardeşmiş. Kadının kendi akrabaları yokmuş, bu eve geldiğinde yetimmiş. Zavallı kadın nasıl bir korku hissettiğini varın siz düşünün. Dindar annesiyle dua ettiği zamanlar biraz güven buluyor ama ona kötü kötü bakan gözleri gördüğünde bu hissi hemen kayboluyormuş.

Bu sırada, hastalık hâlâ mevcutmuş, uyandırdığı dehşet insanların yakasını bırakmıyormuş. Nadiren de olsa bir hayvanın öldüğü ve örümceklerin ortaya çıktığı görülüyormuş. Ama insanların korkusu diner dinmez, birisi bir süre sonra hastalığın kendiliğinden yok ola-

cağını düşünür düşünmez Christine'in cehennem ıstırabı yeniden başlıyor, örümcek yeniden şişiyor ve ölüm böyle düşünen herkesin ahır ya da ağılını şiddetle vuruyormuş. Beklenen saat yaklaştıkça sıkıntılar da artmaya başlamış, zamanı gelince çocuğu güvenli bir şekilde ele geçirmeleri ve başarısız olmamaları gerektiğini fark etmişler. En çok da kadının kocasından korkuyorlarmış ve ona karşı güç kullanmak zorunda kalmak düşüncesi hiç hoşlarına gitmiyormuş. Christine onu ikna etme çabasına girişmiş ve başarılı da olmuş. Adam hiçbir şey bilmek istemediğini, karısının dediğini yapacağını, rahibe haber götüreceğini ama acele etmeyeceğini, o yokken ne olup bittiğini de sormayacağını söylemiş; böylece vicdanına kefaretini ödemiş. Tanrı'ya kefaret ödemek için ise ayinlere katılmayı planlamış; belki zavallı çocuğun ruhu için de bir şeyler yapılabilir ve dindar rahip onu Şeytan'dan geri alabilirmiş. Böylelikle hem kendi üzerlerine düşeni yapmış hem de kötülük timsalini kandırmış olurlarmış. Olaylar ne şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin işe kendi elini bulaştırmadığı sürece kendisinin suçlu olmayacağını düşünmüş.

Zavallı kadını işte böyle aldatılmış ama o bundan habersizmiş, kurtulacağını düşünüyormuş; insanlar toplanıp onu kalbinden bıçaklamaya karar vermişler ama gelecekte neler olacağına dair göklerin kararının üzeri bir bulutla örtülüymüş.

O sene çok fırtınalı geçmiş ve hasat zamanı gelmiş; havanın düzgün olduğu zamanlarda tahılı güvenli bir şekilde depolamak için gücü yeten herkes çağrılmış. Sıcak bir gün öğleden sonra bulutlar başlarını kara tepelerin arkalarından uzatır ve çatının etrafında kırlangıçlar pır pır ederken zavallı kadın evin içinde daralıp korkuya kapılmış zira büyükanne dahi sırf iyi dilekleriyle değil, aynı zamanda elleriyle de yardım etmek üzere tarlaya çıkmış. Kadının bedenine kasılmalar, ağrılar yayılmış ve gözleri kararmış, zamanın geldiğini hissetmiş, oysa bir başınaymış. Korkuyla evden çıkıp zar zor tarlaya doğru yürümeye başlamış ama bir süre sonra oturması gerekmiş; bağırmaya çalışmış ama soluk soluğa kaldığından sesi çıkmamış. Yanında bacaklarını kullanmayı yeni öğrenmiş, kucaktan daha yeni

inmiş küçük bir çocuk varmış. Zavallı kadın haberci olarak bu küçük çocuğu kullanmak zorunda kalmış ama tarlaya varıp varamayacağından, bacaklarının onu oraya kadar taşıyıp taşıyamayacağından bile emin değilmiş. Annesine düşkün olan çocuk onun ne büyük bir korku içinde olduğunu görüp koşmuş, düşse de tekrar kalkmış. Kedi oyuncağını kovalıyor, güvercinler ve tavuklar ayakları altında koşturuyor, küçük kuzusu gelip oyun olsun diye ona tos atıyormuş ama küçük çocuk bunların hiçbirini görmüyormuş. Oyalanmadan, düşe kalka gidip haberi ulaştırmış.

Büyükanne nefes nefese kadının yanına gitmiş ama kocası ayağını sürümüş, önce arabasının yükünü boşaltması gerektiğini söylemiş. Sonsuz gibi geçen bir süreden sonra en nihayetinde gelmiş ve tekrar gidene kadar bir sonsuzluk daha geçmiş. Yavaşça uzun yolu yürümeye başlamış, ölüm korkusu duyan zavallı kadın ise doğumun giderek yaklaştığını hissediyormuş.

Tarladaki Christine tüm olan biteni halinden son derece memnun bir şekilde izliyormuş. Tarlada çalışırken yakıcı güneş üstüne vursa da örümcek canını neredeyse hiç yakmıyormuş ve sonraki saatlerde yürümekte hiç zorlanmamış. Habercinin ne kadar yavaş olduğunu bildiğinden işini eve dönmek için acele etmeden, son derece neşeyle yapıyormuş. Son balya da arabaya yüklendikten sonra, güçlü rüzgârlar bir fırtınanın yaklaştığını işaret ederken Christine kendisine söz verilmiş olduğunu düşündüğü avına doğru yola koyulmuş. Yolda yanından geçenlere manalı bir şekilde el sallayınca onlar da başlarını sallıyorlar, haberi kendi evlerine götürüyorlarmış; pek çok insanın dizi titriyormuş, istemsiz bir korku hissettikleri için dua etmek istiyor ama yapamıyorlarmış.

Yatak odasındaki zavallı kadın için ise dakikalar uzayıp sonsuzluk haline geliyor, büyükanne duaları ve teselli sözcükleriyle onun feryat figanını susturmayı başaramıyormuş. Kapıyı kilitleyip önüne de ağır bir eşya çekmiş. Evde tek oldukları için yine de katlanılırmış ama sonra Christine'in eve geldiğini görmüş, sinsi adımlarını kapıda duymuşlar; başka ayak sesleri ve gizli fısıltılar da duymuşlar ama

rahip ya da güvenebilecekleri birini görmüyorlarmış. Bir yandan da dört gözle bekledikleri an yaklaşıyormuş, dolayısıyla kadınların kendilerini nasıl kızgın yağ gibi bir korku içinde bulduklarını, umutsuz ve biçare olduklarını varın siz düşünün. Christine'in kapının önünden ayrıldığını duymamışlar; zavallı kadın, kocasının deliye dönmüş kız kardeşinin ateşli gözlerinin kapıyı deldiğini, ruhuna ve bedenine işlediğini hissedebiliyormuş. Çocuk doğup da yaşamın ilk seslerini çıkarınca hemen bastırmışlar ama çok geçmiş. Öfkeli ve planlanmış darbelerle kapı açılmış ve Christine avının üzerine çullanan bir kaplan gibi zavallı taze annenin üzerine atılmış. Kendini arbedenin arasına atan yaşlı kadın yere düşmüş; yeni anne Yüce Meryem aşkına doğrulmuş ama zayıf bedeni yere yığılmış ve çocuk Christine'in eline geçmiş, annenin göğsünden yürek dağlayan bir çığlık yükselmiş ama sonra gözlerine kara gölgeler çökmüş ve bayılmış.

Christine çalıntı çocukla dışarı çıktığında adamlar dehşete kapılmışlar. Gözlerinin önünden korkunç bir gelecek geçmiş ama kimsenin dur demeye cesareti yokmuş zira Şeytan'ın gönderdiği ezadan, Tanrı'dan korktuklarından daha çok korkuyorlarmış. Yalnızca Christine hiçbir korku hissetmiyormuş, yüzü muzaffer bir komutanınınki gibi parlıyormuş; örümceğin hafifçe hareket ettiğini, onu okşadığını hissediyormuş. Kilchstalden'e yürürken çakan şimşekler bayram fenerleri, gökgürültüsü müşfik bir homurdanma, gözünü kan ve intikam bürümüş fırtına ise tatlı bir mırıltı gibi geliyormuş ona.

Zavallı kadının kocası Hans sözüne sadık kalmış. Yolda yavaş yürüyor, adım başı durup dikkatlice tarlaları inceliyor, kuşların arkasından bakıyor, fırtınadan önce sudan sıçrayarak sinekleri kapmaya çalışan dere balıklarını izliyormuş. Sonra öne atılıyor, hızlı adımlarla ilerlemeye başlıyor hatta bazen koşuyormuş; içinde onu ileri iten, tüylerinin diken diken olmasına sebep olan bir şey varmış. Bu vicdanıymış ve ona, karısına ve çocuğuna ihanet eden bir babanın ne hak ettiğini söylüyormuş; karısına ve doğmamış çocuğuna karşı halen daha sevgi hissediyormuş. Ama sonra ilkinden daha güçlü bir şey onu durduruyormuş ve bu ikinci şey de insanlara, Şeytan'a duy-

duğu korku ve Şeytan'ın ondan alabileceği her şeye olan sevgiymiş. Sonra tekrar yavaşlıyor ve idamına giden biri gibi yürümeye başlıyormuş. Belki de gerçekten öyledir, çoğu insan son yollarını haberi olmadan yürür çünkü, bunu bir bilseler kim bilir neleri değiştirirler.

Dolayısıyla Sumiswald'e vardığında vakit epey geç olmuş. Münneberg'den o tarafa kara bulutlar gelmiş, ağır damlalar düşmüş, toz toprağı lekelemişler ve kuledeki çan insanlara Tanrı'yı, bu fırtınayı kıyamete dönüştürmemesi için ona yalvarmalarını hatırlatmaya başlamış. Rahip evinin önünde yola düşmeye hazır halde bekliyormuş. Yüce Tanrı onu ölen biri, yanan bir ev ya da herhangi bir sebepten çağıran birinin yanına göndermek istediğinde hazır olmalıymış. Hans'ın yaklaştığını görünce hangi zor işe koşulacağını anlamış, cübbesinin önünü bağlamış ve zangoca kuledeki işini bırakıp ona eşlik etmek üzere acele etmesi için haber göndermiş. Bu esnada yapış yapış havadaki hızlı yürüyüşünden ötürü yorulmuş olduğunu düşünerek Hans'a ferahlatıcı bir içecek vermiş ama Hans bir şey içmeye ihtiyaç duymuyormuş. Rahip elbette ihanetten şüphelenmemiş ve Hans içeceğini yavaş yavaş içmeye başlamış. Zangoç biraz gecikmeli de olsa sonunda aşağı inmiş ve Hans'ın uzattığı içecekten memnuniyetle birkaç yudum almış. Rahip karşılarında hazır halde bekliyormuş, yolunda ve savaşında kendisinin bir şey içmeye ihtiyacı yokmuş. Misafirine verdiği içeceği bırakmasını söylemek, misafirperverliğe aykırı bir şey yapmaktan imtina ediyormuş ama daha yüksek bir yasaya tabiymiş ve bu yavaşlıktan ötürü öfkeleniyormuş.

En sonunda onlara, gitmeye hazır olduğunu, büyük tehlike içindeki bir kadının endişeyle onu beklediğini, kadınla tehlikenin arasında kutsal silahlarıyla durması gerektiğini ve bu yüzden oyalanmadan yola düşmeleri gerektiğini, evde de susuzluklarını giderebilecekleri bir şeyler bulabileceklerini söylemiş. Hamile kadının kocası Hans ise aceleye gerek olmadığını, karısının her işi ağırdan aldığını söylemiş. Sözü bittiği anda bir şimşek çakıp odayı aydınlatmış, içeridekiler bir an için körleşmiş ve evin üzerine öyle bir yıldı-

rım düşmüş ki bütün direkler ve tahtalar sallanmış. Zangoç koruyucu bir dua ettikten sonra konuşmaya başlamış. "Dışarının nasıl olduğuna bir bakın hele, gökler de Hans'ın söylediklerini onaylıyor. Beklemeliyiz, olur da çıkarsak oraya canlı halde varmamızın imkânı yok. Hem adamın kendisi karısının ağırkanlı olduğunu söylüyor," demiş.

Dışarıda gerçekten de insanların eşini benzerini hatırlamadıkları bir fırtına varmış. Tüm oyuk ve çukurlarda, dört bir yanlarında kuvvetli rüzgârlar esiyor ve hepsi Sumiswald'de birleşiyormuş; her bulut bir savaş beyi gibi bir diğerine saldırıyormuş, birbirlerinin canını istiyorlarmış, bir bulut savaşı başlamış ve fırtına iyice kök salmış. Yıldırımlar yıldırımlara dolanıyormuş ve sonra yere öyle şiddetli düşüyorlarmış ki dünyanın diğer tarafına bir yol açmak ister gibilermiş. Hiç durmadan şimşek çakıyor, fırtına öfkeli bir şekilde uluyormuş, sanki gök delinmiş gibi yağıyormuş. Böylesine ani ve şiddetle başlayan bulut savaşını gören rahip zangoca cevap vermemiş ama yerine de oturmamış. Giderek yükselen bir titremeyle dolmuş ve içinden, kükreyen elementlerin arasına dalmak gelmiş; sonra gürlemelerin arasından birdenbire yükselen korku içindeki bir kadının yardım çağrısını duyar gibi olmuş; gökgürültüsü birdenbire Tanrı'nın, kabahatinden ötürü ona söylenmesi haline gelmiş ve diğer ikisinin ne dediğine aldırış etmeden yola koyulmuş. Her şeye hazırlıklı halde sert havaya, fırtınanın hiddetine, bulutların tufanına atılmış; diğer ikisi de yavaşça ve gönülsüzce onun peşinden gitmişler.

Gök gürlüyor, kükrüyor, çağlıyormuş ve tüm bunlar kıyametin öncesindeki dünyanın yok oluşunu haber veren sur sesine benziyormuş. Ayrıca gökten, köydeki bütün evleri yakmak istermişçesine alev demetleri yağıyormuş ama gökgürültüsüne sesini veren ve yıldırıma sözünü geçirenin yardımcısının, efendisinin bu diğer yardımcılarından korkmasına gerek yokmuş, Tanrı yolunda yürüyenler kendilerini rahatça Tanrı'nın yarattığı doğa olaylarına teslim edebilirlermiş. Bu yüzden rahip Kilchstalden'e doğru korkmadan yürüyormuş. Ama diğerleri onu aynı cesaretle takip etmiyorlarmış,

zira onların kalplerinde aynı şey yokmuş; onlar gecenin geç saatinde böylesi bir havada Kilchstalden'e gitmek istemiyorlarmış ve Hans'ın gitmemek için ayrı bir nedeni daha varmış. Rahibe, geri dönmeleri, başka bir yoldan gitmeleri için yalvarmışlar; Hans daha kısa, zangoç ise daha iyi yollar bildiğini söylemiş ve ikisi de kabarmış olan Grüne'nin aktığı vadinin sular içinde olduğunu söyleyip uyarıda bulunmuşlar. Ama rahip onları dinlemiyor, söylediklerine kulak asmıyormuş, muazzam bir güdüyle yoluna devam ediyor, duanın kanatlarıyla Kilchstalden'e doğru ilerlerken ne ayağına taş değiyor ne gözü şimşekten kör oluyormuş; rahibin taşıdığı kutsallık içinde esirgendiklerini düşünen ama havadan ötürü titreyen Hans ile zangoç da onun arkasından geliyorlarmış.

Ama köyü arkalarında bırakıp vadinin Stalden'e indiği kısma geldiklerinde rahip birdenbire durmuş ve elini gözlerine siper ederek bakmış. Şapelin alt tarafında şimşek ışığında kırmızı bir tüy parıldıyormuş ve rahibin keskin gözü yeşil çalılıktan kara bir başın çıktığını görmüş, kırmızı tüy de bunun üzerinde sallanıyormuş. Bakmaya devam edince karşı yamaçta rüzgârın en şiddetli esintilerini arkasına almışçasına hızla koşan birini görmüş. Bu kişi, kırmızı tüyün üzerinde bir sancak gibi sallandığı kara kafaya doğru koşuyormuş.

Bunu gören rahibin içine tıpkı içine yaşam girince büyümek isteyen bir tahıl gibi, tıpkı tomurcuklanmak isteyen bir çiçek gibi, tıpkı düşmanının kılıcını kaldırdığını gören kahraman gibi kalpleri Tanrı'ya adanmış savaşçıların kötülüğü hissettiklerinde içlerine dolan kutsal savaş dürtüsü dolmuş. Ve nehrin serin sularına kendini atan kavrulmuş bir adam ya da savaşa giren bir kahraman gibi rahip de Stalden yamacını koşarak inip cesurca savaşa girişmiş. Kendini yeşiller içindeki adamla çocuğu ona teslim etmek üzere olan Christine'in arasına atmış, aralarında en kutsal üç ismi zikretmiş ve kutsallar kutsalı olanı yeşiller içindekinin yüzüne doğru kaldırmış. Çocuğun üzerine kutsal su atmış ve bir yandan da Christine'e vurmuş. Yeşiller içindeki adam korku içinde bir yardım ulumasıyla, kırmızı bir rüzgâr gibi onlardan uzaklaşmış ve yer tarafından yutul-

muş; kutsal suyun temas ettiği Christine yanan bir yün gibi, suya atılan kireç gibi korkunç bir tıslama sesi çıkararak küçülüp büzülmüş, alev tüküren bir top haline dönüşmüş. Yüzündeki kabarmış, korkutucu kara örümcek dışında bedeni küçülmeye devam ederek yok olmuş. En sonunda örümcek zehirli ve meydan okur bir halde çocuğun üzerinde tek başına kalmış, gözleriyle rahibe öfke yıldırımları saçıyormuş. Rahibin saçtığı kutsal su üzerine denk gelince kara örümcek sıcak bir kayaya damlayan su gibi bir ses çıkarmış; giderek büyümüş, siyah bacaklarını çocuğun üzerine uzatmış ve zehirli bir biçimde rahibe bakmaya devam etmiş. İnancından aldığı ateşli cesaretle rahip elini cesurca örümceğe doğru uzatmış. Bir demet yanan diken tutmuş gibi olmuş ama vazgeçmeyip örümceği sıkıca tutmuş ve pis böceği uzağa fırlatmış, çocuğu alıp hemen annesinin yanına götürmek için koşmaya başlamış.

Onun savaşı bitince bulutların savaşı da son bulmuş ve tekrar göklerin karanlığına çekilmişler; bir süre sonra, en ateşli çarpışmaların yaşandığı vadinin üzerinde yıldızlar sessizce ışıldamaya başlamış. En sonunda rahip nefes nefese, ana ve çocuğa karşı girişilen bu iğrenç suçun başladığı eve varmış.

Anne hâlâ baygın haldeymiş, attığı canhıraş çığlıkla birlikte canı da çıkmış gibi olmuş; Tanrı'dan umudunu kesmeyen, onun Şeytan'ın kötülüğünden daha haşmetli olduğuna inanan yaşlı kadın hâlâ yanında oturmuş, dua ediyormuş. Rahip anneye çocukla birlikte canını da geri vermiş. Ayılıp da çocuğu tekrar gören kadın yalnızca cennetteki meleklere has bir bahtiyarlıkla ağlamış. Rahip, annesinin kollarındaki çocuğu Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına vaftiz etmiş, çocuk artık sonsuza dek Şeytan'ın gücünün yetmeyeceği bir yerdeymiş; tabii kendi isteğiyle ona gitmediği sürece. Ama Tanrı onu bundan koruyacakmış zira çocuğun bedeni örümcek tarafından zehirlenmiş olsa da ruhu Tanrı'ya emanet edilmiş.

Bir süre sonra ruhu bedeninden ayrılmış ve küçük bedeni alevlerle kavrulmuş gibi olup üzerinde izler çıkmış. Zavallı anne elbette ağlamış ama her şey ait olduğu yere, yani ruh Tanrı'ya, beden top-

rağa döndüğünde teselli bazıları için erken, bazıları için geç olsa da her daim bulunur.

Rahip kutsal görevini yerine getirdikten sonra örümceği tutan elinde ve kolunda garip bir kaşıntı hissetmeye başlamış. Elinde küçük, siyah noktalar belirmiş ve giderek şişip büyüdüklerini fark etmiş; kalbine de ölümcül kasılmalar giriyormuş. Kadınları kutsayıp aceleyle evden çıkmış; sadık bir savaşçı gibi kutsal silahlarını başkaları da ihtiyaçları olduğunda kurtulabilsinler diye ait oldukları yere götürmek istiyormuş. Kolu muazzam derecede şişmiş ve siyah kabartılar giderek yayılıyormuş; ölüm bitkinliği de onu ele geçirmeye çalışıyormuş ama rahip teslim olmamış.

Kilchstalden'e vardığında, kimsenin nerelerde olduğunu bilmediği günahkâr Hans'ın yolda sırtüstü yattığını görmüş. Hans'ın yüzü şişip alazlanmış ve ortasında büyük, kara ve korkutucu bir örümcek duruyormuş. Rahip yaklaşınca örümcek ölümcül düşmanının üzerine atlamaya hazır bir kedi gibi kabarmış, sırtındaki zehirli kılları dik dik olmuş ve parlayan gözlerini rahibe dikmiş. Rahip bir dua okumaya başlayıp kutsal silahlarını kaldırmış. Örümcek irkilmiş, uzun bacaklarıyla kapkara yüzün üzerinden inmiş ve hışırdayan çimlerin arasına dalıp gözden kaybolmuş. Sonra rahip evine dönmüş, en kutsalı yerine yerleştirmiş. Korkunç ağrılar bedenine ölüm kasılmaları yayarken ruhu tatlı bir sükûn içinde uğruna cesurca savaş verdiği Tanrı'sını bekliyormuş ve Tanrı onu çok bekletmemiş.

Rabbine kavuşma arzusundaki böylesi tatlı bir sükûnete ne vadide ne de dağda rastlamak mümkünmüş.

Christine çaldığı çocukla birlikte Şeytan'a doğru yamaçtan aşağı koşmaya başladığı andan itibaren tüm yüreklerde muazzam bir korku varmış. Dehşetli fırtına esnasında insanların yürekleri ölüm korkusuyla titriyormuş zira içten içe Tanrı'nın eli yıkım için üzerlerine çöktüğü takdirde bunu pekâlâ hak ettiklerini biliyorlarmış. Fırtına geçtikten sonra rahibin çocuğu geri getirdiği ama Hans'ın ya da Christine'in görülmediği haberi evden eve yayılmış.

Ağaran gün pek çok soluk yüzün üzerine doğmuş ama güzel gü-

neş onlara renklerini verememiş, herkes korkunç bir şeyin geleceğini biliyormuş. Sonra bedeni kara yumrular içindeki rahibin öldüğünü duymuşlar, korkunç yüzüyle Hans'ı bulmuşlar ve Christine'in iğrenç bir örümceğe dönüştüğüne dair garip söylentiler yayılmış.

Güzel bir hasat günüymüş ama kimse işbaşı yapmıyormuş; büyük bir talihsizlik yaşandığı günün ertesinde âdet olduğu üzere insanlar bir araya gelmişler. Titreyen ruhlarında, dünyevi sefalet ve sıkıntıdan kurtulabilmek için ölümsüz bir ruhu fidye vermenin gerçekten ne demek olduğunu en sonunda anlamışlar; gökte bir Tanrı olduğunu ve zavallı, kendilerini savunamayan çocuklara karşı yapılan haksızlıklar karşısında korkunç bir intikam aldığını hissetmişler. Dolayısıyla bir araya gelip korkudan titreşerek yakınmışlar. Kimse evine gitmeye cesaret edemezken yine de kendi aralarında kavga ediyor, tartışıyorlarmış. Herkes birbirini suçluyormuş, herkes diğerlerini uyardığını söylüyormuş ve herkes suçluyu cezalandırmaktan ama evine ve evindeki insanlara dokunmamaktan yanaymış. Ama bu korkutucu bekleyiş ve kavga içinde kurban edebilecekleri yeni bir masum olduğunu bilseler kendi postunu kurtarmak adına en ağza alınmayacak şeyleri yapmaktan hiçbiri de imtina etmezmiş.

Sonra kalabalığın ortasında biri yanan bir dikene basmış, sanki ayakları ateşten çivilerle yere mıhlanmış, sanki omurgasından aşağı ateş ırmakları akıyormuş gibi canhıraş bir haykırış yükselmiş. Kalabalık dağılmış ve tüm gözler çığlık atan adamın eliyle işaret ettiği yere çevrilmiş. Ayağın üzerinde zehirli, tehlikeli bakışlarıyla siyah ve kocaman bir örümcek varmış. Herkesin kanı donmuş, nefesleri kesilmiş ve gözlerine perde inmiş. Üzerinde durduğu ayak simsiyah olup adam bedeninde harlı ateşle kaynayan suyun öfkeyle savaştığını hissederken örümcek sakince ve tehlikeli bir biçimde etrafına bakıyormuş. Korku dehşetin zincirlerini kırmış ve kalabalık dört bir yana dağılmış. Ama örümcek de muazzam bir hızla yerinden ayrılarak gidip başka bir adamın ayağına, sonra bir diğerinin topuğuna konmuş. Örümcek tarafından dokunulan insanlar bedenlerinin alev aldığını hissedip de kulakları tırmalayan çığlıklar atınca diğer-

leri daha hızlı kaçışmaya başlamışlar. Rüzgâr gibi, avcıdan kaçan bir av gibi çılgınca ve ölüm korkusuyla kendilerini evlerine atmışlar; her biri örümceğin kendi peşinde olduğunu düşünmüş. Kapılarını sürgülemişler ama anlatılmaz bir korkuyla titremeleri kesilmek bilmemiş.

Örümcek bir gün için ortadan kaybolmuş, yeni ölüm çığlıkları duyulmamış ve sonunda insanlar korunaklı evlerinden çıkmak zorunda kalmışlar zira hayvanlarının ve kendilerinin yemek yemesi gerekiyormuş. Görevlerini yerine getirmişler ama ölüm korkusu hâlâ içlerindeymiş; örümcek beklenmedik bir anda ayaklarının üzerinde belirebilirmiş. Ve ayağını nereye bastığına en çok dikkat eden ya da gözleri en keskin olanlar birdenbire, örümceğin eli ya da bacağının üzerinde olduğunu yahut yüzünde koşturduğunu, bazen de şişman ve siyah gövdesini burnuna yerleştirip gözlerinin içine baktığını görmüş. Örümceğin değdiği insanın bedenine alevden dikenler batıyor, ölene kadar da cehennem ateşleriyle kavruluyormuş.

Örümcek bazen ortada görünmüyor, sonra birden beliriyormuş: Bir aşağıdaki vadide, bir yukarıdaki tepedeymiş; çimlerin arasında geziyor, çatıdan sarkıyor, aniden yerden fırlıyormuş. Öğle vakti insanlar yulaf lapalarının başında otururken masanın altında onları izliyor ve daha korkup yerlerinden fırlamalarına kalmadan hepsinin elleri üzerinden koşup evin babasının başına oturuyormuş. Oturduğu yerden masayı izlerken temas ettiği her şey siyaha dönüyormuş. Geceleri insanların yüzüne düşüyor, ormanda karşılarına çıkıyor, ahırda peşlerine takılıyormuş. İnsanlar ondan kaçamıyormuş, arayınca bulunmuyormuş ama hep bir yerlerden çıkıyormuş; insanlar ne uyanıkken ne uyurken kendilerini koruyabilir olmuş. Açık havada bir ağacın dalında otururken kendilerini en güvende hissettikleri bir zamanda sırtlarından yukarı bir ateş tırmanıyormuş ve örümceğin ateşli ayaklarını enselerinde hissediyor, omuzlarının üstünden onlara baktığını görüyorlarmış. Örümcek, beşiğindeki bebeği ya da ölüm döşeğindeki ihtiyarı bile esirgemiyormuş; benzeri görülmemiş bir veba gibiymiş ve getirdiği ölüm kadar korkuncunu daha evvel

kimse yaşamamış. Ölümden de beter olanı ise her yerde olan ve hiçbir yerde olmayan örümceğe karşı duyulan isimsiz korkuymuş. Kendilerini güvende hissettiklerinde ölüm birden gelip insanların gözlerinin içine bakıyormuş.

Bu dehşet durumun haberi gecikmeden kaleye ulaşmış elbette, orada da korku ve tarikat kurallarının imkân verdiğince kavgaya sebep olmuş. Von Stoffeln daha önce hayvanlarını vuran bu belanın onları tekrar ziyaret etmesinden korkuyormuş, rahibin ölmeden önce söylediği bazı şeyler de ruhuna sıkıntı veriyormuş. Rahip ona, köylülere yaptığı tüm eziyetlerin dönüp onu bulacağını söylemiş ama von Stoffeln o zaman ona inanmamış çünkü Tanrı'nın bir köylüyü bir şövalyeden ayıracağını düşünüyormuş, aksi takdirde onları bu kadar farklı yaratmazmış. Ama şimdi her şeyin rahibin söylediği gibi olmasından korkmaya başlamış ve bu yüzden şövalyelerini sertçe azarlayıp düşüncesiz laflarından dolayı hepsinin ağır şekilde cezalandırılacağını söylemiş. Fakat şövalyeler suçu üstlenmek istememişler, her biri suçu diğerine atmış ve kimse dile getirmese de her şeyin müsebbibinin von Stoffeln olduğunu düşünüyorlarmış çünkü olan biten her şeyden o sorumluymuş. Onun ardından da kale hakkında en düşüncesiz lafları eden ve von Stoffeln'i bu yeni inşaat ve mağrur gölgelik için kışkırtan hayli genç bir Leh şövalyeyi suçlu buluyorlarmış. Oldukça genç olmasına karşın bu şövalye hepsinden daha azılı biriymiş ve cüretkârca bir şey yapılacağı zaman hemen atılıyormuş; âdeta bir kâfir gibi ne Tanrı'dan ne Şeytan'dan korkarmış.

Bu şövalye, dile dökemeseler de diğerlerinin neler düşündüğünü kestirebiliyor ve gizli korkularını da hissedebiliyormuş. Bu yüzden onlarla dalga geçmiş ve bir örümcekten korkuyorlarsa ejderhalara karşı ne yapacaklarını sormuş. Sonra tepeden tırnağa silahlanmış ve örümceği atıyla ezmeden, elleriyle parçalamadan geri dönmeyeceğini söyleyip vadiye doğru yola çıkmış. Etrafında vahşi köpekler oynaşıyor, omzunda bir doğan oturuyor, eyerinden mızrağı sarkıyor ve atı neşeyle şaha kalkıyormuş; şövalyeler yarı korku içinde, yarı

sinsi bir neşeyle onun kaleden uzaklaşmasını izlemişler; akıllarında Bärhegen'de o düşmana karşı dünyevi silahların işlemediğini gördükleri gece varmış.

Atını köknar ağaçlarıyla dolu ormanın kenarından en yakın çiftliğe sürerken keskin gözleriyle etrafına bakıyormuş. Evi ve etrafındaki insanları görünce köpeklerine seslenip doğanının başındaki örtüyü çıkarmış. Hançeri de kınında tıngırdıyormuş. Doğan şaşkın gözlerini şövalyeye çevirip işaretini beklemiş ve sonra havalanmış. Hemen yanında yürüyen köpekler de ulumaya başlamışlar ve kuyrukları bacaklarının arasında koşturmuşlar. Şövalye onlara seslenmiş ama nafile, hayvanlar ona geri dönmemişler. Sonra atını insanlara doğru sürmüş, onları sorgulamak istiyormuş. Köylüler onun yaklaşmasını bekliyorlarmış. Sonra dehşetle haykırıp ormana ve koyağa doğru koşmaya başlamışlar, örümcek şövalyenin miğferi üzerinde oturuyormuş. Siyah ve aykırı büyüklükteki örümcek zehirli ve tehlikeli gözlerle etrafına bakıyormuş. Şövalye aradığı şeyi başının üzerinde taşımasına rağmen bunun farkında değilmiş; hayli öfkelenmiş ve atını insanların peşinden sürmüş, hiddetle onlara bağırmış, atını daha hızlı sürmüş, daha yüksek sesle kükremiş ve en sonunda atıyla birlikte sarp kayalıklardan vadiye düşmüş. Bedeni ve miğferi orada bulunmuş. Örümcek yakıcı bacaklarını adamın başına koyarak adamın beyninde ateşler yakmış ve ölene kadar korkunç alevlerle onu kavurmuş.

Bunun üzerine korku kaleye geri dönmüş; kendilerini içeri kilitlemişler ama yine de güvende hissetmiyorlarmış. Manevi olarak silahlanmayı düşünmüşler ama uzun bir süre boyunca yetkin ve buna cesaret edebilecek kimse gelmemiş akıllarına. En sonunda para teklif edip dil dökerek uzaktan bir rahip getirtmişler; rahip yanındaki kutsal su ve kutsal dualarla kötü düşmana karşı savaşmaya hazır olduğunu söylemiş. Ama dualar okuyarak ve oruç tutarak güçlenmek yerine sabah şövalyelerle birlikte kahvaltı etmiş, yediği geyik ve ayı etiyle içtiği kadehlerin haddi hesabı yokmuş. Bir yanda o manevi kahramanlıklarından, diğer yanda şövalyeler dünyevi kah-

ramanlıklarından bahsediyormuş. İçki su gibi akmış ve örümceği unutmuşlar. Sonra birdenbire tüm yaşam durmuş, eller şaşkın bir şekilde kadehlerin ya da çatalların üzerinde donmuş, tüm ağızlar açık kalmış ve tüm gözler tek bir yöne dönmüş; yalnızca von Stoffeln kadehini bitirip kâfir topraklarında yaptığı bir yiğitliği anlatmaya koyulmuş. Ama büyük örümcek başının üzerinde oturmuş, masadakilere bakıyormuş. Von Stoffeln onu hissetmemiş. Ama sonra beyninde ve kanında alevler akmaya başlamış, korkunç bir şekilde haykırıp ayağa fırlamış ve elini başına atmış ama örümcek artık orada değilmiş, korkutucu hızıyla tüm şövalyelerin yüzlerinden geçmiş ve kimse onu durduramamış; sırayla hepsi alevlerle kavrulup haykırmaya başlamışlar ve örümcek rahibin kel başının üzerinde durup bu dehşetengiz sahneyi izlemiş. Rahip tepeden tırnağa onu kavuran alevleri söndürmek için kadehini kullanmış ama örümcek bu silahtan etkilenmemiş ve son şövalyenin haykırışı duyulana, son nefesi çekilene kadar oturduğu yerden kalkmadan korkunç sahneyi izlemiş.

Kalede yalnızca köylülerle hiç dalga geçmemiş olan az sayıda hizmetçi hayatta kalmış; olayların ne kadar korkunç olduğunu onlar anlatmışlar. Şövalyelerin başlarına geleni hak ettikleri hissi köylüler için bir teselli olmamış, aksine korkuları daha da artmış. Bazıları kaçmaya çalışmışlar. Vadiden ayrılmak isteyenler örümceğin eline düşmüş, cesetleri yolda bulunmuş. Bazıları ise yüksek dağlara kaçmışlar ama örümcek zaten oradaymış ve kurtulduklarını düşündükleri sırada birinin sırtında, birinin yüzünde belirmiş. Canavar giderek daha kötücül, daha şeytani bir hale geliyormuş. Artık beklenmedik bir şekilde ortaya çıkıp ölüm getirmiyormuş; bilakis çimlerin arasında insanların önünde oturuyor ya da bir ağaçtan sarkıp zehirli bir şekilde kurbanına bakıyormuş. İnsanlar ayaklarının onları taşıyabildiği kadar kaçıyorlarmış ama nefesleri kesilip de durduklarında örümcek gelip önlerinde duruyor, zehirli bir şekilde onlara bakıyormuş. Tekrar kaçıp tekrar durduklarında örümcek yine karşılarında beliriyormuş ve tekrar kaçamayacak haldelerse yavaşça üzerlerine

gidip ölüm götürüyormuş. Kimileri umutsuzluk içinde örümceği öldürüp öldüremeyeceklerini denemişler; çimlerin arasında otururken ona elli kiloluk taşlar atmışlar, üzerine sopalar ve baltalarla saldırmışlar. Ama hepsi nafileymiş; en ağır taş onu ezemiyormuş, en keskin balta onu yaralayamıyormuş, bir an sonra zarar görmemiş bir biçimde insanların üstlerine tırmanıyor, yüzlerine oturuyormuş. Kaçmak, karşı koymak, her şey nafileymiş. Tüm umutlarını kaybetmişler ve vadiye umutsuzluk dolmuş, dağlara ümitsizlik yerleşmiş.

Canavar yalnızca tek bir eve dokunmamış, orada hiç görülmemiş; bu ev Christine'in yaşadığı, çocuğu çaldığı evmiş. Christine'in kocasına ıssız bir otlakta saldırmış, adamın cesedini diğer kurbanlara nazaran daha korkunç bir halde bulmuşlar, bedeni hırpalanmış haldeymiş ve yüz hatları tasavvur edilemez bir acıyla çarpılmış; en korkunç gazabını ona göstermiş, onu en korkunç kavuşmaya hazırlamış. Ama neler olup bittiğini kimse görmemiş.

Örümceğin bu eve hiç girmemesi orayı sona saklamak istediğinden mi, yoksa oraya gitmekten imtina ettiğinden miymiş kimse bilmiyormuş.

Ama korku diğer yerlere uğradığı gibi oraya da uğramış.

Dindar kadın sağlığına kavuşmuş ve kendisi için kaygılanmasa da fedakâr yavrusu ve onun kız kardeşi için korkuyormuş. Gece gündüz onları düşünüyormuş ve gözüpek büyükanne de onun gibi endişeliymiş. Onları gözetmesi ve masum çocukları korumaları için onlara güç verip aydınlatması için birlikte Tanrı'ya dua ediyorlarmış.

Uzun geceler boyunca nöbet tuttuklarında örümceğin karanlık bir köşeden onlara baktığını ya da pencereden içeriyi izlediğini görür gibi oluyor, büyük bir korkuya kapılıyorlarmış zira çocukları örümcekten kurtarmak için ne yapabileceklerini bilmiyorlarmış, dolayısıyla Tanrı'ya daha hararetli bir şekilde dua edip yardım istiyorlarmış. Farklı türden silahlar toplamışlar ama taşın ağırlığını, baltanın keskinliğini kaybettiğini duyduklarından bunları tekrar bir kenara bırakmışlar. Sonra annenin aklına bir fikir gelmiş ve giderek aklına yerleşmiş: Birisi örümceği eliyle tutmaya cesaret edebilirse

belki de onu alt etmek mümkün olabilirmiş. Sonra taş işe yaramadığında örümceği eliyle ezmeye çalışanların da başarısız olduklarını duymuş. Yine de örümceği ezemeyecek olsa bile onu tutmayı başarabilirse Tanrı'nın ona, örümceği kimseye zarar veremeyeceği bir yere koyması için güç vereceğini düşünmüş. Mahir ustaların kayanın ya da tahtanın içine açtığı deliklere çaktıkları çivilerle ruhları hapsedebildiklerini duymuşluğu varmış ve bu ruhlar çiviler çıkarılmadığı sürece içine çekildikleri tuzaktan kurtulamıyorlarmış.

Bu işe kalkışmak için giderek artan bir istek duyuyormuş. Kendine en yakın direğe, beşiğin başına oturduğu sırada sağ tarafında durana bir delik açmış, sonra deliği sıkıca kapayacak bir kapak hazırlamış, üzerine kutsal su serpmiş, yanına bir çekiç koymuş ve gece gündüz, kendisine bu işi yapabilecek gücü vermesi için Tanrı'ya dua etmeye başlamış. Ama arada sırada et ruhtan ağır basıyor ve uyku gözlerini kapıyormuş. Sonra rüyasında örümceği oğlunun altın buklelerinin üzerinden ona bakar halde görünce sıçrayarak uyanıp ellerini oğlunun başına uzatıyormuş. Oğlunun başının üzerinde örümcek olmuyor, bunun yerine yüzünde bir gülümseme oluyormuş; rüyalarında bir melek görünce gülümseyen çocukların gülümsemesi. Ama anne odanın dört köşesinde örümceğin zehirli gözlerini arıyor, uzun süre uykuya dalamıyormuş.

Yine böyle uykuyu sert bir şekilde kendinden uzak tuttuğu zamanlardan birinde uyku ağır basmış ve kadını sarmış. Sonra rüyasında çocuğunu kurtarmak için ölen rahibin uzak bölgelerden gelip bağırdığını duymuş: "Uyan, kadın, uyan, düşmanın geldi!" Üç kez böyle seslenmiş ve kadın ancak üçüncü sefer uykunun sıkı zincirlerinden kurtulabilmiş ve ağır gözkapaklarını zar zor açınca zehirle şişkin örümceğin küçük yatağın üzerinde oğlunun yüzüne doğru yavaşça ilerlediğini görmüş. O anda aklına Tanrı'yı getirmiş, elini uzatmış ve hızlıca örümceği tutmuş. Elinden koluna, kolundan kalbine ateşten ırmaklar akmaya başlamış ama anne yüreği ve sevgisi sayesinde örümceği tutmaya devam etmiş ve Tanrı da ona dayanma gücü vermiş. Ölümden bin kat büyük bir ıstırap içinde bir eliyle

örümceği hazırlamış olduğu deliğe tıkmış ve diğer eliyle kapağı kapamış. Sonra üzerine çiviyi çakıp kapağı tutturmuş.

Deliğin içinden, fırtınalar denize vurduğunda çıkan büyük kükreme ve çağlama sesleri yükselmiş, evin temeli sarsılmış ama kapak yerindeymiş ve örümcek içeride kalmış.

Gözüpek anne çocuğunun hayatta kalmış olmasından ötürü sevinçliymiş, merhameti için Tanrı'ya teşekkür etmiş ve diğer herkes gibi ölmüş ama anne yüreği acısını dindirmiş. Melekler, yaşamlarını başkaları için veren, her şeylerini Tanrı ve sevdikleri için feda eden tüm kahramanların bulunduğu Tanrı'nın tahtına kadar onun ruhuna eşlik etmişler. Böylelikle kara ölüm son bulmuş. Vadiye sükûn ve yaşam geri dönmüş. O zamandan itibaren kara örümcek bir daha görülmemiş, zira o delikte kapana kısılmış halde kalmış ve bugün de halen daha o deliğin içinde."

"Ne, şu siyah tahta parçasında mı?" diye haykırdı vaftiz anası ve sanki bir karınca yuvasının üzerine oturmuş gibi ayağa sıçradı. Yemek yerken o tahtanın yanında oturduğu için sırtında bir yanma hissetti, arkasını dönüp sırtını sıvazladı ama kara örümceğin sırtında durduğu korkusundan kurtulamadı. Diğerlerinin de içleri daralmıştı ama büyükbaba susuyordu. Üzerine büyük bir sessizlik çökmüştü. Kimse anlatılanlarla dalga geçmeye cesaret edemiyordu ama inandıklarını kabul etmeye de hevesleri yoktu; herkes kendi sözcüklerini seçmeden önce diğerlerinin ne diyeceğini duymak istiyordu zira insan en az hata yapmayı böyle başarır. O anda koşarak ebe geldi ve onları birkaç kez çağırdığını ama kimseden cevap alamadığını söyledi. Yüzü kıpkırmızıydı, sanki örümcek yanaklarında gezmiş gibi. Onları azarlamaya başladı ve ne kadar bağırırsa bağırsın kimsenin cevap vermediğini söyledi. "Gerçekten olur şey değil; yemek pişince kimse masaya gelmek istemiyor ama sonra yemekler soğuyunca beni suçlayacaksınız, oh ne âlâ. Masaya koyduğumuz güzel etler soğuduktan sonra yenmez, insana dokunur." Bunun üzerine insanlar ayağa kalktılar ama herkes yavaş yürüyordu çünkü kimse kapının yanına ilk varan olmak istemiyordu. Önden büyükbabanın gitme-

si gerekirdi. Yemek yemeye hevesli olmadığını gösterme eylemi bu defa geleneklerden kaynaklanmıyordu; kendini korkunç bir yerin eşiğinde bulan insanların çekincesi vardı üzerlerinde ama içeride çekinecek bir şey yoktu. Masanın üzerinde yeni doldurulmuş şarap kadehleri ışıl ışıldı, iki tane parlayan domuz budu âdeta göz alıyor, koyun ve dana etlerinin üzeri tütüyordu, aralarında taze örgü ekmekler, yanlarında turta dolu tabaklar vardı, içi üç çeşit kekle dolu tabaklar da mevcuttu ve tatlı çay fincanları da eksik değildi. Çok güzel bir manzaraydı ama insanların gözü bunları görmüyordu, zira hepsi de örümceğin zehirli gözlerinin odanın bir köşesinden ya da etlerin üzerinden onlara bakıp bakmadığını kontrol etmekle meşguldü. Ortalarda örümcek yoktu ama kimse münasip olan iltifatlarda bulunmamıştı: Ev sahiplerinin bu kadar yemeği neden çıkardığını, bu kadar yemeği kimin yiyebileceğini sormamış, zaten çok yediklerini söylememişlerdi. Hepsi masanın bir ucuna üşüşmüştü ve kimse masanın diğer ucuna oturmak istemiyordu.

Misafirlere boş yerlere geçmeleri söylendi ama nafile; hepsi yerlerine çivilenmiş gibi duruyordu. Çocuğun babası bardakları dolduruyor ve misafirlere gelip kadeh kaldırmalarını söylüyordu ama nafile. En sonunda vaftiz anasının koluna girdi ve makul olmasını, diğerlerine iyi örnek olmasını söyledi. Ama kadın hatırı sayılır bir güçle ona direndi ve dünyaları verse yine oraya oturmayacağını söyledi. "Biri sırtıma bir demet ısırgan sürtüyormuş gibi hissediyorum zaten, o direğin yanına otururum sırtımda o korkunç örümceği hissederim kesin."

"Bu senin suçun büyükbaba," dedi büyükanne. "Neden böyle şeylerden bahsediyorsun? Bu hikâyeler artık bir işe yaramıyor, ayrıca bütün haneye zarar verebilirler. Bir gün sınıf arkadaşları, büyükannelerinin pencere direğine kilitli bir cadı olduğunu söyledikleri için çocuklar okuldan eve ağlayarak gelirse o zaman görürsün."

"Sessiz ol büyükanne," dedi büyükbaba. "Bugünlerde insanlar her şeyi kısa bir süre sonra unutuyorlar, kimse artık eskisi gibi hafızasında bir şey tutmuyor. Hikâyeyi dinlemek istediler ve insanların

kendi kafalarında bir şeyler canlandırmasındansa gerçeği duymaları daha iyi; gerçekler hanemize onursuzluk getirmez. Ama şimdi gelin ve oturun, alın bakın, pencere direğinin önüne ben oturacağım. Korkmadan ya da çekinmeden bin kez burada oturmuşluğum var, tehlike yok. Yalnızca kötü düşünceler aklıma geldiğinde, Şeytan'ın kullanabileceği şeyler düşündüğümde okşanan bir kedi mırlaması gibi bir ses duyar gibi oldum ve garip bir hissin sırtımdan yukarı tırmandığını hissettim. Onun dışında içeride bir fare kadar sessiz ve dış tarafta Tanrı unutulmadığı sürece o içeride beklemek zorunda."

Misafirler bundan cesaret alıp oturdular ama kimse büyükbabaya pek yaklaşmadı. En sonunda vaftiz olan çocuğun babası servis yapmaya başlayabildi ve yanındakinin tabağına dev bir parça kızartma koydu. Yanındaki, kendine bir parça et kestikten sonra çatalına başparmağıyla destek olarak geri kalanını öbür yanındakinin tabağına koydu. Et parçası bu şekilde tabaklara servis edilmeye devam edildi ve en sonunda birisi etin kendisine yeteceğini ve daha epey et olduğunu söyledi; sonra yeni bir dilim dolaştırılmaya başlandı. Çocuğun babası kadehleri ve tabakları doldururken misafirler adamın yorucu bir gün geçirdiğini söyledi. Bu esnada ebe, safran ve tarçın eklenmiş tatlı çayla dolaşmaya başladı ve isteyenin çekinmemesi gerektiğini zira herkese yetecek kadar olduğunu söyledi. Arzu edenlerin şarabına çaydan ekledikten sonra kendisinin de çok sevdiğini, şarabın içimini kolaylaştırdığını ve baş ağrısı oluşmasını engellediğini belirtti. Yiyip içtiler. Ama insanlar masaya daha yeni oturduklarında genellikle oluşan gürültü dinince bir sessizlik oluştu ve yüzlere ciddi bir ifade oturdu; herkesin örümceği düşündüğü belliydi. Büyükbabanın arkasındaki direğe kaçamak bakışlar atılıyordu ama herkes konuyu tekrar açmaktan imtina ediyordu. Sonra birdenbire vaftiz anası çığlık attı ve sandalyesinden düşecek gibi oldu.

Duvardaki direğin önünden bir sinek geçince örümceğin kara bacaklarını delikten dışarı çıkardığını düşünmüştü ve bütün bedeni tir tir titriyordu. Bir süre sonra kahkahalar kesildi. Kadının korkmuş olması örümcekten bir kez daha bahsedebilmeleri için bahane

olmuştu ve bu hoşlarına gitmişti zira bir mesele bir kez ruhumuza dokundu mu ondan kurtulmak kolay olmaz.

"Peki, Kuzen," dedi yaşlı olan vaftiz babası, "örümcek delikten hiç çıkmış mı, yoksa yüzlerce yıldır olduğu yerde mi kalmış?" "Aman be," dedi büyükanne, "o konudan konuşmasak daha iyi, bütün gün başka şey konuşulmadı zaten." "Lütfen, büyükanne," dedi Kuzen, "bırak kocan konuşsun, zamanımızı harika bir şekilde geçirmemizi sağladı ve kimse her şeyin senin başının altından çıktığını söylemeyecek, sen Christine'in soyundan değilsin. Ve hakkında konuşmazsak hikâye üstüne düşünmeyi bırakmış olmuyoruz, dolayısıyla başka bir şey de konuşamayacak ve güzel zaman geçiremeyeceğiz. Evet, büyükbaba, eşin de izin verdiğine göre konuş bakalım." "Madem ısrar ediyorsunuz, o zaman konuşun ama başka şeylerden bahsetsek daha güzel olur, özellikle de gece olmadan," dedi büyükanne.

Bunun üzerine büyükbaba tekrar söze başladı ve herkes ona döndü: "Başka pek bir şey yok ama bildiklerimi anlatayım. Belki bugün de hikâyeden bir ders çıkaran olur, dinlemekten zarar çıkmaz.

İnsanlar örümceğin kapana kısılmış halde olduğunu öğrenip hayatlarının güvende olduğunu fark ettiklerinde kutlu ve yüce Tanrı'yla birlikte cennette yaşadıklarını düşünmeye başlamışlar ve uzun bir süre boyunca her şey iyi gitmiş. Tanrı'ya tapmış, Şeytan'dan kaçmışlar ve kaleye yeni taşınan şövalyeler de Tanrı'nın eline saygı duyuyorlarmış ve yumuşak bir yönetimle köylülerin refaha erişmesini sağlamışlar.

Ama herkes bu eve sanki bir kiliseymiş gibi huşuyla bakıyormuş. İlk başlarda önünden geçerken ürperiyorlarmış zira korkunç örümceğin hapishanesinden kolayca kurtulabileceğini, ıstıraplarının geri dönmesinin ve Şeytan'ın gücünü tekrar hissetmelerinin işten bile olmadığını düşünüyorlarmış. Ama bir süre sonra Tanrı'nın gücünün çok daha büyük olduğunu fark etmişler ve hepsi için ölen annenin hatırına onun çocuklarına yardım edip kendi başlarının çaresine bakacak yaşa gelene kadar karşılık beklemeden çiftliğin bütün işlerini yapmışlar. Şövalyeler evde bir kaza olup da örümceğin serbest

kalması riskine girmek istemediklerinden onlara yeni bir ev inşa etmeleri için izin vermişler ve bunu kabul ettikleri takdirde içlerini dehşetle dolduran canavara karşı korkularını bastıramayan pek çok komşuları da onlara yardımcı olmaya gönüllüymüş ama yaşlı büyükanne yeni bir ev istemiyormuş. Yeğenlerine, örümceğin Baba, Oğul ve Kutsal Ruh sayesinde orada kapana kısılmış olduğunu, bu üç kutsal isim evde zikredildiği, masada bu üç kutsal isim adına yenilip içildiği sürece örümcekten korunduklarını, herhangi bir kaza sonucu örümceğin deliğinden çıkamayacağını söylüyormuş.

Bu masada arkalarında örümcek varken Tanrı'ya ne kadar ihtiyaçları olduğunu ve onun ne kadar güçlü olduğunu unutmayacaklarmış; dolayısıyla örümcek onları Tanrı'ya sığınmalarını ve Şeytan'a rağmen onlara kurtuluşu hatırlatacağını söylemiş. Ama yüz saatlik uzaklıktaki bir yerde bile Tanrı'ya sırtlarını dönerlerse örümcek ya da belki de bizzat Şeytan onları bulurmuş. Çocuklar bunu anlamış ve evde kalmışlar, Tanrı korkusuyla büyümüşler ve Tanrı'nın inayeti evin üzerindeymiş.

Annesinin ona bağlı olduğu kadar annesine bağlı olan erkek çocuk heybetli bir adam olmuş, Tanrı ve insanlar tarafından seviliyormuş ve şövalyelerin de gözdelerindenmiş. Bu sebepten ötürü dünyevi nimetlerle ödüllendirilmiş ama Tanrı'yı unutmamış ve cimri olmamış; ihtiyaç zamanlarında başkalarının yardımına koşuyor, kendisi dara düştüğünde onların da yardımına gelmelerini umuyormuş, kendisi yardım edemeyecek kadar zayıf düştüğündeyse Tanrı ve insandan şefaatçi oluyormuş. Bilge bir eşle kutsanmış ve muazzam bir huzurları varmış. Bu yüzden çocukları Tanrı sevgisiyle, refah içinde büyümüşler ve ikisi de geç yaşında, huzurlu bir şekilde ölmüş. Ailesi Tanrı korkusu ve doğruluktan sapmamış.

Tanrı'nın inayeti tüm vadinin üzerinde yükseliyormuş, tarlalarda ve ahırlarda mutluluk, insanlar arasında huzur varmış. İnsanlar korkunç olaydan derslerini almışlar ve sıkı sıkıya Tanrı'ya tutunuyorlarmış; yaptıkları şeyleri onun adına yapıyorlarmış ve biri bir diğerine yardım edebilecek durumduysa hemen koşuyormuş. Kale artık eza

değil, iyilik kaynağıymış. Kâfir topraklarında verdikleri savaşlar çoğaldığı ve kılıç tutan tüm ellere ihtiyaç olduğu için kalede daha az şövalye kalmış; kalede kalanlar her gün büyük ölü salonuna bakıp ibret alıyor, örümceğin gücünün köylüler üzerinde olduğu gibi şövalyeler üzerinde de etkili olduğunu hatırlıyor ve ister köylü ister şövalye, Tanrı'nın hepsinin üzerinde güç sahibi olduğunu tekrar fark ediyorlarmış.

Mutlu ve kutlu halde nice seneler geçmiş ve vadi övgüyle anılır olmuş. Evler büyükmüş, ambarları ağzına kadar doluymuş, sandıklarına altın paralar girmiş, hayvanları dağdaki ve vadideki en iyi hayvanlarmış, kızları tüm ülkeye nam salmışlar ve oğulları gittikleri her yerde hoş karşılanıyormuş. Ve bu şöhret Yunus'u saklayan keneotu gibi tek gecede yok olmamış* ve nesilden nesle devam etmiş çünkü oğullar da babaları gibi Tanrı korkusuyla, şerefli bir şekilde yaşıyorlarmış. Ama nasıl ki en iyi beslenen, en iyi sulanan ve en çok meyve veren armut ağacı bir kurttan ötürü çürüyüp ölüyorsa Tanrı'nın nimetleri üzerlerine olan insanların içine de bir kurt girebilir. İnsanlar şişinmeye başlayıp kör olabilir, nimetleri görüp Tanrı'yı ve zenginliği görüp zenginliği vereni unutabilirler; İsrailoğulları misali kendilerini gözeten Tanrı'dan yüz çevirip altın buzağıya yönelebilirler.**

Nesiller gelip geçtikten sonra vadiye başka topraklardan getirilen yabancı kadınların beslediği kibir ve gurur hâkim olmuş. Mağrur kıyafetler giymeye, parıltılı mücevherler takmaya başlamışlar ve bundan kutsal eşyalar bile etkilenmiş. Dua ederken yüreklerinin Tanrı'ya yönelmiş olması gerekirken gözleri tespihin altın tanelerine takılıyormuş. Tapınmanın yerini kibirle gösteriş almış, kalpleri Tanrı'ya ve insana karşı sertleşmiş. Tanrı'nın emirlerini umursamamaya başlamışlar, tapınma ve tapınanlarla dalga geçmişler; zira kibrin ya da paranın çok olduğu yerde insanlar kendi arzularını bilgelik zannederler ve bu bilgeliğin Tanrı'nın bilgeliğinden yüce olduğu

---

* "RAB Tanrı Yunus'un üzerine gölge salacak, sıkıntısını giderecek bir keneotu sağladı..." Kitab-ı Mukaddes, Yunus, 4:6. *–yhn*

** *Bkz.* Kitab-ı Mukaddes, Mısır'dan Çıkış 32:1-24. *–yhn*

sanrısına kapılırlar. Nasıl ki şövalyeler bir zamanlar onlara işkence etmişse şimdi de onlar kendi çalışanlarına, hizmetçilerine ve ırgatlarına eziyet etmeye, kendileri az çalışıp diğerlerini ise çok çalıştırmaya başlamışlar. Hizmetçilerinden ve ırgatlarından daha çok iş talep ettikçe onları aklı olmayan hayvanlar gibi görmüş ve onların da korunması gereken ruhları olduğunu düşünmemişler. Çok para ya da kibir olan yerde inşaatlar başlar ve bir ev diğerinden daha güzel olur. Eskiden şövalyelerin yaptığı gibi, köylüler de inşaata başlamış ve eskiden şövalyelerin onlara eziyet ettiği gibi onlar da hizmetçilerine ve hayvanlarına eziyet etmeye başlamışlar zira inşaat iblisi kulaklarına fısıldıyormuş. Bu değişiklikler eski görkemi süren bu eve de uğramış.

Örümcek deliğe kapatıldıktan sonra yaklaşık iki yüz yıl geçmiş, bu evin reisi zeki ve güçlü bir kadın olmuş; Lindaulu değilmiş ama Christine'le pek çok ortak özelliği varmış. O da yabancı topraklardan gelmiş, kibirli ve gösteriş meraklısıymış, tek bir oğlu varmış; kocası ise görevi esnasında ölmüş. Oğlu yakışıklı, iyi huyluymuş, insanların ve hayvanların dostuymuş; kadın onu çok seviyormuş ama bunu göstermiyormuş. Sürekli olarak üzerinde tahakküm kuruyor ve anlattığı şekilde yapmadığı sürece oğlunun hiçbir yaptığını beğenmiyormuş. Epey zamandır yetişkin olmasına karşın köy gençlerine katılmasına ve yanında kendisi de olmadığı zaman kilise panayırına katılmasına izin vermiyormuş. En sonunda uygun bir yaşa geldiğini düşündüğünde ona akrabaları arasından kendi beğendiği bir eş seçmiş. Çocuğun artık bir yerine iki efendisi varmış ve ikisi de hem kibirli hem gösteriş meraklısıymış. Kendileri öyle olduğu için Christen'ın da öyle olmasını istiyor, mizacı gereği neşeli ve dostane davranan çocuğa efendisi olduğunu göstermekten geri durmuyorlarmış.

Evin eskiliği uzun bir süredir içlerinde dert imiş. Onlar kadar zengin olmayan komşularının yeni evleri olduğu için kendi evlerinden utanıyorlarmış. Örümcek ve büyükannenin söyledikleri halen hatırlanıyormuş, yoksa eski ev uzun zaman önce yıkılırmış ama

herkes yıkıma karşıymış. Ama evde oturanlar bunun, yeni bir evin zevkini tatmalarını istemeyenlerin söylencesi olduğunu düşünmeye başlamışlar. Hem eski evde kendilerini giderek daha rahatsız hissetmeye başlamışlar. Masaya oturduklarında arkalarında usulca mırlayan bir kedi varmış ya da direkteki kapak sessizce deliğinden çıkacak da örümcek sırtlarına atlayacakmış gibi hissediyorlarmış. Deliği kapalı tutan hissiyat onlarda yokmuş ve bu yüzden tekrar açılmasından hayli korkuyorlarmış. Dolayısıyla yeni bir ev inşa etmeye karar vermişler, böylelikle örümcekten korkmalarına da gerek kalmayacağını düşünmüşler. Eski evi de hizmetçilerine bırakacaklarmış, zaten kibirli yaşam tarzlarında onlara ayak bağı oluyorlarmış.

Christen durumdan hiç hoşnut değilmiş, yaşlı büyükannenin anlattıklarını biliyor ve ailenin nimetlerinin aile evine bağlı olduğuna inanıyormuş. Örümcekten de korkmuyor ve burada, masanın başında oturduğunda normalde olduğundan daha içten dua edebildiğini düşünüyormuş. Böyle düşündüğünü söylemiş ama annesi ve karısı ona susmasını, onların hizmetkârı olduğunu söylemişler. O da susmuş ama onlar etrafta yokken acı acı ağlıyormuş.

Şu demin oturduğumuz ağacın altına buralarda kimsenin sahip olmadığı türden bir ev inşa edeceklermiş.

İnşaata dair hiçbir şey bilmedikleri ve yeni evlerinin cakasını satmaya çok hevesli olduklarından, kibirli sabırsızlıklarıyla inşaat esnasında işçilere ve hayvanlara eziyet etmiş, onları acımasızca dövmüşler; kutsal bayramları umursamamışlar ve hatta geceleri dinlenmelerine bile izin vermemişler. Hatta o zamanlar âdet olduğu üzere karşılıksız yardıma gelen komşular, kendi işleriyle ilgilenmek için evlerine döndüğünde bile arkalarından kötü dileklerde bulunuyorlarmış.

Ev dikilip kapı eşiğine ilk çivi çakıldığında delikten, ıslak saman yakıldığında yükselen türden bir duman yükselmiş; işçiler endişeli bir şekilde başlarını iki yana sallamışlar ve yeni yapının çok ayakta durmayacağının açık olduğunu söylemişler. Kadınlar ise onlara gülmüş ve bu işarete aldırış etmemiş. En sonunda ev bitince içine ta-

şınmışlar, içini duyulmamış bir debdebeyle döşemişler ve yeni evleri için ziyafet vermişler. Bu ziyafet üç gün üç gece sürmüş ve davete icabet edenlerin çocukları ve onların çocukları bütün Emmenthal'de senelerce bu ziyafeti konuşmuş.

Üç günlük ziyafet süresince bütün evde, okşanan bir kedinin mırlamasına benzediği söylenen bir ses duyulmuş. Ama aramalarına rağmen evde kedi bulamamışlar. O zaman insanlar huzursuz olmaya başlamışlar ve kusursuz bir ziyafet olmasına karşın çoğu insan evden kaçmış. Yalnızca kadınlar bir şey duymuyor ve kimseye aldırış etmiyorlarmış zira yeni evleriyle birlikte istedikleri her şeyi elde ettiklerini düşünüyorlarmış.

Evet, kör olan güneşi bile görmez ve sağır olan gökgürültüsünü bile duymaz. Yeni evin kadınları son derece neşelilermiş, gün geçtikçe daha da kibirli hale geliyor ve örümceği akıllarına bile getirmiyorlarmış. Yeni evlerinde yalnızca temizlik yapıp yemek yiyerek çalışmadan şatafatlı bir yaşam sürüyorlarmış; insanların onlar için yaptığı hiçbir şeyi beğenmiyor, Tanrı'yı akıllarına bile getirmiyorlarmış.

Hizmetçiler eski evde kalmış, istedikleri gibi yaşıyorlarmış ve Christen onları hizaya getirmek istediğinde kadınlar bunu kabul etmiyor, annesi kibirden, karısı ise kıskançlıktan onu azarlıyormuş. Eski eve bir süre sonra düzensizlik hâkim olmuş ve Tanrı'dan korkmamaya başlamışlar; doğru, bir evde efendi olmazsa işin sonu buna varır. Masanın başında bir efendi oturmazsa, evin içinde ve dışında olanları kontrol etmezse en çılgınca davranan kendini en büyük, en alçak olan kendini en iyi sanır.

Tepenin alt tarafındaki evde işler böyleymiş ve bir süre sonra hizmetçiler kontrolsüz bir kedi sürüsü haline gelmiş. Dua nedir bilmez olmuşlar ve Tanrı'nın ne iradesine ne de nimetlerine saygı duymaya başlamışlar. Nasıl ki ev sahibi kadınların kibri sınır tanımıyorsa hizmetçilerin hayvani hal ve lakaytlığının da sınırı yokmuş. Tereddüt etmeden ekmeğin kutsallığına leke sürüyor, masanın üzerinden kaşıklarıyla birbirlerine yulaf lapası fırlatıyor hatta diğerleri-

nin iştahını kaçırmak için yemekleri hayvani bir şekilde pisletiyorlarmış. Komşularıyla dalga geçiyor, hayvanlara eziyet ediyor, tapınmayı küçük görüyor, ilahi gücü inkâr edip kendileriyle sert bir şekilde konuşan rahibin canını sıkmak için ellerinden geleni artlarına koymuyorlarmış; kısacası ne insandan ne Tanrı'dan korkuyor, her geçen gün daha yabani bir hale geliyorlarmış. Irgatlar ve hizmetçiler inanılmaz derecede yabani bir yaşam sürüyorlarmış ama ellerinden gelen her fırsatta birbirlerine eziyet etmekten geri durmuyorlarmış. Irgatlar hizmetçilere eziyet etmenin yeni bir yolunu keşfedemediklerinde içlerinden biri, onları korkutmak ve istediklerini yaptırmak için delikteki örümceği kullanma fikrini ortaya atmış. Kapağa doğru yulaf lapası ve süt fırlatmış ve yüzlerce yıldır bir şey yemediği için içeridekinin şüphesiz aç olduğunu söylemiş.

Bunun üzerine hizmetçiler korku içinde çığlık atmışlar ve her ne isterlerse yapacaklarına dair söz vermişler. Diğer ırgatlar bile korkuya kapılmış. Oyun tekrar edildikçe tehdit bir süre sonra etkisini yitirmiş, hizmetçiler çığlık atmamaya, sözler vermemeye başlamışlar ve diğer ırgatlar da oyuna ortak olmaya başlamışlar. Bir tanesi bıçağıyla kapağa doğru gitmiş ve iğrenç küfürlerle, kapağı çıkaracağını, içeride ne olduğunu görmek istediğini, ne zamandır yeni bir şey görmek için can attığını söylemiş. Bunun üzerine diğerleri tekrar korkuya kapılmış ve tehditleri savunan adam hepsinin efendisi olmuş. Diğerlerine, özellikle de hizmetçi kızlara istediğini yaptırabilir hale gelmiş.

Garip bir adammış, kimse nereli olduğunu bilmiyormuş. Bir kuzu gibi uysal da olabiliyormuş, bir kurt gibi yırtıcı da: Bir kadınla baş başayken bir kuzu gibi uysalmış ama topluluk önünde yırtıcı bir kurt gibiymiş ve herkesten nefret ediyor, eylemleri ve sözleriyle herkesi alt etmeye çalışıyor gibi duruyormuş; kadınlar bu tür erkekleri çok sever, bilirsiniz. Dolayısıyla etrafta başkaları da varken hizmetçi kızlar onun yaptıkları karşısında korkuya kapılıyor, yalnız kaldıklarında ise onu el üstünde tutuyorlarmış. Adamın gözleri farklı renkteymiş ama hangi renkler olduğu anlaşılmıyormuş, ayrıca ikisi de

birbirinden nefret eder, asla aynı yöne bakmazmış ama adam uzun kirpikleri ve öne eğdiği başıyla onları saklıyormuş. Uzun, kıvır kıvır, güzel saçları varmış ama kırmızı mı sarı mı oldukları anlaşılmıyormuş; gölgedeyken muhteşem bir keten sarısıymış ama güneş altında tüm sincap kürklerinden daha kırmızıymış. Hayvanlarına çok eziyet ettiğinden hayvanlar ondan nefret ediyormuş. Tüm ırgatlar adamı arkadaşları olarak düşünürken adam hepsini birbirine karşı kışkırtıyormuş. Üst taraftaki evde oturan kadınlar, tüm hizmetçi ve ırgatlar içinde bir tek onu seviyorlarmış; yalnızca onu evlerine davet ediyorlarmış ve o gidince hizmetçi kızlar iyice yabani bir hal alıyorlarmış. Bunu gördüğü vakit adam bıçağını direğe tutup tehditler savurmaya başlıyormuş, ta ki hizmetçiler ayaklarına kapanana dek. Ama bu oyun da bir süre sonra etkisini kaybetmiş. Hizmetçiler tehdide alışmışlar ve en sonunda yüreği varsa kapağı çıkaracağını ama bunu yapamayacağını söylemeye başlamışlar.

Noel, kutsal gece yaklaşıyormuş. Bu gecenin neden kutsal olduğunu düşünmüyorlarmış elbette; havai yaşamlarından ötürü kutsallıktan uzaklaşmışlar. Kalede yalnızca yaşlı bir şövalye kalmış ve o da dünyevi şeylerden elini eteğini çektiğinden işleri onun yerine rezil bir yaver yürütüyor ve bu durumu suiistimal ediyormuş. Bu yaveri kandırıp kendilerine harika Macar şarabından vermelerini sağlamışlar zira şövalyeler Macaristan'la savaş halindelermiş; köylüler bu asil içkinin gücünü ve ateşini bilmiyorlarmış. Şimşekler ve kasırgalarla korkutucu bir fırtına başlamış. Senenin o döneminde böyle bir fırtına görülmüş şey değilmiş, köpekleri ocağın arkasından çıkaramıyorlarmış. Ama onları kiliseden uzak tutan şey fırtına değilmiş çünkü hava güzel olduğunda dahi kiliseye gitmezlermiş, dolayısıyla efendileri yalnız başına giderken fırtına diğerlerinin kiliseye gitmesini engelliyormuş; eski evde harika şarapla yalnız kalmışlar.

Kutsal akşama küfürler ve danslarla, pis ve fena şeylerle başlamış, ardından yemeğe oturmuşlar. Hizmetçi kızlar et pişirmiş, yulaf lapası hazırlamış ve çalabildikleri tüm iyi yemekleri masaya çıkarmış. Vahşilikleri giderek daha iğrenç bir hal almış, tüm yemekleri

kirletmişler, kutsal olan her şeye saygısızlıkta bulunmuşlar. Daha önce bahsettiğim ırgat, rahiple dalga geçmiş: Ekmeği bölüp şarabını içerken sanki kutsal ayini yönetir gibi yapıp ocağın altındaki köpeği vaftiz etmiş ve küfürde ondan aşağı kalmayan diğerleri dahi korkmaya başlayana kadar bu oyununu sürdürmüş. Sonra bıçağını direkteki deliğe saplayıp küfürler savurarak onlara yeni bir şey göstereceğini söylemiş. Aynı şeyi daha önce pek çok kez yapmış olduğu ve bıçağın kapağı kaldırması pek mümkün olmadığı için diğerleri korkuya kapılmamış, bu yüzden çıldırmışçasına bir tavırla eline bir delgi geçirmiş, korkunç şeyler yapacağını, nelere kadir olduğunu göstereceğini, onları güldüklerine pişman edeceğini, tüylerinin diken diken olacağını söylemiş. Sonra bir hışımla delgiyi direğe daldırmış. Haykırarak ırgatın etrafına üşüşmüşler ama ırgat kimse ona engel olamadan şeytani bir kahkaha atmış ve delgiye tüm gücüyle asılmış. Bütün ev muazzam bir gökgürültüsüyle sallanmış ve günahkâr ırgat yere yığılmış; delikte kırmızı bir ateş çakmış ve tam ortasında büyük, siyah, asırların zehrini biriktirmekten şişkin örümcek oturuyormuş. Fesat bir iştahla kâfirlere bakmış. Günahkârlar ise ölümcül bir korkuyla taşlaşmışlar, hareket edemiyor, korkutucu canavardan kaçamıyorlarmış. Örümcek yavaşça, kötücül bir neşeyle yürüyerek yüzlerinden geçmiş ve hepsine ateşli bir ölüm bahşetmiş. Ev, açlık çeken yüz tane kurt bir araya gelse çıkaramayacakları kadar korkunç bir ulumayla sallanmış. Bir süre sonra benzer acı haykırışlar yeni evden de yükselmiş ve katıldığı kutsal ayinden dönerken o sırada dağdan inmekte olan Christen eve hırsız girdiğini düşünüp güçlü kollarına güvenerek onların yardımına koşmuş. İçeride hırsız değil, ölüm bulmuş; eşi ve annesi son nefeslerini vermekteymiş, şişip kararan boğazlarından ses çıkmıyormuş; çocuklar sessiz sakin uyuyormuş, neşeli yüzleri sağlıklı ve kırmızıymış. Ne gibi korkunç şeylerin olabileceği Christen'ın içine doğmuş; aşağıdaki eve gitmiş ve orada tüm hizmetçilerin, ırgatların öldüğünü görmüş. Salon bir ölüm odasına dönüşmüş, pencere direğindeki kapak ürkütücü bir şekilde açık duruyormuş, ırgatın garip biçimde deforme olmuş elin-

de bir delgi ve delginin ucunda da o korkunç kapak duruyormuş. Artık neler olup bittiğini biliyormuş, ellerini başına koyarak o anda yer yarılıp onu yutsa kendisine müstahak olduğunu düşünmüş. Derken ocağın arkasından bir şey çıkıp ona sokulmuş; Christen korkuyla irkilmiş ama gelen şey örümcek değil, zavallı bir çocukmuş. Bu Christen'ın Tanrı aşkına evine alıp da menfur hizmetçilerin eline bıraktığı bir çocukmuş; bugünlerde biz de aynısını yapıyoruz, çocukları Tanrı aşkına evimize alıyor ama sonra onları Şeytan'ın eline bırakıyoruz. Bu çocuk, hizmetçilerin ve ırgatların yaptığı pisliklere hiç bulaşmadan korku içinde ocağın arkasına saklanmış; örümcek bir tek ona dokunmamış. Çocuk, Christen'a olan biteni anlatmış.

Çocuk hikâyesini anlatırken rüzgârın uğultuları arasından diğer evlerde yükselen korku dolu haykırışlar duyulmuş. Bir asır boyunca biriken arzusuyla örümcek vadide koşturuyor, insanların Tanrı yerine dünyevi şeyleri düşündüğü, dolayısıyla ölümü hiç akıllarına getirmeyen, en zengin evleri seçiyormuş.

Henüz gün ağarmadan eski örümceğin serbest kaldığı ve ölüm saçtığı haberi bütün evlere ulaşmış; haber yayıldığında bir çoğu çoktan ölmüş ve vadide ölümün işaretini taşıyanların çığlıkları yankılanıyormuş. Düşünsenize, nasıl haykırışlar, yüreklerde nasıl bir korku vardı, Sumiswald nasıl bir Noel geçiriyordu. Noel'in normalde getirdiği neşeyi kimse hayal bile edemiyormuş zira tüm bu haykırışların sebebi insanların uçarı davranışlarıymış. Keder gün geçtikçe artıyormuş; örümcek eskiye nazaran daha hızlı ve daha zehirliymiş. Köyün bir o ucunda bir bu ucunda beliriyormuş, neredeyse aynı anda hem vadide hem de dağlarda ortaya çıkıyormuş. Eskiden insanları tek tek öldürürken bu sefer zehrini tüm sakinlerine akıtmadan o evden çıkmıyormuş; hepsi ölüm kasılmaları geçirmeye başlayınca örümcek kapının eşiğinde durup kötücül bir neşeyle saçtığı zehrin etkisine bakıyormuş. Her ne kadar uzun süre hapis kalmış olsa da geri döndüğünü ilan etmek ister gibiymiş.

Sanki az zamanı olduğunu bilirmiş ya da mümkün olduğunca az enerji harcamak istermişçesine tek seferde olabildiğince fazla kişiye

ölüm saçıyormuş. Bu yüzden kiliseye ölü taşınırken oluşan kalabalıkları bekliyormuş. Yine bir orada bir burada beliriyormuş ama en çok da Kilchstalden'de bir cenaze kalabalığı ortasında aniden ortaya çıkıyor ya da tabutun üzerinde belirip etraftakilere bakıyormuş. Sonra kalabalıktan korkunç haykırışlar yükseliyor, herkes birer birer yere düşüyormuş ve bir süre sonra tabuta eşlik edenlerin hepsi yola yığılmış halde kalıyormuş. Hepsi ölüyor ve tabutun etrafı, sancağın etrafında düşmüş, üstün bir güç tarafından yenilgiye uğratılmış cesur savaşçılara benzeyen ölülerle çevrili oluyormuş. İnsanlar ölüleri kiliseye taşımaktan vazgeçmişler, kimse tabut taşımak ya da tabuta eşlik etmek istemez olmuş. Ölenleri olduğu yerde bırakmaya başlamışlar.

Tüm vadiye umutsuzluk çökmüş. Tüm kalplerde öfke kaynıyormuş ve herkes korkunç beddualarını zavallı Christen'a yöneltmiş; olan bitenden onu sorumlu tutuyorlarmış.

Christen'ın eski evi terk etmemesi, hizmetçi ve ırgatları kendi başlarına bırakmaması gerektiğini düşünüyorlarmış. Bir efendinin, himayesindekilerden bir şekilde sorumlu olduğunu, dualarına ve yemeklerine dikkat etmesi, onları Tanrısız bir yaşamdan uzaklaştırması, Tanrı'ya ve nimetlerine karşı küfre girmelerini engellemesi gerektiğini söyler olmuşlar. Hepsi kibir ve gururdan ânında uzaklaşmış, bunların cehennemin en alt katına layık kusurlar olduğunu söylemeye başlamışlar ve görmüş olmasa neredeyse Tanrı bile birkaç gün önce bu kusurlara kendilerinin sahip olduğuna inanmazmış. Tekrar dindar olmuş, en kötü kıyafetlerini giymeye başlamışlar ve hor gördükleri eski tespihlerini ellerine almışlar. Kendilerini hep böyle olduklarına ikna etmiş ve Tanrı'yı da ikna etmek için ellerinden geleni yapmışlar. Yalnızca Christen'ı tanrıtanımaz olarak görüyorlarmış ve dört bir yandan üzerine dağlar kadar lanet yağdırmışlar. Gerçekte o, belki de içlerindeki en iyi insanmış ama iradesi annesi ve eşinin iradesine bağlıymış; bu tür bir bağ tüm erkekler için büyük bir günah ve ağır bir sorumluluktur. Tanrı'nın isteğinden sapan cezasız kalmaz. Christen bunu anlıyor ve kendini suçlu gör-

düğünden ötürü dövünüp yakınmadan, sahip olduğundan da fazla suç göğüslüyormuş. Ama insanlar yine de yatışmamış, bu suçları kabul ettiğine göre kim bilir başka ne kabahatler işlemiş olduğunu, güvenilmezliğini itiraf etmiş olduğunu söylemişler.

Christen ise bu lanetin üzerlerinden kalkması için gece gündüz Tanrı'ya dua ediyormuş; ama gün geçtikçe her şey daha kötü bir hal alıyormuş. Yaptığı yanlışların kefaretini vermesi gerektiğini, atası olan kadının gösterdiği fedakârlığı kendisinin de yapması gerektiğini fark etmiş. Tanrı'ya dua etmiş ve en sonunda kalbine vadiyi kurtarabilecek, kötülüğün kefaretini verecek ateşli bir kararlılık ve ister sabah ister akşam olsun, yapılması gerekeni bekletmeden yapmasını sağlayacak büyük bir cesaret dolmuş.

Christen çocuklarıyla birlikte yeni evden eski eve taşınmış, deliği kutsal su ve kutsal sözcüklerle kutsatmış, yeni bir kapak yaptırıp deliğin yanına bir çekiç koymuş ve çocuklarının yatakları başına oturup örümceği beklemeye başlamış.

Dua edip beklemeye koyulduğunda ağır uykuyu sağlam bir cesaretle uzaklaştırmış ve gözlerini bir an için bile kırpmamış ama örümcek gelmek bilmemiş, köyde dolanıyormuş. Ölümler çoğalmaya devam ediyor ve hayatta kalanlar giderek öfkeleniyormuş. Tüm bu dehşetin ortasında hamile bir kadın korku içindeymiş. İnsanlar örümceğin eski anlaşma uyarınca vaftiz edilmemiş bir çocuğu götürmek isteyeceği korkusuna kapılmışlar. Kadının aklı başından gitmiş, Tanrı inancını kaybetmiş ve yüreği nefretle, intikam isteğiyle doluymuş.

İnsanlar atalarının yeşiller içindeki adama karşı nasıl korunduğunu, rahibin kendini ezeli düşmanlarıyla onların arasına koyması gerektiğini biliyorlarmış. Rahibe haberci göndermek istemişler ama kimi göndereceklerini bilmiyorlarmış. Tabut taşıyanların hepsi gömülmemiş cesetleriyle yolları kapamışlar. Hem haberci, her şeyi bilirmiş gibi duran örümcekten sakınarak dağ zirvelerinin yalçın kayalıklarını aşabilecek miymiş? Herkes korku içindeymiş. En sonunda hamile kadının kocası, örümcek onu öldürmek isterse pekâlâ

evin içinde de, yolda da rahatlıkla öldürebileceğini düşünmüş; ölüm kesinken evde kalmakla yola çıkmak arasında bir fark olmadığını söylemiş.

Adam yola koyulmuş ama saatler geçmesine rağmen geriye dönen olmamış. Keder ve öfke giderek artarken doğum da giderek yaklaşıyormuş. Sonra umutsuzluk ve öfkeyle hamile kadın döşeğinden kalkmış ve bin kez lanetlenmiş Christen'ın evine gitmiş. Christen çocuklarının yatakları başında dua ediyor, örümcekle yapacağı savaşa hazırlanıyormuş. Kadının çığlıklarını uzaklardan duymuş, lanetleri evinin kapısını dövmüş ve sonra kadın gökgürültüsünü beraberinde evin içine getirmiş. Kadının yüzü korkunç bir haldeymiş ve içeri girince Christen irkilmiş, gelenin Christine'in insan formu olduğunu düşünmüş. Ama kadın acıdan ötürü topallıyormuş ve kapının kulpuna tutunup Christen'a lanetler yağdırmış. Çocukları ve onların çocuklarının da sonsuza dek lanetlenmesini istemiyorsa haberci olarak Christen'ın gitmesi gerektiğini söylemiş. Sonra acıdan dolayı konuşamaz hale gelmiş ve Christen'ın kapısının eşiğinde bir erkek çocuğu doğurmuş. Kadını takip eden herkes uzaklara kaçmış zira korkunç şeylerin olacağını düşünmüşler. Christen masum çocuğu kollarına almış; kadın acıyla çarpılmış yüzünde deliye dönmüş gözleriyle onu izliyormuş. Christen kadının bizzat örümcek olduğunu ya da gözlerinden örümceğin çıkacağını düşünmüş. Sonra Tanrı ona güç vermiş ve içine insanüstü bir irade dolmuş; sevgi dolu bir biçimde kendi çocuklarına bakmış, yeni doğan bebeği sıcak urbasına sarıp ters ters bakan kadının üzerinden atlamış ve dağdan vadiye inerek Sumiswald'e doğru ilerlemeye başlamış. Omuzlarında yükünü hissettiği suçluluğun kefaretini vermek için hanesinin efendisi olarak çocuğu kutsal vaftizine bizzat götürecek ve geri kalanını da Tanrı'ya bırakacakmış. Ölüler ilerlemesine engel oluyormuş, ayağını yere sağlam basması gerekiyormuş. Derken hafif adımlar ona yetişmiş; dönüp baktığında Christen, delirmiş haldeki kadınla yalnız kalmaya korkup efendisini takip etmeye yönelik çocukça bir istek duyan zavallı küçüğün geldiğini görmüş. O öfkeli kadınla kendi ço-

cuklarını yalnız bıraktığı için Christen'ın kalbine dikenler saplanır gibi olmuşsa da kutsal amacına doğru dizleri titremeden ilerlemeyi sürdürmüş.

Kilchstalden'e varıp da şapel görüş alanına girdiğinde birdenbire önündeki yolun ortasında bir şey parıldamış ve çalıların içinde bir hareketlilik olmuş. Yolun ortasında duran örümcekmiş, çalıların içindeyse kırmızı bir tüy salınıyormuş. Örümcek saldırmak üzere harekete geçmiş. Bunun üzerine Christen yüksek sesle teslisi zikretmiş ve çalıların içinden vahşice bir çığlık yükselmiş, kırmızı tüy ortadan kaybolmuş. Christen bebeği çocuğun kollarına verip ruhunu Tanrı'ya emanet ederek elini uzatıp kutsal sözcüklerden ötürü büyülenmiş gibi olduğu yerde kalakalan örümceği tutmuş. Bütün bedenine ateşten ırmaklar yayılmış ama örümceği sıkıca tutmaya devam etmiş; böylece yol açılmış ve kafası çalışan çocuk aceleyle bebeği rahibe götürmeye koyulmuş. Güçlü elinde âdeta ateş tutan Christen ise uçar adımlarla evinin yolunu tutmuş. Elindeki yanma korkunçmuş ve örümceğin zehri tüm bedenine yayılıyormuş. Damarlarında kan yerine ateş akıyormuş. Güç bedeninden çekilecek gibiymiş, nefesi kesiliyormuş ama dua etmeye devam ediyor, Tanrı'ya tutunarak bu cehennem ateşlerine göğüs geriyormuş. Evi görüş alanına girince acısına karşın umutlanmış. Kadın kapının eşiğinde duruyormuş. Christen'ın çocuk olmadan geldiğini gören kadın, yavruları elinden alınmış bir kaplan gibi onun üzerine atılmış zira onun akla gelmeyecek derecede korkunç bir şey yaptığını düşünmüş. Ne Christen'ın el kol işaretlerine aldırış eden ne de hırıltılı boğazından çıkan sözcüklere kulak veren kadın Christen'ın önüne uzattığı ellerine yapışmış; Christen ölüm korkusuyla kadını beraberinde eve sokmak zorunda kalmış, sonra elini kolunu ondan kurtarmak için mücadele ederken en sonunda başarmış. Ardından örümceği deliğe sokmuş ve dermansız kalan elleriyle kapağı kapayıp çivilemiş. Tanrı'nın yardımıyla başarılı da olmuş. Dermansız bakışlarıyla, uykularında tatlı bir şekilde gülümseyen çocuklarını görünce rahatlamış. İlahi bir el bedenine dolan ateşi söndürmüş ve yüksek

sesle dua ettiği sırada gözlerini kapayıp ölmüş. Kadına ne olduğunu görmek için korkmuş ve tedirgin bir şekilde oraya gelenler Christen'ın yüzünde huzur ve neşe olduğunu görmüşler. Şaşkın bir şekilde, deliğin de kapanmış olduğunu ama kadının kavrulmuş ve çarpılmış bir biçimde ölmüş olduğunu fark etmişler; Christen'ın elini tutunca ateşli bir ölüm bulmuş. Neler olup bittiğinden habersiz, öylece dururlarken bebeği rahibe götüren çocuğun bebek ve rahiple birlikte geldiğini görmüşler. Bebeği o günkü âdetler uyarınca hızlıca vaftiz etmiş olan rahip, selefinin muzaffer bir şekilde yaşamını teslim ettiği savaşı vermek için silahlı ve cesaretle dolu bir şekilde oraya geldiyse de Tanrı aynı fedakârlığı ondan talep etmemiş zira bu defa savaşı Christen vermiş. Christen'ın ne kadar büyük bir şey yaptığını uzun bir süre boyunca anlamayan insanlar en sonunda olan bitene inanıp idrak ettiklerinde sevinç içinde rahiple birlikte dua etmiş, onlara yeniden yaşam bahşettiği ve Christen'a da güç verdiği için Tanrı'ya şükranlarını sunmuşlar. Ölü halde yatan Christen'dan ise ona yaptıkları haksızlıktan ötürü kendilerini affetmesini dilemişler ve şerefine büyük bir cenaze düzenlemeye karar vermişler. Christen'ın anısı azizlere yaraşır bir görkemle hafızalarına kazınmış.

Bütün bedenlerinin titremesine yol açan bu muazzam korku birdenbire ortadan kaybolduğu ve örümceğin ayaklarına dolanacağından korkmadan tekrar sevinçle mavi göğe bakabildikleri için ne yapacaklarını bilememişler. Hep birlikte kiliseye yürüyüp büyük bir ayin düzenlemeye karar vermişler, asıl niyetleri Christen ile ona engel olmak isteyen kadının bedenlerini, sonrasında da mümkün olduğunca diğer ölüleri toprağa vermekmiş.

Bütün vadinin kilisede hazır bulunduğu, hüzünlü bir günmüş ve çoğu insanın kalbinde hüzünlü duygular varmış; günahlar dile getirilmiş, tövbeler edilmiş ve o günden itibaren yüzlerinde veya kıyafetlerinde abartılı hiçbir şey olmamış.

Kilisede ve bahçesinde nice gözyaşı döküldükten, nice dua edildikten sonra cenazeye katılan bütün vadi halkı (yani vadide eli ayağı tutan bütün insanlar) âdet olduğu üzere bir şeyler içmek

için meyhaneye gitmiş. Her zamanki gibi kadınlar ve çocuklar bir masada otururken yetişkin erkekler hâlâ Sumiswald'deki Ayı Meyhanesi'nde bulunan, bir ağaç kovuğundan yapılma meşhur masada yerlerini almışlar. Masa bir zamanlar iki düzine insanın yaşadığı bir yerde artık iki bin kişinin yaşadığını ve yaşayan iki binin hayatlarının bu iki düzine insanı kurtaran Tanrı'nın elinde olduğunu hatırlatması için muhafaza edilmiş. İnsanlar o günlerde cenaze yemeklerini uzun tutmazmış; kalpleri yiyecek ve içecek alamayacak denli dolu olurmuş. Köyden çıkıp açık havaya vardıklarında gökte kırmızı bir parıltı görmüşler ve evlerine döndüklerinde yeni evin yanıp yerle bir olduğunu fark etmişler; nasıl yandığını ise kimse bilmiyormuş.

Ama Christen'ın onlar için yaptıklarını kimse unutmamış ve yapılan iyiliği onun çocuklarına ödemişler. Onları en dindar evlerde dini bütün ve cesur olacak şekilde yetiştirmişler; çocukların ellerinde tapu olmamasına karşın mülklerine kimse el uzatmamış. Çocukların elinde avucunda ne varsa daha da artması için dikkatlice uğraşmışlar ve çocuklar büyüyünce hem miraslarını almışlar hem de tüm bu süreçte ruhları iyi beslenmiş. Dürüst, Tanrı'dan korkan insanlar olmuşlar, Tanrı'nın inayeti üzerlerinde olmuş ve insanlar arasında da seviliyorlarmış. Yaşamlarından nimetler eksik olmuyormuş. Aileleri böyle olmaya devam etmiş, örümcekten korkmamışlar, zira Tanrı'dan korkuyorlarmış. Tanrı istediği sürece ve burada bir ev olmaya, çocuklar ebeveyninin yolundan gitmeye devam ettiği sürece de böyle olmaya devam edecek."

Burada büyükbaba sustu ve diğerleri de uzun bir süre boyunca konuşmadılar. Kimileri dinlediği hikâye üzerine düşünürken kimileri büyükbabanın nefeslendiğini, bir süre sonra devam edeceğini bekliyordu.

En sonunda yaşlı vaftiz babası şöyle dedi: "O meşhur masada benim de oturmuşluğum var ve bir zamanlar ölüm saçan bir şeyler olduğunu, köydeki tüm erkeklerin o tek masaya sığdıklarını duymuştum. Ama bu olayın nasıl olduğunu kimse bilmiyor. Herkesin

farklı tahminleri vardı." "Peki söylesene, tüm bunları nereden duydun?"

"He," dedi büyükbaba, "hikâye bizde babadan oğula anlatılır; vadideki diğer insanlar hikâyeyi unutunca ailemiz bunu bir sır olarak tutmaya başladı ve diğer insanlarla paylaşmaktan kaçındı. Bu hikâyeyi yalnızca aile arasında anlatırız, ailemizden hiç kimse bir evi yapıp yıkanın, nimetleri verip alanın ne olduğunu unutmasın diye. Eşimin bu hikâyenin açık edilmesini istemediğini duydunuz. Ama hikâye anlatılmadığı zaman sürekli olarak gurur ve kibrin nelere yol açabileceğinin hatırlatılması gerekiyor. Bu yüzden artık bu konuda ketumluk etmiyorum ve yakın arkadaşlarım arasında da daha önce anlatmışlığım var. Ailemizin mutluluğunu asırlardır muhafaza eden şeyin diğerlerine bir zararı olacağını düşünmüyorum. Mutluluk ve Tanrı'nın nimetlerini getiren bu hikâyeyi bir sır olarak saklamak doğru da değil."

"Haklısın," dedi yaşlı vaftiz babası, "ama yine de sormam gerek: Yedi yıl önce yıktığın ev o eski ev miydi? Buna inanmakta zorlanıyorum."

"Hayır," dedi büyükbaba. "Eski ev neredeyse üç asır önce zaten bakımsızlıktan berbat bir haldeydi ve çayırdan, tarlalardan toplanan Tanrı'nın nimetleri içine konamıyordu. Aile evi bırakmak istemiyormuş ama yerine yenisini yapmak da istemiyormuş zira neler olduğunu unutmamışlar. Büyük bir ikilemde olduklarından, en sonunda Haslebach'da yaşadığı söylenen bilge bir adama danışmışlar. Onlara tam olarak eskisinin yerine yeni bir ev inşa edebileceklerini ama iki şeyi muhafaza etmeleri gerektiğini söylemiş: içinde örümceğin olduğu eski direk ve örümceği oraya hapsetmeyi mümkün kılan eski inançlar. Bunları yaptıkları takdirde bereketin yeni eve de geçeceğini söylemiş.

Yeni evi yapmış, eski direği de dualar ve büyük bir özenle muhafaza etmişler. Örümcek kıpırdamamış bile, inançlar ve nimetler de aynı kalmış.

Ama yeni ev de eskiyip küçülmüş, tahtaları kurtlanıp çürümüş

ama yalnızca bu direk sağlam ve demir kadar sert kalmış. Babam yeni bir ev inşa edecek olmuş ama ev inşa etmeden de idare etmiş, bu yüzden iş bana kaldı. Uzun bir süre arada kaldıktan sonra inşaata girişti. Ben de atalarım gibi yaptım, eski direği yeni evde kullandım ve örümcek kıpırdamadı bile. Ama itiraf edeyim ki o mukadder direği ellerimle tutarken hayatımda hiç olmadığı kadar hararetli bir şekilde dua ettim; elim hatta bütün bedenim yanar gibi oldu ve gayriihtiyari, elimde ve bedenimde siyah tüyler çıkmaya başladı mı diye kontrol ettim, nihayet direği yerine yerleştirdiğimde üzerimden resmen koca bir dağ kalktı. Sonra Tanrı'dan korktuğumuz sürece benim, çocuklarımın ve onların çocuklarının örümcekten korkması için hiçbir sebep olmadığına dair inancım daha da arttı."

Ardından büyükbaba sustu ama büyükbabanın direği elleriyle tuttuğu anda bedenlerini saran ürperti diğerlerinin üzerinden henüz kalkmamıştı. Kendilerinin direği tutmaları gerekse nasıl hissedeceklerini düşünüyorlardı.

En sonunda Kuzen konuştu: "Ne yazık ki bu hikâyelerin ne kadarı doğrudur bilemiyoruz. Tamamına inanmak pek mümkün değil ama içinde doğruluk payı da olması gerek zira aksi takdirde direk orada duruyor olmazdı."

"Ne kadarı doğru olursa olsun, hikâyeden öğrenecek çok şey var," dedi genç olan vaftiz babası. "Ayrıca hikâye sayesinde zaman ne kadar da güzel geçti, sanki kiliseden demin çıkmışız gibi hissediyorum."

"Fazla konuşmayın," dedi büyükanne, "yoksa ihtiyar başka bir hikâye anlatmaya başlayacak. Yiyin için, şu hale bak, ne kadar az yemişsiniz, rezalet. Hepsi kötü olamaz, iyi olsunlar diye o kadar uğraştık."

İnsanlar yiyip içmeye başladılar, sohbetleri az ve özdü. En sonunda gökte ay belirdi, yıldızlar odalarından çıkıp insanlara, gidip kendi odalarında uyumanın zamanı geldiğini duyurdular.

İnsanlar göğün esrarengiz habercilerini görebiliyorlardı ama oturdukları yerde çok rahatlardı ve eve gitme düşüncesi giysilerinin

altında kalplerinin hızla çarpmasına sebep oluyordu. Kimse dillendirmese de hiçbiri kalkıp giden ilk kişi olmak istemiyordu.

En sonunda vaftiz anası ayağa kalktı ve titreyen kalbiyle gitmeye hazırlandı ama ona eşlik etmek isteyen yiğitler eksik değildi. Bütün grup teşekkürler ederek ve iyi dileklerde bulunarak gecenin karanlık olmayacağı ve daha uzun kalabilecekleri söylenmesine karşın misafirperver haneden ayrılmaya başladı.

Bir süre sonra evin içine de dışına da sessizlik çöktü. Ay ışığı altındaki vadinin ortasında çok hoş bir şekilde ışıldayan ev huzur içindeydi, müşfik ve dostane hislerle tatlı uykularına yatan insanların üzerine titriyordu. İnsanlar Tanrı korkusu taşıdıkları ve iyi bir vicdana sahip oldukları için tatlı bir uyku çekiyorlardı, bu yüzden onları bu uykudan kara örümcek değil, yalnızca kibar güneş uyandırabilirdi. Zira böylesi bir inancın olduğu yerde ister gündüz ister gece olsun örümcek hareket edemez. İnançlar değiştiğinde nasıl bir güce kavuşacağını ise yalnızca her şeyi bilen ve hem örümceklere hem insanlara gücünü kuvvetini veren O bilebilir.

SONSÖZ
Karanlığın Vaftizi

Yankı Enki

"Ölüyorum, ama yaşayacağım."
—E. A. Poe, "Morella"

Eserlerinde birey ve toplumu derinlemesine değerlendiren, çağdaş Almanca edebiyatın yetkin kalemi Elias Canetti'nin yolu 1920'de İsviçre'nin tuhaf bir bölgesine düşer. Oranın yerlilerinden duyduğu farklı lehçe onu düşündürür. Tam da o günlerde, etkisinden asla çıkamayacağı bir kitap okur. Genç Canetti eserin karanlık öyküsünü annesiyle paylaşmak istemez önce, ama alacağı tepkiye rağmen heyecanına teslim olup anlatır. Kitabın konusu zaten gariptir, yoruma açıktır ve rahatsız edicidir. Kitabın yazarı değişik bir lehçe kullanır. Onun dilindeki farktır Canetti'yi cezbeden. Yazarı ve eserini savunurken annesiyle kavga etme noktasına gelir. Tavan arasındaki odasında ve gittiği her yerde, artık karanlık bir gölge ona musallat olacaktır. İşte, Canetti'nin benliğinde iz bırakan bu eser, Jeremias Gotthelf'in gotik romanı *Kara Örümcek*'tir.

İsviçreli yazar Albert Bitzius, eserlerinde kullandığı ismiyle Jeremias Gotthelf, 1797-1854 yılları arasında yaşadı. Protestan bir din adamıydı; tıpkı babası, oğlu ve hatta damatları gibi. Almanca edebiyatın ustaları arasında konumlandırıldığında E.T.A. Hoffmann ve

Kleist'ın sonrasında, Meyrink ve Leo Perutz'un da öncesinde yer alan Gotthelf, genel olarak gotik edebiyat bağlamında bakıldığında ise Amerikan öykücülüğünün öncüsü Edgar Allan Poe'nun bir çağdaşıydı aslında. Yazılmasının üzerinden bir asırı aşkın bir zaman geçtikten sonra Thomas Mann'ın övgüleri sayesinde kıymeti tekrar bilinen *Kara Örümcek* adlı kısa romanı yayımlandığında yıl 1842'ydi; Poe'nun "Oval Portre" ve "Eleonora" öykülerinin de yayımlandığı yıldı bu.

Kara Örümcek, erkek egemen geleneklerle var olan ve dinsel temellere dayanan mevcut düzeni bozarak, şeytanla anlaşma yaparak, içinde yaşadığı toplumu lanetleyerek erkek olmayanların ötelendiği bir sistemin, ailenin, evin tam orta yerine karanlığı yerleştiren bir kadının hikâyesini anlatıyordu. Poe'nun karanlık kadın kahramanlarının öyküleri de çok yakın yıllarda yayımlanmıştı: Ölümden geri dönen kadın imgesinin ele alındığı "Ligeia" (1838) ile kadın ve erkek/kimlik ve ölüm arasındaki ilişkiye odaklanan "Morella" (1835) Poe külliyatının öne çıkan eserleri haline gelecekti. Kadının geri dönerek, hayata tekrar –dönüşüm geçirip– gelerek, bir yaşayan ölü olarak erkekte bıraktığı iz, tam da Poe'nun Gotthelf'le paylaştığı kara bir iz olacaktı.

"Amin," dedi ve korkunç an geldi

Öykünün, olayların geçeceği ortamın ne kadar davetkâr olduğunu gösterme amacı taşıyan uzun tasvirlerle dolu romantik girişinde, ev ve aile şerefi gibi kavramların kullanıldığı pasajda bir tehdit beklemektedir bizi. Ev ve aile kendini koruyamadığı takdirde, şerefi kan lekeleriyle kirlenecek, evin tam ortasında, ailenin adında ve soyunda, nesiller boyu silinmeyecek bir iz kalacaktır. Kara Örümcek, bu izdir. Eser, izin, lekenin, evin ortasındaki karanlığın, karşı karşıya gelindiğinde dehşete düşülecek kör noktanın öyküsüdür.

Örümcek, öyküde bilinmeyen olarak ortaya çıkar. Sebebi bilinmezliğin korkusudur; Şeytan'ın öpücüğüdür. Daha sonra adı konulmuş korku nesnesinin, yabancının, ötekinin, yani kadının zimmetine geçirilir. Nihayetinde dinsel inancın alanına geri dönecek, tekrar görünmeyen/bilinmeyen olacak ve varlığını "orada bir yerde" kalarak sürdürecektir. Aşkın bir korku olan "Tanrı korkusu" ile kadınla özdeşleştirilen korku, yer yer yazarın paradoksal hamleleriyle kesişecek ve uzaklaşacaktır roman boyunca.

Ev ve ailenin korunmasıyla ilgili tehditkâr girişin ardından bir vaftiz sahnesi bekler bizi. Vaftiz anası olarak görev alan kadın bu vazifenin hakkını veremeyeceğini fark edince endişeye kapılır. Çocuğun ismi ona söylenmediği için o da rahibe iletemeyecektir. Romandaki ilk korku ânı budur ve eserin sonuna kadar yükselmeye devam edecek dinsel gerilim bu noktada belirmeye başlar. Kadın, dinsel geleneğin kendisine biçtiği rolün altında ezilir. Vaftiz, bir yeniden doğuş ya da arınma törenidir ama kadının henüz kendisi bile –ileride göreceğimiz gibi– günahlarından arınmamıştır. Yine ileride göreceğimiz gibi kadın söz konusu olduğunda yeniden doğuş ancak bir canavar olarak mümkün olacaktır. Kadın –ancak bir örümcek olarak– vaftiz edilecektir. Din ve kadın arasındaki uyuşmazlık hakkında bir öykü okuyacağımız yavaş yavaş bize fark ettirilmektedir. Tanrı'ya şükür; imdadımıza yetişecek bir rahip her zaman vardır.

Poe'nun "Morella" öyküsünde hem erkek anlatıcı hem de eşi Morella, kimliğin ölümle birlikte yok olup olmadığıyla ilgilenen mistiklerdir. Morella ölüm döşeğindeyken "Ölüyorum, ama yaşayacağım," der ve son nefesini vermesiyle beraber yeni doğan kızı da ilk nefesini alır. Anlatıcı dehşet içindedir çünkü ölen kadının kızı korkutucu derecede annesine benzemektedir. Giderek aklını yitiren babası ona bir isim veremez. Sığındığı liman din olur. Tek çaresi kızının vaftiz edilmesidir ve artık bir isim bulmak zorundadır. Vaftiz töreninde kızın adını sorar rahip. Babadan aldığı cevap Morella'dır; yani kızın annesinin ismidir. Bu isim verildikten sonra kızı da dehşetin kurbanı olacak ve ölecektir. Onu annesinin yanına gömmeye

giden baba, annenin olması gereken yerin boş olduğunu görür. "Ve sonsuza kadar dehşet içinde yaşadı" diyebileceğimiz alışıldık bir Poe kahramanına dönüşür böylece.

Poe'nun öyküsünde vaftiz törenine sığınılır fakat rahip kurtarıcı bir figür değildir. Din, dehşetin önünde siper olamaz. Halbuki Gotthelf'in eserinde rahibin "Amin" demesiyle vaftiz anasının korkusu zirveye çıkarken, o korkunun panzehrini veren yine rahibin kendisi olur. Kadının yapamadığını yapar ve çocuğun adını koyarak onu vaftiz eder. Sanki rahip, erkekleri kadınlardan arındırmaktadır.

"Morella" öyküsündeki kadın kahramanın adı, "morel" diye anılan zehirli bir bitkiden gelir. Poe'da, erkeğin hayatını kadın zehirler; erkeği ölümle içli dışlı hale kadın getirir. Araştırmacı, bilgili, öte dünyanın sırlarına meraklı bir kadın, bu dünyanın sınırlı ilmiyle ölüm karşısında aciz olan erkeğin gözünde güzeldir; dolayısıyla zehirlidir. Gotthelf'in kara örümceğine dönüşecek olan kadın da bir karadul haline gelecektir. O da "erkek egemen" zamanının ötesinde bir kadındır. Onu Şeytan zehirlemiştir. Erkek egemen dünyada her zaman Şeytan egemendir.

Hayalet öykülerinin büyük ustası M.R. James'in, *Kara Örümcek*'ten uzun bir zaman sonra, 1904'te yayımlanan "The Ash Tree" [Dişbudak Ağacı] başlıklı kısa öyküsü de erkeğin kadın üzerinde kurmaya çalıştığı egemenliğin hesabını örümceklerin nasıl sorduğunu anlatır. Toprak sahibi bir aristokratın masum bir kadını cadılıkla suçlaması üzerinedir bu öykü. Sözde cadı, özde kadın olan kahramanımız Bayan Mothersole, cadılık suçlamasıyla yargılanıp idam edildikten sonra, aristokrat beyefendinin evinde tekinsiz hadiseler meydana gelmeye başlar. Halbuki evin hemen dibindeki dişbudak ağacıdır bu tekinsizliğin kaynağı. Ne olduğuna vakıf olunamayan bazı rahatsız edici seslerin sebebi sincaplar ya da fareler midir? Hayır, dört bacaklı değildir aristokratın ölümünden sorumlu olacak canlılar. Onlar, dişbudak ağacının içinde barınan ve cadılıkla suçlanan Bayan Mothersole'un annelik yaptığı örümceklerdir (M.R. James anneliğe ilişkin ipucunu karakterinin adında

zaten vermiştir). En sonunda, ağaç yakılıp da kökleri görüldüğünde anlaşılacaktır bu hakikat. Erkeğin iftirasına karşılık kadının intikamının öyküsüdür bu.

Öykünün anlatıcısı, İngiltere'nin kırsalındaki evin hâlâ durduğunu ama evin karakteristik özelliklerinden birinin artık var olmadığını belirtir. İşte, evi ev yapan, ona öyküsünü veren unsur, dişbudak ağacıdır. Artık yerinde yoktur, bir hikâyeye dönüşmüştür. Gıyabının hakikati onun varlığındaki hakikati de gösterir. Evin neden eksik bir ev olduğunun hikâyesi de denebilir buna. Çünkü dişbudak ağacının kökündeki, sonu faciayla biten lanetli örümceklerin saldırısı, evin sahibi olan ailenin de sonunu getirmiştir. Kuşaktan kuşağa, babadan oğula geçen iktidarı, ağacın dibindeki bir kadının gönderdiği örümcekler devirmiştir. Tek suçu, erkeğin mülkünün sınırlarına girmek olan kadın/anne, idam edilirken son sözleri "Misafirler gelecek," olur. İşte bu misafirler örümceklerdir. Evin sahibini, erkeği evinden eden misafirler... İktidar nasıl babadan oğula geçtiyse, intikam da anne/cadıdan çocuk/örümceklere geçmiştir. Evin gerçek sahibi kimdir? Aristokratlar mı, yoksa örümcekler mi? Erkekler mi, yoksa kadın mı? Erkekler, babadan oğula geçen, kuşaklar süren bir egemenlikle donatılmışken, kadın tekildir. Nesilden nesle aktarabildiği tek şey, lanettir.

Kara Örümcek'te, vaftiz anasının başarısız olduğu, rahibin hamlesiyle kotarılan törenin ardından, romanda sıra kadınların genel olarak aşağılanmasına gelir. Erkekler, kadınlarla ilgili talihsiz cümleler kurup onların işe yaramadıklarından, çalışmaya gelemediklerinden, aile kurmaya değmediklerinden bahsederken, vaftiz anası devreye girer ve karşılık verir. Zaten en başından itibaren, üstüne düşeni yapmakta zorlanan, çok basit bir görevi bile beceremeyen günahkâr kadının en sonunda erkeklerin karşısında bir –haksız– hak savunucusuna dönüşeceği bellidir. O da erkeklerden yakınır ama her iki yakınma da daha ziyade tembellik, az çalışma gibi sebeplerle gerekçelendirilir. Tabii bu noktada yazarın bir Protestan din adamı olduğunu yine hatırlamakta fayda var. Ayrıca köylülerin

çorba içmekten, karınlarını doyurmaktan başka dertleri olmadığına ilişkin pasajları da es geçmemek gerekir. Başka bir dertleri vardır elbette. Uğursuz bir şey çoktan yerleşmiştir.

Aile, erkek ve kadın kavramlarının evin temeline din ve korkunun da katılarak atılmasından sonra Kara Örümcek'in nesiller boyu barınacağı evin geçmişini öğrenmenin vakti gelir. Kuyuya ilk taşı bir kadın atar ve bizi sadede getiren soruyu sorar: Şu, eve hiç yakışmayan siyah pencere kolonu da nedir öyle? Elbette öyküyü ailenin kıdemli erkeği, büyükbaba anlatacaktır.

Her şeyin temelinde, inşa edilen bir kale ve onu inşa ettiren soylu bir şövalye olduğunu görürüz. Kale inşaatında çalışan köylülere zalimce davranılır. Onların yardımına avcı görünümlü gizemli bir adam koşar. Bir teklifi vardır. Yardımına karşılık yeni doğmuş ve vaftiz olmamış bir çocuk ister. Bütün kadınlar dehşete düşer, biri hariç: O kadının adı Christine'dir; zeki ve cesurdur. Hiçbir erkekten –Şeytan'dan bile– lafını esirgemez. Adı, –İsa'nın ismi olan Christ'tan mülhem– Christine olabilir ama Şeytan'ın ta kendisine mi dönüşecektir?

Kahramanımız Christine'in geçirdiği dönüşümden sonra karşımıza çıkacak erkek kahramanın adı da Christen olur. Hikâyeye noktayı koyacak hamleyi o yapacak ve her zaman olduğu gibi, bunu canını feda ederek gerçekleştirip bir aziz haline gelecektir.

19. yüzyılın kadın hakları savunucularından biri olan Clemence Housman tarafından 1896'da –*Kara Örümcek*'ten neredeyse yarım yüzyıl sonra– yayımlanan ve kurtadam edebiyatında "adam"ı ters köşeye yatırıcı bir öykü anlatan "The Werewolf" başlıklı uzun öyküde de dönüşüm geçiren kahramanımız bir kadındır. Onun hakkından gelen ve bunu Hıristiyan kudretiyle yapan kahramanımızın adı da Christian'dır. Bu öyküde canavar, kutsal sudan daha kutsal bir çareyle yok edilir: Bir Hristiyanın kendi iradesiyle verdiği kutsal kanıyla. Her iki eserde de dönüşüm geçiren, evimizin davetsiz misafiri olan canavarın hakkından Hıristiyanlıklarını isimlerinde taşıyan kahramanlar gelir. Onlar azizdir, azizedir. Diğer yandan Gotthelf'in

eserinde canavarın/kadının ismi de –Christine– azizeliği taşır. Bu da bize gösterir ki, gotik müphemliğin merkezde olduğu, çelişkilerin anlam kazandığı bir eserdir *Kara Örümcek*.

Christine halinden memnun, sessiz, mülayim bir ev kadını değildir. Evde oturup mesaisini ailesine ayırma yükümlülüğünü üstlenmez. Meraklıdır. Korkusuzdur. 19. yüzyılın Avrupa kırsalında, zamanının ve mekânının ilerisindedir. Cadıya, iblise, vebaya, kötülüğe, örümceğe ve en sonunda bir inanca, doğaüstü bir korku nesnesine dönüşmesi burada temellenir. Ayrıca köyün yerlisi değildir, o bir yabancıdır. Dışarıdan gelmiştir. İçeriye ait değildir. Bilinmeyenin temsilidir; malum olmayanın ilamıdır.

Saf köylülere yardım teklif edip onları kandırmaya çalışan vampirik figür, gerçekten bir "avcı"dır; Şeytan'dır elbette. Masumları günaha davet etmiştir, hem de günahı bir yardım eli gibi göstererek. Şeytan, Christine'in kanına girer ama bu, kadının zayıflığından kaynaklanmaz. Christine ona mantık çerçevesinde yaklaşıp onu kandırabileceği fikrindedir. Burada Şeytan'ın oyunu, kendisinin saf olduğuna inandırması mıdır?

Anlaşma yapılır ve Şeytan, kadını öper. Örümcek, bu öpücükten doğacaktır. Örümceğin babası Şeytan (Antichrist), annesi Christine'dir. Toplumun istediği gibi bir anne/kadın olamayan Christine, Şeytan'ın istediği gibi bir anne/kadın olmuştur.

Örümcekten korkmayan Tanrı'dan da korkmaz

Christine anlaşmayı yapmış, zor durumdaki insanlara rahat bir nefes aldırmıştır ama köylülere Şeytan'ın öpücüğünden, o yakıcı temastan bahsetmez. Öpücük sahnesi, henüz yazılmamış olan *Dracula* ya da *Carmilla*'yı düşündürecek ölçüde vampiriktir. Cinsel bir "birleşme"dir; tek taraflı değildir. Christine'in bu öpücükten sonra nasıl bir metamorfoz geçirdiğinin öyküsünü

anlatır Gotthelf, peki ya Şeytan'ın dönüşümü? O eskiden aleni bir korku figürüyken, artık örtük bir korku olacaktır, daha fazla içselleştirilecek, daha çok ikame edilecektir. Kadının hikâyesi, ister istemez, Şeytan'ın hikâyesini de anlatacaktır.

Şeytan'ın yardım eli uzatmasıyla işler yoluna girdikten sonra, ilk çocuğun doğacağı gün gelir. Ancak çocuk teslim edilmez. Şeytan'a karşı bir oyun oynanır ve çocuk doğunca vaftiz edilir. Şeytan'ı kandırdıkları için sevinir köylüler. Diğer yandan Christine'in yanağında, öpücüğün görünmez sancısı artık görünür bir lekeye dönüşür. Köyde bir kadının hamile kalmasıyla Christine'in yüzündeki leke büyür; tüylenmeye ve bacaklanmaya, kafa ve gözlere sahip olmaya başlar. Bir örümcek doğmaktadır.

Kadının karnı şiştikçe, Christine'in de yanağı şişer ve her ikisi de doğurur. Bu doğum esasen bir dönüşümdür. Şeytan'ın talep ettiği –vaftiz edilmemiş– çocuğu teslim edemeyen Christine, kendi –vaftiz edilemez– çocuğunu doğurmuştur âdeta. Örümcek önce tektir, sonra çok. Bir sürü şeklinde, tıpkı bir veba salgını gibi yayılır, hayvanları telef ederler. Örümceklerin silahı zehirlemektir. Tüm toplumu zehirleyen kişi, örümceklerin annesi Christine'dir.

Artık teslim olma ve fedakârlıkta bulunma vakti gelmiştir. Sıradaki çocuk teslim edilecektir fakat bu işi yapmaya tek gönüllü kişi Christine'dir tabii ki. Şeytan'la tek yüzleşebilen, bir kadındır. İnsanların içindeki Şeytan korkusu, Tanrı korkusundan daha güçlüdür. Bu durum, romandaki en önemli tartışmayı gündeme getiren paradoksu gösterir bize. İnsanlar, Tanrı'dan korktukları için bir çocuğu vaftiz etmemeyi kabul edemez haldeyken, başlarına gelen felaketle birlikte artık Şeytan'dan korkmaya başlarlar. Tanrı korkusu nereye kaybolmuştur? Bu soruyu sıradan insanlar için sorabiliriz ama bir rahip için soramayız zira bebeğin Şeytan'a teslim edilişini bir rahip engeller, hem de bunu canı pahasına, kendini örümceğin pençesine kaptırma ihtimaline rağmen yapar.

Artık Christine yoktur; örümcek vardır. Onun dönüşümündeki son dokunuşu kutsal su yapar. Kutsal su, vampir ve kurtadam kül-

türünde panzehir iken, burada zehir olur. Rahibin kutsal suyuyla ıslanan ve istemeden de olsa vaftiz edilen Kara Örümcek, böylece doğmuştur. İsimsiz dehşet diye bahsedilen korku hissi artık bir isim ve cisim sahibidir. Bu korku, gıyabında bahsedilebilen bir korku değildir çünkü ismi anılmasa bile mevcuttur; gıyabı yoktur. Rahibin onu kutsal suyla lekeden arındırmasıyla, artık bir kadın olmaktan çıkar. Bilinmezliğinin adı konur. Ama aynı zamanda anonimliği de ilan edilir. Böylece, korkuyla baş etmeye çalışan din adamının düştüğü durumla birlikte, insanın bilinmeyen karşısındaki çaresizliği de sergilenmiş olur. Gotthelf'in roman boyunca kullandığı kavramlara, vurgulara bakarsak, Lovecraft'ın doğumundan aşağı yukarı yarım yüzyıl önce yazdığı bu eserde ne kadar erkenci bir şekilde "Lovecraftvari" bir yaklaşım sergilediğini, karanlığın vaftizi konusunda onu öncelediğini hatta korku edebiyatı tarihi bakımından müjdelediğini görebiliriz. Özellikle de dehşetin isimlendirilememesi üzerinde ağırlıkla durması, bilinmeyenin nasıl kuvvetli bir korku kaynağı olduğunu mütemadiyen vurgulaması, bize *Kara Örümcek*'in gotik edebiyat kanonu içerisinde ne kadar mühim bir konumda yer aldığını gösterir.

Romanın bu ânından itibaren örümcek tasvirleri, onun artık anonim bir korku nesnesine dönüştüğünü yansıtır. Gün gelip de örümcek gözden kaybolduğunda, nerede olduğu kimse tarafından bilinmediğinde, korkusu hâkimiyetini sürdürür. En beklemediğimiz anda kapımızı çalan, aynada görülen, bizi takip ettiğini sandığımız varlıktır o. Artık içimizdedir. Örümcek hiçbir yerdedir çünkü her yerdedir.

Onun peşine düşen korkusuz şövalyeyi hatırlayalım: Örümceği arar da arar ama bulamaz çünkü onu üstünde taşımaktadır. Bu da yetmediği gibi onun altında ezilir. Örümcek, ya en baştaki gibi içinden çıkar insanın ya da intikam sahnelerinde gördüğümüz üzere, tepelerine biner, çöker ve yerleşir, tıpkı Fuseli'nin "Kâbus" tablosunda olduğu gibi.

Gotthelf'in eserinde Tanrı ve Şeytan korkusu sürekli karşı kar-

şıya gelip paradoksal bir biçimde birbirlerini besler. İnsanlar güya Tanrı'dan korktukları için iyi insanlar olur ama burada asıl sebep örümceğin saldığı korkudur. Ödül ve ceza ilişkisi çelişkilidir. Tanrı'dan korkan biri, örümcekten korkuyordur aslında. Ondan korkmayan Tanrı'dan da korkmaz. Kadınların günahı, suçu budur. Aynı sebeple, evin efendisi de erkek olmalıdır bu düzende. Eğer efendi erkek olmazsa o evde Tanrı da olmaz.

Tanrı korkusu ve örümcek korkusunun birleştiği nokta, bilinmeyenin korkusudur. Ortada örümcek olmadığında, yok olduğu sanıldığında, gözle görülmediğinde, kısacası varlığına inanılmadığında, onun ve ona yönelik inancın yerini Tanrı inancının aldığı üzerinde durur hikâye. Halbuki eser boyunca bize bu ikisinin senkronizasyonu anlatılır. Yazarın çelişkisinden, kararsızlığından ibaret olmak zorunda değildir bu durum. Kendi doğasında, tanımı gereği çelişkili olmak zorundadır. Gotthelf bize artık örümcek korkusunun yok olduğunu ama Tanrı korkusunun baki olduğunu anlatmak istese, oturup maksadını aşan bir esere imza atabilir miydi? Evet, elbette ama tek, kaçınılmaz sonuç bu değildir. Gotthelf gotiktir; insanın inancı hakkında çelişik ifadelerle dolu bir öykü anlatmıştır çünkü bu öykünün kahramanları için hayatlarında önemli bir bilinmeyen, bir karanlık mevcuttur. İnsan, bir şeyin varlığından mı korkar, yokluğundan mı? Cezalandırılmaktan mı korkar, yoksa yüzleşmekten mi?

Örümcek hapsedildikten bir süre sonra tekrar serbest kalır. Veba yine başlar. Öyle ki cesetler bile defnedilemez. Ölü gömme ritüelini baltalayan örümcek, uygar insanı kalbinden vurmuştur. Artık köyden çıkış, kaçış imkânsız hale gelmiş, yollar kapanmıştır. Örümceğin yeniden bir deliğe tıkılma vaktidir.

Korkunun ikametgâhı olan eski ev harabeye dönmüştür. Yeni bir ev de inşa edilmez. Örümceğin barındığı kısım muhafaza edilir. Kuşaktan kuşağa böyle geçer örümcekli ev. Kuşaktan kuşağa geçen korku, örümceğin korkusu mudur, yoksa Tanrı korkusu mu? Bu çelişki varlığını sürdürmektedir.

Romanın finalinde, insan günah işlemedikçe, Tanrı korkusuyla

yaşadıkça, Şeytan'ın çağrısına kulağını tıkadıkça örümcekten korunacaktır fakat örümcek de içimizde bir yere tıkanmış, evin tam orta yerindeki bir deliğe, o siyah pencere kolonuna hapsedilmiştir yine. Örümcek, orada bir yerdedir.

Poe'nun öykülerinde olduğu gibi, kadın da orada bir yerdedir, yaşamıyor olsa bile. "Eleonora" öyküsünde kadın intikam almaz ama tehdidini hep hissettirir. Poe, vicdandaki korkuyu, içselleştirilen kadının erkeğe verdiği tedirginliği yansıtır bize. Erkeğin kadına ettiği sadakat yemininin ne zaman lanete dönüşeceğini düşünmeden okuyamayız öyküyü. "Oval Portre" öyküsünde, kadının erkeğin lanetine nasıl kurban gittiği anlatılır. Buradaki söz konusu lanet, "sanat"tır; başka bir deyişle erkeğin ölümsüzlük macerası, kalıcılık arayışıdır. "Ligeia", yine ölümlülük lanetine karşı iradesini göstermeye çalışan ve sevgilisinin onun yerine koyduğu kadının benliğinin altından çıkan, ölümü fethedip geri dönen Leydi Ligeia'nın öyküsünü anlatır. *Kara Örümcek*'te de kadının erkeğin lanetine nasıl dönüşüp yerleşik ve ölümsüz hale geldiği, evde nasıl bir iz bıraktığı anlatılır. Hem Poe'da hem de Gotthelf'te, varoluş ölümle, yokoluş da dirilişle mana kazanır.

Poe'nun 1846'da yayımlanan öyküsü "Sfenks" ise ne geri dönen bir kadından ne de bir intikamdan bahseder ama nihayetinde bir örümceğin ağında buluruz kendimizi ve "öteki"yi. Henüz ilk cümleden post-apokaliptik bir şekilde, bir salgından söz ederek başlar öykü. Salgın, tıpkı *Kara Örümcek*'te olduğu gibi önüne çıkanı yerle bir ederek ilerler. Ölüm dört bir yandadır. Anlatıcının ruhu çoktan kararmış, ölümün karanlığına odaklanmıştır. Üzerinde dev bir kurukafa deseni taşıyan korkunç bir canavar gördüğüne inanır ama anlarız ki karanlığa odaklanmak o kadar basit değildir. Ölümün kaçınılmazlığı ile aramıza koyduğumuz mesafedir her şeyi belirleyen; ona nereden ve nasıl baktığımızdır. Anlatıcı onu bir kurukafa kadar dolaysız bir şekilde simgeleştirecek kadar net gördüğünü düşünür. Ölüme, hakikate, karanlığa doğru açıdan mı bakıyordur? Halbuki gördüğü fantastik sahnenin kaynağı, pencereden sarkan bir örüm-

cek ağının ortasında duran, üzerinde gerçekten de kurukafa deseni taşıyan bir böcektir. Hakikat o kadar fludur ki...

Tıpkı –ölümü simgeleyen– canlının takılı kaldığı örümcek ağı gibi, pencerenin kolonunun içine gömülü olan kara örümcek de hakikatin gerçek sahibidir; ev sahibidir. Nihayetinde Gotthelf'in eserinde olaylar, bir örümceğin evinde geçer; aile ağları çok kuvvetli olan bir kadının, ölse de yaşayan kara bir örümceğin...

